חסידות · ברסלב

משיבת נפש

רבי נחמן מברסלב

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משיבת נפש

רבי נחמן מברסלב

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משיבת-נפש/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

אות א 6
אות ב 7
אות ג 8
אות ד 9
אות ה 10
אות ו 11
אות ז 12
אות ח 13
אות ט 14
אות י 14
אות יא 15
אות יב 17
אות יג 18
אות יד 18
אות טו 20
אות טז 21
אות יז 21
אות יח 22
אות יט 23
אות כ 25
אות כא 25
אות כב 26
אות כג 27
אות כד 27
אות כה 28
אות כו 30
אות כוח 31
אות כז 32
אות כח 33
אות כט 33
אות ל 35
אות לא 37
אות לב 39
אות לג 39
אות לד 41
אות לה 42
אות לו 43
אות לז 44
אות לח 44
אות לט 45
אות מ 45
אות מא 46
אות מב 47
אות מג 49
אות מד 50
אות מה 51
אות מו 52
אות מז 52
אות מח 53
אות מט 54
אות נ 54
אות נא 56
אות נב 57
אות נג 57
אות נד 57
אות נה 58
אות נו 58
אות נז 61
אות נח 62
אות נט 64
אות ס 64
אות סא 64

אות סב 65
אות סג 65
אות סד 66
אות סה 66
אות סו 67
אות סז 67
אות סח 67
אות סט 68
אות ע 69
אות עא 70
אות עב 70
אות עג 71
אות עד 72
אות עה 72
אות עו 72
אות עז 73
אות עח 74
אות עט 75
אות פג 76
אות פד 77
אות פה 77
אות פו 78
אות פז 79
אות פח 80
אות פט 80
אות צ 81
אות צא 81
אות צב 82
אות צג 82
אות צד 83
אות צה 84
אות צו 84
אות צז 85
אות צח 86
אות צט 86
אות ק 87
אות קא 88
אות קב 88
אות קג 88
אות קד 89
אות קה 90
אות קו 91
אות קז 91
אות קח 92
אות קט 92
אות קטו 93
אות קטז 93
אות קי 94
אות קיא 95
אות קיב 95
אות קיג 96
אות קיד 96
אות קיז 96
אות קיח 96
אות קיט 98
אות קכ 98
אות קכא 98
אות קכב 98
אות קכג 99
אות קכד 99
אות קכה 100
אות קכו 100
אות קכז 100
אות קכח 100

אות קכט 102
אות קל 102
אות קלא 103
אות קלב 103
אות קלג 104
אות קלד 105

אות א

עַל יְדֵי שֶׁמְּחַפְּשִׂין וּמְבַקְּשִׂין עַד שֶׁמּוֹצְאִין בְּעַצְמָן אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בִּכְדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָם וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמָם בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם וְכֵן כָּל הַתִּקּוּנִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל יְדֵי קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת (הִלְכוֹת הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר הֲלָכָה א אוֹת ה)

מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַשִּׂיג יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה מְאד, שֶׁלֹּא יַפִּיל וְלֹא יְרַחֵק אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם בֵּין בַּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה. וּבְכָל מַה שֶּׁיַּעֲבר עָלָיו יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ (שָׁקוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ) וְיקַיֵּם אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שָׁגַם בְּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת יְכוֹלִין לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם שָׁם הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ ("לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" ח"א סִימָן ו) עַיֵּן תְּשׁוּבָה אוֹת י וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת, הַיְנוּ בָּקִי בִּרְצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ". הַיְנוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לַחֲגר מָתְנָיו שֶׁיִּתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם תָּמִיד בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, הַיְנוּ בֵּין שֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה עֲלִיָּה לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה, אַף עַל פִּי כֵן אַל יַעֲמד שָׁם וְלֹא יִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בְּזֶה וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בָּזֶה מְאד, לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לֵילֵךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בִּרְצוֹא וְכוּ וְכֵן לְהֵפֶךְ, שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, לְמָקוֹם שֶׁיִּפֹּל, אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת חַס וְשָׁלוֹם, גַּם שָׁם אַל יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם בְּשׁוּם אפֶן יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, רַק יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיחַזֵּק עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא וּבְכָל מַה שֶּׁיּוּכַל. כִּי גַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁבָּקִי שְׁתֵּי בְּקִיאֻיּוֹת אֵלּוּ. וּבֶאֱמֶת הִיא בְּקִיאוּת גָּדוֹל מְאד שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע, שֶׁצְּרִיכִין לְיַגֵּעַ עַצְמוֹ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם תָּמִיד וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר. וְאַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל וְיקַיֵּם וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי בְּקִיאֻיּוֹת אֵלּוּ אֲזַי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאָז יְמִין הַשֵּׁם פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ וְזוֹכֶה לִכְבוֹד הַשֵּׁם וְנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא אַשְׁרֵי לוֹ (שָׁם) לִפְעָמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁכְּבָר הוּא אֲצֶל הַפֶּתַח שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה וְהוּא חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו, מֻחֲמַת שֶׁמִּתְגַּבֵּר אָז עָלָיו הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְהַבַּעַל דָּבָר בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכְנס לְתוֹךְ הַפֶּתַח, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְחוֹזֵר לְאָחוֹר לְנַמְרֵי חַס

וְשָׁלוֹם, כִּי כֵן דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּשֶׁרוֹאִין, שֶׁהָאָדָם סָמוּךְ מַמָּשׁ לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה וְכִמְעַט שֶׁיִּכְנס, אֲזַי הֵם מִתְפַּשְּׁטִים עָלָיו בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל כֵּן צְרִיכִין אָז הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל נֶגְדָּם לַעֲמד עַל עָמְדוֹ וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו, רַק לְהִתְחַזֵּק מְאד לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁיּוּכַל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וּבִרְבוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִכְנס לְבֶטַח בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְרוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ מְאד. וְדַע, שֶׁכָּל הַתְּנוּעוֹת וְהַהַעְתָּקוֹת שֶׁהָאָדָם נִתָּק וְנָעְתָּק בְּכָל פַּעַם אֵיזֶה מְעַט מִן גַּשְׁמִיּוּתוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כֻּלָּם מִתְקַבְּצִים וּמִתְחַבְּרִים וְנִתְקַשְּׁרִין וּבָאִים לְעֶזְרָתוֹ בְּעֵת הַצָּרָךְ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה דִּחַק וְעֵת צָרָה חַס וְשָׁלוֹם. וְדַע, שֶׁיֵּשׁ אֵילָן שֶׁגְּדֵלִים עָלָיו עָלִים שֶׁכָּל עֶלֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת גָּדֵל מֵאָה שָׁנִים וּמִסְתָּמָא בְּאֵלּוּ הַמֵּאָה שָׁנִים בְּוַדַּאי עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְאַחַר כָּךְ בְּסוֹף הַמֵּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרֶה בְּקוֹל גָּדוֹל כְּמוֹ קְנֵה שְׁרָפָה שֶׁקּוֹרִין אוּרְמַטְיֶיץ, וְהַנִּמְשָׁל מוּבָן מִמֵּילָא ("לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" חֵלֶק ב סִימָן מ"ח)

אות ב

אֲפִלּוּ בַּמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מְאד מֵאִיר אוֹר הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָן בִּכְתָבִים רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל וּבִלְבּוּשִׁין רַבִּים, אֲבָל כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ וּבֶן אָדָם יִתְאַמֵּץ בָּךְ", כִּי צְרִיכִין הִתְאַמְּצוּת וְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לָזֶה. וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה נְמוֹכָה בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ בָּזֶה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי גַּם בְּתֹקֶף הַחֹשֶׁךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֵין סוֹף עַל יְדֵי שֶׁיִּסְתַּם עֵינָיו וִיבַטֵּל עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי", וּכְתִיב: "כִּי אֵשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ ה אוֹר לִי" (הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית הֲלָכָה ד אוֹת א)

עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאד מְאד גַּם הֵם יִתְקָרְבוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וּבָזֶה נִתְיַקֵּר וְנִתְעַלֶּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. עַל כֵּן אֵין לָאָדָם לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִלְּהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים אַף שֶׁהִרְבָּה לַעֲשׂוֹת רַע חַס וְשָׁלוֹם. כִּי אַדְרַבָּא, מִמֶּנּוּ דַּיְקָא יִתְעַלֶּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר (שָׁם י)

צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְיִסְמךְ עַל רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הַמְרֻבִּים מְאד בְּלִי שִׁעוּר, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ אַף אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר,

הֶעָבָר אַיִן וְהֶעְקֵר מִכָּאן וּלְהַבָּא לֹא יֵעָשֶׂה עוֹד וְיִהְיֶה שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּמַחֲשָׁבָה, כִּי גַּם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל אֱנָשִׁים כָּאֵלּוּ הוּא גַּם כֵּן עֲשִׂיָּה, כִּי גַּם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה יֵשׁ מַחֲשָׁבָה וְצָרִיךְ לִהְיוֹת שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה בְּמַעֲשֶׂה וּבְמַחֲשָׁבָה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ מִמֵּילָא אַל יָחוּשׁ וְאַל יִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל. וְדַע, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבר עָלָיו כָּל זֶה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהַבְּחִינוֹת אֵלּוּ מַמָּשׁ, שֶׁהָיָה בָּהֶם מִקֹּדֶם וְעַכְשָׁו הוּא פּוֹנֶה עֹרֶף מֵהֶם וְכוֹפֶה יִצְרוֹ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּמַחֲשָׁבָה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, וְזֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה (שָׁם)

אות ג

צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לוֹ אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת אֱלקוּת אוֹ אִם נִתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מִתְגָּרִים בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק הַרְבֵּה לְבַל יִפֹּל מִזֶּה וְאַל יֶחֱלַשׁ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה כֵּן אֲלָפִים וְרִבָּבוֹת פְּעָמִים חַס וְשָׁלוֹם, רַק צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁיִּתְחַזֵּק לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה, יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּהִתְעוֹרְרוּת חָדָשׁ וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת וּתְמִימוּת וְלֹא יֵצֵא מִדִּרְכֵי הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁלִּפְעָמִים אוֹר הִתְלַהֲבוּת לְבָבוֹ הוּא נִכְסָף לִהְיוֹת קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ וּמֻבְדָּל לְגַמְרֵי מֵהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה לְפִי הַזְּרִיחָה שֶׁל הַהִתְנוֹצְצוּת הַזֶּה, וּבֶאֱמֶת כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת. אַךְ אִם אַף עַל פִּי כֵן יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וּמִתְגָּרֶה בּוֹ עַתָּה בְּיוֹתֵר דַּיְקָא, אַל יִפֹּל לְגַמְרֵי עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִתְחַזֵּק לִבְלִי לָצֵאת עַל כָּל פָּנִים מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה בִּפְשִׁיטוּת וְיִקַּיֵּם מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה" שֶׁלֹּא יִרְשַׁע הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי שֶׁרָצָה לְצַדֵּק הַרְבֵּה וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ. וְאָז כְּשֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה וְיִהְיֶה חָזָק בָּזֶה הַרְבֵּה, אָז יֵלֵךְ לָבֶטַח דְּרָכוֹ וְיוּכַל בְּכָל פַּעַם לְעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִסְתֹּם עֵינָיו בְּכָל עֵת מֵחֲיוֹז דְּהַאי עָלְמָא וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאִם יִזְכֶּה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת מַעַתָּה לָצֵאת מֵחֲיוֹז דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי כָּרָאוּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי מַה טּוֹב, וְאִם לָאו חַס וְשָׁלוֹם, עַל כָּל פָּנִים לֹא יִפֹּל מִזֶּה כְּלָל וּכְלָל רַק יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר עַל פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתּוֹרָה מְשַׁבֶּרֶת וּמְבַטֶּלֶת כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא הָרוֹצִים לְהִתְגָּרוֹת בָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם ט"ז) הַחֲבֵרִים הַמְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאוֹחֲזִים אֶת עַצְמָם בָּהֶם, רָאוּי שֶׁיְּחַזְּקוּ זֶה אֶת זֶה וְיוֹעֲרוּ זֶה אֶת זֶה. וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא גָּדוֹל כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה בְּיוֹתֵר וְלֹא יָצְאָה עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, גַּם אוֹתוֹ יָכוֹל הַצַּדִּיק לְהַעֲלוֹת וּלְחַדְּשׁוֹ לְטוֹבָה בְּגֹדֶל כֹּחוֹ וְזֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁל כָּל

אֶחָד. כִּי אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם עַכְשָׁו עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה וְנִפְלָאָה לָנֶצַח. גַּם צְרִיכִין שֶׁכָּל אֶחָד יְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ וְיוֹרְרוּ זֶה אֶת זֶה וְיחַזְּקוּ זֶה אֶת זֶה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכִּיר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שֶׁיּוֹדְעִים וּמְבִינִים כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם (שָׁם י"ג)

כְּבָר מְבאָר לְעֵיל מֵעִנְיַן הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת אֲלָפִים וּרְבָבוֹת עַד אֵין שִׁעוּר, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבר עַל הָאָדָם קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בִּשְׁלֵמוּת, וְשֶׁגַּם עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים עָבַר עֲלֵיהֶם כָּל זֶה. וְהָעִקָּר לִהְיוֹת חָזָק בְּדַעְתּוֹ מְאד שֶׁיֵּאָחֵז בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם לְעוֹלָם, וְלא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, וְלא יַנִּיחַ עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ אִם יַעַבְרוּ עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה מִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל. וְהָעִקָּר שֶׁלּא לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל לְכְנס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק עַתָּה הוּא מַתְחִיל מֵחָדָשׁ, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם תָּמִיד וְלִפְעָמִים צְרִיכִין לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ כַּמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד (שָׁם)

אות ד

מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ תָּמִיד לְבַקֵּשׁ אֶת ה בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם וּלְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת בְּחִינַת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם, לִבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם, דְּהַיְנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאָז זוֹכֶה לַעֲבד אֶת ה בֶּאֱמֶת וְאֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁיִּמְנָעֵהוּ. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל לְאֵיזֶה מָקוֹם לא טוֹב בַּחֲטָאָיו וַאֲפִלּוּ לְמָקוֹם נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם וּמְלֻכְלָךְ מְאד חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּזְכּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁשָּׁם יֵשׁ מָקוֹם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל כֵּן אֵין שׁוּם נְפִילָה בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נָדַח לְשָׁם יָכוֹל לַחֲזר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה אֱלֹקֶיךָ", מִשָּׁם דַּיְקָא מִמָּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם כַּמּוּבָא. (הִלְכוֹת צִיצִית הֲלָכָה ג אוֹת ט)

צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֲפִלּוּ עִם הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. עַל כֵּן אָסוּר לְאָדָם לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל וּפָגַם הַרְבֵּה מְאד חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדַיִן לא פָּסַק חֲבִיבוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עֲדַיִן יָכוֹל לָשׁוּב לַשֵּׁם. וְהָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי אַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁהֵם יְכוֹלִים לִמְצא גַּם הַטּוֹב וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ אֲפִלּוּ בְּהַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וּלְהָשִׁיב הַכֹּל לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. (שָׁם י"ג)

כְּשֶׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וּמַעְתִּיר וּמַפְצִיר הַרְבֵּה זֶה זְמַן רַב כָּל כָּךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כְּלָל וְאֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, רַק אַדְרַבָּה, נִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת וּכְאִלּוּ אֵין רוֹצִין בּוֹ כְּלָל וּכְלָל, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וּמַרְפֶּה עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם חַס וְשָׁלוֹם, אָז צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל זֶה מְאד, עַל שֶׁהִרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַנּוּן וְרַחוּם וְכוּ וּבְוַדַּאי רוֹצֶה לְקָרְבוֹ וְכוּ, עַל כֵּן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְחַזֵּק בְּדַעְתּוֹ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל (שָׁם)

אות ה

כָּל מַעֲשֵׂה הָאָדָם הֵם בִּזְמַן וּבְמָקוֹם וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא, כִּבְיָכוֹל, לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְשָׁם כֻּלּוֹ טוֹב וְאֵין שָׁם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כְּלָל וְשָׁם נִמְתָּק הַכֹּל, וְזֶה בְּחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְכוּ' יָמִים יוּצָרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם". הַיְנוּ שֶׁאֵין שׁוּם מָקוֹם וּזְמַן לִבְרֹחַ וּלְהִתְיָאֵשׁ חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם אֶצְלוֹ וְהוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְהַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְכֵן לְעִנְיַן הַזְּמַן. וְעַל כֵּן בְּכָל זְמַן וּבְכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַמָּקוֹם בִּכְלָלוֹ וְכֵן הַזְּמַן בִּכְלָלוֹ הַכֹּל הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן (שָׁם אות ט"ו)

כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִזְכֶּה לְבַסּוֹף שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר כִּי כָּל אֶחָד שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל נִדְמֶה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֶאֱמָרִים דְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֶאֱמָרִים רַק לִגְדוֹלִים בְּמַעֲלָה הָעוֹלִים בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא אֲבָל בֶּאֱמֶת תֵּדַע וְתַאֲמִין, כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ נֶאֱמָרִים גַּם עַל הַקְּטַנִּים וְהַנְּרוּעִים שֶׁבַּקְּטַנִּים וְהַנְּרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לַכֹּל תָּמִיד (שָׁם כ"ב)

כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה יוֹתֵר לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר וּמִתְגָּרֶה בּוֹ בְּיוֹתֵר, כְּדֶרֶךְ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּלְחָמִים זֶה בָּזֶה, כְּשֶׁאֶחָד רוֹאֶה שֶׁחֲבֵרוֹ מִתְגַּבֵּר נֶגְדּוֹ אָז הוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל כֹּחוֹ וּמִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנֶגְדּוֹ. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים מִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר בְּהָאָדָם וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁהָרַע רוֹאֶה, שֶׁהִתְחִיל אֵיזֶה טוֹב לְהִתְעוֹרֵר בָּאָדָם

אֲזַי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר כְּנֶגְדּוֹ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר זֶה וּבְתַחְבּוּלוֹת יַעֲשֶׂה מִלְחָמָה לְהִתְגַּבֵּר עַל הָרָע בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל בְּכָל פַּעַם

אות ו

נֶגֶד כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַתַּאֲוֹוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְזָרוֹת הָרוֹדְפִים אַחַר הָאָדָם וּמְבַלְבְּלִים אוֹתוֹ בְּכָל עֵת וּבְפָרְט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְהָאָדָם יֵשׁ לוֹ יְסוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, הָעִקָּר הוּא בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּמְבאָר בִּפְנִים, הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְהַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים וְיִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָתוֹ וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר וְלֹא יִכְפֹּת לֵהּ וְלֹא תִּקְצַר רוּחוֹ מִשּׁוּם בִּלְבּוּל וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. כִּי צָרִיךְ לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה כְּלָל רַק לְהִתְחַזֵּק מְאד, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וְאֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נָפַל נְפִילָה זאת בְּעַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר אַף עַל פִּי כֵן אֵין יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְאַל יִפֹּל לְזִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כְּלָל כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הֵם מִבְּחִינַת זִקְנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁנִּדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁכְּבָר נִזְקַן בַּחֲטָאָיו וּבְמַעֲשָׂיו שֶׁרָגִיל בָּהֶם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מֵהֶם בְּשׁוּם אפֶן חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת הוּא צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ כֹּחַ בְּהָאָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהְיוֹת נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם וְאֵין שָׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֶרְתָּהּ עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ וְלִפְעָמִים גַּם בְּיוֹם אֶחָד צְרִיכִין לְהַתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים, וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה כְּדֵי זְמַן אֹרֶךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בָּהּ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וְלִשְׂכֹּחַ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶּׁעָבַר עַד הֵנָּה וּלְהַתְחִיל מֵעַתָּה מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל, וְאַל יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בִּלְבּוּל וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת כְּלָל. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת אֶרִיכַת אַפַּיִם שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲרִיךְ רוּחוֹ, לַעֲבר עַל כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם דָּבָר וְלֹא תִּקְצַר רוּחוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. רַק יִתְחַזֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי ה יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת וְ"חַסְדֵי ה לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו (הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה אוֹת ו)

כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאד וַאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ עִם כָּל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁיּוֹצֵא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא כְּפִי בְּחִינָתוֹ, אָז מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם מְאד וְאֵינָם מַנִּיחִים אוֹתוֹ לִכְנס לְשַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וּבָזֶה טוֹעִים הַחֲסִידִים הַכְּשֵׁרִים הַרְבֵּה, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁפִּתְאם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו תַּאֲוֹוֹת וּבִלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁנָּפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ

מֵחֲמַת שֶׁבְּזְמַן הַקֶּדֶם לֹא הָיוּ אֵלּוּ הַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כָּךְ וְהָיוּ נָחִים קְצָת עַל כֵּן הוּא סוֹבֵר שֶׁנָּפַל חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין זֶה נְפִילָה כְּלָל רַק שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מֵחָדָשׁ בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל יוֹתֵר כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת וְהָעַקְמִימוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ, וְצָרִיךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה וְלִבְלִי לִפֹּל מִזֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, עַד שֶׁיִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְיִשְׁבֹּר אוֹתָם מֵחָדָשׁ (שָׁם כ"ד)

לִפְעָמִים נִדְמֶה לְאָדָם שֶׁרְחוֹק הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְפִי גֹּדֶל הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵה יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ, לִמְשֹׁךְ וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ תָּמִיד אֲלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה מַה שֶּׁיּוּכַל בַּעֲבוֹדַת ה וְיִהְיֶה מְרוּצֶה לַעֲבוֹד אֶת ה תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיָּיו גַּם בְּלֹא עוֹלָם הַבָּא. וַאֲפִלּוּ אִם נִרְאֶה לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גֵּיהִנּם גַּם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ תָּמִיד וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לַחֲטֹף וְלַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכַיּוֹצֵא וַה הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה (שָׁם מ"ח)

אות ז

כָּל הַהִתְרַחֲקוּת שֶׁל רב הָעוֹלָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק מֵחֲמַת נְפִילוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת. כִּי רֻבָּם הִתְנַסּוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְהִתְחִילוּ בַּעֲבוֹדַת ה וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ לְמַה שֶׁנָּפְלוּ כָּל אֶחָד כְּפִי נְפִילָתוֹ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּקְצָתָם הִתְעוֹרְרוּ לְהִתְחִיל עוֹד הַפַּעַם אוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאוּ שֶׁאַף עַל פִּי כֵן נָפְלוּ אַחַר כָּךְ עַל כֵּן נִתְיָאֲשׁוּ בְּעַצְמָן. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא זָקֵן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, כִּי נִקְרָא "זָקֵן וּכְסִיל" וְהוּא רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם לִידֵי זִקְנָה וְתִשּׁוּת כֹּחַ חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ כְּבָר נִזְקַן בַּחֲטָאָיו וּבְמַעֲשָׂיו עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּנּוֹת עוֹד. וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי בְּכָל יוֹם הָאָדָם הוּא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין עַל זֶה כַּמָּה בְּרָכוֹת בְּבִרְכַּת הַשַּׁחַר. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת וְיִהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד וּכְאִלּוּ הַיּוֹם מְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ (שָׁם)

וְהַעֵצָה לָזֶה לִתֵּן צְדָקָה לָעֲנִיִּים הֲגוּנִים, כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִים לְעָנִי הֲגוּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כַּנַּ"ל (שָׁם) אֲפִלּוּ אִם אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁמִּיַּחֵל עֲדַיִן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ עַצְמוֹ מְאד בָּזֶה לְבַד גַּם כֵּן, בִּבְחִינַת חִזְקוּ וְאִמְצוּ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַה. וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דְּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין רָעָה גְּדוֹלָה מִנְּפִילָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דְּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ

אִם הוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן יְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֶת חֲבֵרוֹ בְּקַל יוֹתֵר לְחַזְּקוֹ מִלְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ וְכוּ. וּכְשֶׁיְּזַכֶּה לִבְלִי לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵעֲבוֹדָתוֹ רַק אַדְרַבָּא, יְחַזְּקוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת וִיחַיְּהוּ וִישַׂמְּחוּ בְּכָל מִינֵי דִּבּוּרִים הַמְּשִׂיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאַחַר כָּךְ יְזַכֶּה גַּם הוּא לַחֲזֹר וְלָשׁוּב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. עַיֵּן שָׁם (שָׁם ק"כ)

אות ח

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ הוּא אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וּכְמוֹ שֶׁאֵין עֲלֵיהָ בָּעוֹלָם לְפִי גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ וְכוּ, כְּמוֹ כֵן אֵין יְרִידָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל הַיְרִידוֹת חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ יְרִידָה גְּרוּעָה בְּיוֹתֵר וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ יְרִידָה גָּרוּעַ מִזּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לִבְלִי לִפֹּל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁלֹּא עָמְדוּ לְעוֹלָם עַל מַדְרֵגָה אַחַת וְעָלוּ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהַּ שֶׁבְּמַדְרֵגוֹת אֲפִלּוּ לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה וְנוֹרָאָה מְאד אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִסְתַּפְּקוּ אֶת עַצְמָן בָּזֶה וְאוֹמְרִים, הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין סוֹף וּמִי יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיְּכוֹלִים בָּזֶה הָעוֹלָם לְהַשִּׂיג עוֹד. עַל כֵּן הֵם מַתְחִילִים בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ עַד שֶׁבָּאֶמֶת בָּאִים בְּכָל פַּעַם לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יְתֵרָה מְאד וְכֵן לְעוֹלָם עַל כֵּן בְּכֹחַ צַדִּיקִים אֵלּוּ יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל הַנּוֹפְלִים וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמִּירִידָה כָּזֹאת אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת חַס וְשָׁלוֹם. אַף עַל פִּי כֵן מִי יוֹדֵעַ גְּדֻלַּת חִסְדֵי ה, כִּי יֵשׁ חֶסֶד כָּזֶה אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁגַּם מִשָּׁם יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְכָל צָעָקָה וּצְעָקָה שֶׁצּוֹעֵק אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַחַר כָּךְ. כִּי הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל מַשִּׂיגִים, שֶׁכְּמוֹ שֶׁאֵין עֲלֵיהָ לְעוֹלָם כְּמוֹ כֵן אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲלוֹת מִשָּׁם וּבָאֱמֶת הַכֹּל אֶחָד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק עוֹלֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָּ יוֹתֵר וּמַשִּׂיג יוֹתֵר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם, הוּא מַשִּׂיג יוֹתֵר חִסְדֵי הַשֵּׁם שֶׁזֶּהוּ עִקַּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מִדַּת הַחֶסֶד נִקְרֵאת גְּדֻלָּה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁזּוֹכִים לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, הֵינוּ גֹּדֶל חֶסְדָּיו עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג, כִּי אֵין שׁוּם יְרִידָה וּנְפִילָה בָּעוֹלָם וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כִּי מַשִּׂיגִין בְּכָל פַּעַם חִסְדִים כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לַעֲלוֹת וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה מְאד וַאֲפִלּוּ אִם נָפְלוּ לִרְשָׁעוּת גְּמוּר חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבָּם כָּל זְמַן שֶׁיְּכוֹלִים לָזוּז עוֹד בְּאֵיבָר אֶחָד, צְרִיכִין לְהַאֲרִיךְ אַפָּם וְרוּחָם וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיְּכוֹלִין יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה דְּקֻדָּשָׁה וְלֹא שׁוּם אֲנָחָה וּצְעָקָה וְכִסּוּפִין דְּקֻדָּשָׁה

וְכוּ נֶאֱבָד כְּלָל לְעוֹלָם, "כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה" כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (שָׁם ט)

עוֹד עֵצָה לָזֶה, שֶׁיְּשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְיָגִיל וְיָשִׂישׂ בְּנְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה בַּמָּה שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת הַמּוֹלִיכִין וּמַדְרִיכִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה לָנֶצַח וְעַל יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְכוּ שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא (שָׁם)

לְעִנְיַן קְצַת אֲנָשִׁים שֶׁמִּתְקָרְבִין לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּךְ מִתְרַחֲקִין. וְאַף עַל פִּי כֵן גַּם הַהִתְקָרְבוּת שֶׁלְּפִי שָׁעָה יָקָר גַּם כֵּן בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נַעֲשֶׂה מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם קכ"ג)

אות ט

לִפְעָמִים הַנְּפִילָה וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עִקַּר הַנְּפִילָה הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק וְיַחֲזֹר וְיַתְחִיל וְיחַדֵּשׁ חִיּוּתוֹ וּמחוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הָעֲבוֹדָה, לְחִיּוֹת חַיִּים חֲדָשִׁים בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת (שָׁם אות כ"ב)

כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק וּמְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְכוּ וְכָל פַּעַם עוֹלֶה לַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ, בָּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה גַּם לְחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהּ עַתָּה, כִּי חֲבֵרוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁיַּעַמְדוּ בְּמַדְרֵגָה אַחַת וְזֶה בְּחִינַת הָרָמָה (שְׁקוֹרִין הֵייבִּין), מַה שֶּׁאֶחָד מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (שָׁם) כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁבָּאִים עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הִרְהוּרֵי זְנוּת וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וּמַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם מִקֹּדֶם, כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. עַל כֵּן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים מְאד, כִּי אַדְרַבָּא, זֶה דַּיְקָא תִּקּוּנוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁבָּאִים עָלָיו אֵלּוּ הַהִרְהוּרִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא עִקַּר תִּקּוּנוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ כַּנַּ"ל וּבָזֶה הוּא מוֹצִיא נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ (שָׁם כ"ז)

אות י

מַה שֶּׁרב בְּנֵי אָדָם טוֹעִים בְּעַצְמָם וְסוֹבְרִים, שֶׁנַּפְשָׁם אֵינָהּ קְדוֹשָׁה מִשֶּׁרְשָׁהּ וְקָשֶׁה לָהֶם לָשׁוּב אֶל ה לִהְיוֹת אִישׁ צַדִּיק אוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שְׁאָר צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים כְּמוּנָּא בְּפוּמָא דְּאִינְשֵׁי לוֹמַר, כְּשֶׁמְּסַפְּרִין מֵאִישׁ צַדִּיק אוֹ מֵאִישׁ כָּשֵׁר וְיָרֵא בֶּאֱמֶת וּמַתְחִיל

לְהִתְעוֹרֵר בָּהֶם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה גַּם כֵּן לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה וְהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, אַךְ אַחַר כָּךְ תֵּכֶף אוֹמְרִים, מִי יָכוֹל לְהִתְדַּמּוֹת לָזֶה הָאִישׁ צַדִּיק וְכוּ כִּי הָיָה נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה מִנְּעוּרָיו. כְּאִלּוּ צַדִּקַת הַצַּדִּיקִים וּכְשֵׁרִים הוּא רַק מִצַּד הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִתּוֹלַדְתָּם אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן. כִּי עִקַּר צִדְקַת הַצַּדִּיק הוּא רַק עַל יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְהִתְגַּבֵּר וְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם וְלֹא הִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפֹּל בְּשׁוּם אפֶן וְהִרְבָּה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַד שֶׁזָּכָה לְמַה שֶׁזָּכָה. וְכָל אָדָם יָכוֹל לִהְיוֹת כְּמוֹתָם כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּה שָׁם טוֹב מֻנָּח וְכוּ וּבֶאֱמֶת עִנְיַן הַטָּעוּת הַזֶּה שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁנַּפְשָׁם אֵינָהּ קְדוֹשָׁה מִשָּׁרְשָׁהּ וּמֵחֲמַת זֶה אֵינָם מִתְגַּבְּרִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁמִּשָּׁם בְּחִינַת הַחִלּוּף, שֶׁנֶּחֱלַף הַבֵּן מֶלֶךְ לְבֶן הָעֶבֶד כַּמְבאָר בְּ"סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת", שֶׁמֵּחֲמַת זֶה נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל וְהָלַךְ בִּדְרָכִים לֹא טוֹבִים, עַד שֶׁהָיָה מְסֻפָּק בְּעַצְמוֹ אִם הוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ אוֹ בֶּן הָעֶבֶד. כְּמוֹ כֵן הוּא בְּכָל אָדָם הָרָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְרָט בְּתִקֻּף סוֹף הַגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, שֶׁהִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר מְאד מְאד עַד שֶׁכַּמָּה בְּנֵי אָדָם מְיָאֲשִׁין אֶת עַצְמָן כְּאִלּוּ נַפְשָׁם אֵינָהּ מְסֻגֶּלֶת כְּלָל לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְכָל זֶה הוּא רַק פִּתּוּי הַיֵּצֶר. כִּי בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁנְּפָשׁ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל גְּבוֹהָה וִיקָרָה מְאד מְאד וְכֻלָּם הֵם בְּחִינַת בְּנֵי מְלָכִים וְיכוֹלִים לִזְכּוֹת לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת וּקְדוֹשׁוֹת מְאד כְּמוֹ כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כִּי גַּם עֲלֵיהֶם עָבְרוּ מַחֲשָׁבוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת כַּאֲלֶה וְכָאֵלֶּה. אַךְ הָיוּ מַשְׂכִּילִים לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַטָּעוּת אוֹתָם וְהִתְגַּבְּרוּ וְהִתְחַזְּקוּ מְאד עַד שֶׁזָּכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ אַשְׁרֵי לָהֶם. וְזֶה בְּחִינַת:" וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה" (הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׂחַר הֲלָכָה ג אוֹת ו)

צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּהּ וְאֵיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בַּגּוֹיִים לֹא יוּכַל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר אִי אֶפְשִׁי לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עוֹבְיוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם, כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים יָכוֹל לִמְצא בָּהֶם אֱלקוּתוֹ, כִּי בְּלֹא אֱלקוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל רַק כָּל מַה שֶׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה אָזַי אֱלקוּתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּמְלֻבָּשׁ בְּמַלְבּוּשִׁים יוֹתֵר (שָׁם ל"ג)

אות יא

עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְגֻלָּה וּמַקִּיף, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג עַל מַה בָּחַר

בָּנוּ בְּיוֹתֵר מִכֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁטָּעַן שָׁרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם בֶּאֱמֶת הַלָּלוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל "סְגֻלָּה", כִּי הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם הוּא רַק כְּמוֹ סְגֻלָּה שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שֶׁזֶּה בְּחִינַת סוֹד הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַכְּלוּלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת משֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת עוֹמֶדֶת בֵּין שְׁמָד לְרָצוֹן שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה הִיא עִקַּר הַהֶבְדֵּל בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לַעֲלוֹת מַהֲרַע שֶׁל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמָד וְלִכְנֹס לִכְלַל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת רָצוֹן. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל עַד שֶׁכְּמַעַט אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַבְחִין בֵּין קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְזֻהֲמַת הָעַכּוּ"ם מֵחֲמַת עִצָּם רִבּוּי קִלְקוּלָיו חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בִּנְקֻדַּת יַהֲדוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִצַּד הַתּוֹלָדָה שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁכְּמַעַט אֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל מֵעִצָּם קִלְקוּלָיו. אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בָּזֶה מְאד, כִּי הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַכְּלָלִיּוּת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדַּת משֶׁה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בְּכָל אֶחָד כַּנַּ"ל הוּא סוֹד גָּדוֹל אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ וְעַל כֵּן אַדְרַבָּא, מִי שֶׁנָּפַל בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּךְ בְּוַדַּאי הוּא בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ עַל חֶלְקוֹ, שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשַׂנִי גּוֹי וּמְלֻבָּשׁ בּוֹ נְקֻדָּה קְדוֹשָׁה כְּזֹאת, אֲשֶׁר הוּא עִקַּר הַהֶבְדֵּל בֵּין קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים, וְעַל יְדֵי הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת יְכוֹלִין הַכֹּל לַעֲלוֹת מִשְׁמָד מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, לְרָצוֹן. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ אֶת עַצְמָם שֶׁלֹּא יִהְיוּ בִּבְחִינַת וַאֲשֶׁר אָמַרְתֶּם נָהֶיָה כַּגּוֹיִם, שֶׁזֶּה הָיָה בְּחִינַת הַפֶּגֶם שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, מֵחֲמַת שֶׁנָּפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאד עַל יְדֵי שֶׁיִּדְעוּ עִצָּם קִלְקוּלָם עַד אֲשֶׁר מֵחֲמַת זֶה הָיָה קָשֶׁה לָהֶם לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינָם מְקַיְּמִין אוֹתָהּ וּפֶגֶם זֶה דַּיְקָא גָּרַם חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַגָּלוּת כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לְיֵאָשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, הוּא בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל חֶלְקוֹ עַל נְקֻדּוֹת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וּלְחַפֵּשׂ אַחַר נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מִקְּדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל בֶּאֱמֶת לַעֲלוֹת מִשְׁמָד לְרָצוֹן. אַךְ לִזְכוֹת לְכָל זֶה בֶּאֱמֶת הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת משֶׁה וְהֵם מְעוֹרְרִין וּמְאִירִין בָּנוּ הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וּמַעֲלִין אוֹתָנוּ מִשְׁמָד לְרָצוֹן כַּנַּ"ל (הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה אוֹת ז ח)

גִּלַּל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁאֲפִלּוּ אִם אַתָּה מְשֻׁקָּע בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת וְאַתָּה בְּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה מְאד עַד שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחַקְתָּ מְאד מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן תֵּדַע, שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְקוֹמְךָ גַּם כֵּן שָׁם תּוּכַל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל

לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ, אֶלָּא שֶׁבְּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים (שָׁם)

אות יב

עִקַּר מִצְוּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנַת הָרָצוֹן שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ בְּחִינַת: "בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים". וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה וּלְקַשֵּׁר כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו וְלִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לָרָצוֹן הַזֶּה, שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד כָּל תְּשׁוּקָתוֹ וְכִסּוּפָיו וּרְצוֹנוֹ חָזָק רַק לְתַכְלִית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי, וּלְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בְּהָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאַף אִם עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, אַף עַל פִּי כֵן אַל יַרְפֶּה אֶת הָרָצוֹן בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין, שֶׁבְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּגִּיעַ יוֹם יְשׁוּעָתוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל יוֹם. כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּא וְנִתְחַדֵּשׁ יוֹם אַחַר נִתּוֹסֵף וְנִתְחַדֵּשׁ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה מִלְּמַעְלָה, כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַיֵּם עוֹלָמוֹ וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בְּכְדֵי לְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וָיוֹם בִּרְצוֹנוֹת חֲדָשִׁים וַחֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת טָהֳרַת הַטְּמֵאִים שֶׁתְּלוּיִ בְּיָמִים, כִּי יֵשׁ שֶׁטְּעוּנִין רַק הַעֲרֶב שֶׁמֶשׁ, הֵינוּ שֶׁגָּמַר טָהֳרָתוֹ וִישׁוּעָתוֹ תְּלוּיִ עַד שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו, וְיֵשׁ שֶׁטְּעוּנִין שִׁבְעָה יָמִים לְטָהֳרָתָן. וּכְשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, סָפְרוּ שִׁבְעָה שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת עַד שֶׁזָּכוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה. וְהָעִקָּר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל אֵלּוּ הַיָּמִים שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה עֲדַיִן לִשְׁלֵמוּת טָהֳרָתוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן יִתְחַזֵּק בָּהֶם בְּכָל יוֹם וָיוֹם בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים חֲדָשִׁים וִיהִיֶה חָזָק בָּזֶה מְאד מְאד בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבר עָלָיו, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ וְטָהֳרָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְיֵשׁ שֶׁעִקַּר גְּמַר טָהֳרָתוֹ יִזְכֶּה רַק אַחַר בִּיאַת שְׁמְשׁוֹ לְגַמְרֵי, הֵינוּ אַחַר פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ הַטּוֹב לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּזְכֶּה אֵלָיו תֵּכֶף אַחַר בִּיאַת שְׁמְשׁוֹ וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהִתְגַּלְגֵּל וְלִסְבֹּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְבֹּל מִי שֶׁלֹּא הֵכִין אֶת עַצְמוֹ כְּלָל כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא הִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָרְצוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַנַּ"ל בְּכָל יוֹם וָיוֹם. כִּי אָז בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן מִתְקַבְּצִין כָּל מַה שֶּׁחָטַף טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם וְכָל רָצוֹן וְרָצוֹן טוֹב שֶׁהָיָה לוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְרַק זֶה הוּא תִּקְוָתוֹ וְהַשְׁאָרָתוֹ לָנֶצַח (שָׁם אות מ"א מ"ב)

יֵשׁ שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְלוּ בִּבְחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וּמַחֲמַת זֶה נִדְמֶה לָהֶם, שֶׁאֵין לָהֶם עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר זֶה בְּחִינַת הַסְּתָרָה אַחַת, אֲבָל כְּשֶׁעָבַר יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ

הַסְתָּרָה, וַאֲזַי קָשֶׁה מְאד לִמְצא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בִּבְחִינַת עֵסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְעוֹרֵר גַּם אוֹתוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תִּקְוָה גַּם כֵּן עַד שֶׁיָּשׁוּב אֶל הָאֱמֶת וְיִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת אֵיךְ שֶׁהֵם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם (שָׁם נ"ו)

אות יג

הַמְקֹרָבִים לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת זָקֵן דְּקְדֻשָּׁה הֵם נִזְהָרִים לִבְלִי לִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי זִקְנָה לְעוֹלָם, וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם הֵם מַאֲמִינִים, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם הוּא עִנְיָן חָדָשׁ לְגַמְרֵי. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּבְרוַדאי לֵית יוֹם דְּלֵית בֵּהּ טוֹב רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ גָּדֵר מִלְבָר. וּמַאֲמִינִים בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם עַד שֶׁמַּמְשִׁיכִין חֲסָדִים חֲדָשִׁים לְעוֹלָם בְּכָל יוֹם וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר קְדֻשָּׁה וְדַעַת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מֵאִיר הִתְגַּלּוּת הָרָצוֹן בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר (הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה, אות פ"ג)

בַּמְקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים מְאד וּרְחוֹקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ חִיּוּת גָּבוֹהַּ מְאד בִּבְחִינַת סִתְרֵי תּוֹרָה, עַל כֵּן מִי שֶׁנָּפַל מְאד חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע זאת שֶׁשָּׁם בִּמְקוֹמוֹ דַּיְקָא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כִּי שָׁם דַּיְקָא נֶעֱלָם חִיּוּת גָּבוֹהַּ מְאד וּכְשֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם, יִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ דַּיְקָא תּוֹרָה גְּבוֹהָּ, דְּהַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה (שָׁם)

אות יד

כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, כָּל תַּקָּנָתוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, כִּי בֶּאֱמֶת נַעֲשָׂה הָאָדָם כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה בְּכָל יוֹם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה מְבָרְכִין כָּל בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר כַּמְבאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְעַל כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֲצְלוֹ לְגַמְרֵי, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְווֹת בְּכָל יוֹם צִיצִית וּתְפִלִּין וְכַיּוֹצֵא, אַךְ הָעִקָּר שֶׁיִּרְאֶה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁזֶּה הַיּוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ עֲדַיִן לֹא הָיָה בָּעוֹלָם וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה בָּעוֹלָם. וְהָעֲבוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין בְּזֶה הַיּוֹם הִיא חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וְרַק עָלֶיךָ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם עַל זֶה הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָה זאת וְלֹא מַלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף וַאֲפִלּוּ נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן עֶלְיוֹן אֵינָם יְכוֹלִים לְהַשְׂלִים הָעֲבוֹדָה הַזּאת. רַק "חַי חַי הוּא יוֹדוּךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם" כָּמוֹנִי הַיּוֹם דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי חַי אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְךָ דַּיְקָא. אַדְרַבָּא, כָּל פְּחוּתָה שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁאֲנִי חַי אֲנִי צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְךָ דַּיְקָא. אַדְרַבָּא, כָּל

מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גָּרוּעַ וּמְקֻלְקָל בְּיוֹתֵר, עַל יָדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כְּשֶׁיִּתְקָרֵב אֲלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְּרוֹ וְאָמַר וְכוּ כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ. כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִתְקָרְבִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הָעֲצָה לְקִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כַּנַּ"ל, וַאֲפִלּוּ אִם אֵין יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת כְּלוּם מִגֹּדֶל הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְגַּבְּרוּת הַגְּלוּת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, אַף עַל פִּי כֵן יַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לְהָכִין וּלְהַזְמִין אֶת עַצְמוֹ מֵחָדָשׁ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת "אֶהְיֶה" דְּאִ אֲנָא זִמִּין לְמֶהֱוֵי. וּלְפְעָמִים צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּיוֹם אֶחָד כַּמָּה וְכַמָּה הַתְחָלוֹת חֲדָשׁוֹת מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל שָׁבוּעַ וְכוּ. עַד שֶׁאַחַר כָּךְ מִצְטָרְפִין כָּל הַהַתְחָלוֹת הַנַּ"ל וּבָאִין לְעֶזְרָתוֹ כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת כָּרְאוּי. וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק מִדַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, וְכָל הַהַתְחָלוֹת מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁהִתְחִיל לַעֲבד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד עַתָּה לֹא יַעֲלֶה אֶצְלוֹ בַּחֶשְׁבּוֹן כְּלָל רַק כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם כְּלָל. כִּי עִקַּר הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר הִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה וְנָפַל מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ הִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל עוֹד וְנָפַל עוֹד הַפַּעַם וְכֵן הַרְבֵּה פְּעָמִים, וְעַל כֵּן מִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַשֵּׁל בַּעֲבוֹדָתוֹ מִלְּהַתְחִיל עוֹד הַפַּעַם עַל כֵּן עִקַּר הָעֲצָה לִשְׁכֹּחַ בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל אֶלְפִים וְרִבְבוֹת פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, רַק עַתָּה יַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי לְהָכִין וּלְהַזְמִין אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל, אִם לִצְעָק אֶל הַשֵּׁם מֵעֹמֶק הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אִם לְהַתְחִיל לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲשׂוֹת מִצְוֹות, אִם לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶּׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי וכו', וְכֵן בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִשָּׁאֵר קַיָּם בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה תָּמִיד. כִּי בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא כָּל יָמָיו וְשָׁב בָּאֲחֲרוֹנָה מוֹחֲלִין לוֹ הַכֹּל כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַנְּפִילוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת מִזֶּה שֶׁרָאוּ שֶׁכְּבָר נִסּוּ אֶת עַצְמָם וְהִתְחִילוּ כַּמָּה פְּעָמִים וְנָפְלוּ הוּא רַק מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְהַסִּיתָם עַל יְדֵי זֶה וּלְעַרְבֵּב דַּעְתָּם לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמָם חַס וְשָׁלוֹם עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מְאד לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ בְּאֵיזוֹ בְּחִינָה שֶׁהִיא וְיִשְׁכַּח מַדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְכָל הַהַתְחָלוֹת שֶׁהִתְחִיל עַד עַתָּה לֹא יַעֲלֶה לוֹ מִן הַחֶשְׁבּוֹן כְּלָל, רַק עַתָּה צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי וְכֵן לְעוֹלָם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְהַתְחִיל וְלִגְמֹר בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַנַּ"ל, אָז זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לִדְבָרִים גְּבוֹהִים וְעֶלְיוֹנִים מְאד. כִּי נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים שֵׁם אֶהְיֶה וּפַעַם אַחַת שֵׁם הָוָיָה שֶׁהוֹדִיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּעֵת שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ "וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ" וְכוּ.

וְכֵן זוֹכֶה עַל יְדֵי זֶה לְהַשִּׂיר וְהַנְּגוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד שֶׁהוּא פְּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, וְנֶאֱרָג עַל שֵׁם הֲוָיָ"ה בְּרִבּוּעַ שֶׁהוּא י י"ה יה"ו וְכוּ, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים (הִלְכוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה הֲלָכָה ו)

אִם מִתְעוֹרֵר אָדָם לִתְשׁוּבָה אֲזַי כְּשֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק, מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם יֵצֶר הָרָע יוֹתֵר גָּדוֹל, עַל כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם הִתְגַּבְּרוּת בְּיוֹתֵר וְהִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם לִנְסֹעַ לְאַנְשֵׁי אֱמֶת, יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לִנְסֹעַ נֶחְלָשׁ חִשְׁקוֹ, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ לְגַמְרֵי כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, כִּי תֵּיכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲזַי הֶמְיַת יִצְרוֹ הָרָע שֶׁהָיָה לוֹ בַּתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ, נִתְחַזֵּק לוֹ יֵצֶר הָרָע חָדָשׁ חָזָק מִבַּתְּחִלָּה, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֻחֲבָרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרַע הֶחָדָשׁ שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם

אות טו

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ וְלָצֵאת מִזֶּהֱמָתוֹ וּלְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְכַוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לֵידַע, שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו כַּמָּה וְכַמָּה מִשְׁבָּרִים וְגַלֵּי הַיָּם וּבְחִינוֹת וְנִסְיוֹנוֹת וְצָרוּפִים וְאִם לֹא יַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב לָנֶצַח. וּלְכָל זֶה מְקַבְּלִין כֹּחַ רַק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת בְּחָכְמָה נִפְלָאָה כְּדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַחֲפֵצִים לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְעָמִים מֵהַשָּׂגָתוֹ וּמִדְּבֵקוּתוֹ בִּכְדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַבְּטֵלִים מִן הַתּוֹרָה וְכֵן אֶת הַלּוֹמְדִים בְּשָׁעָה שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמָם. כִּי בְּהֶכְרֵחַ צְרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמָם לִפְעָמִים, כִּי הָעֲבוֹדָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב עַיִל וְנָפִיק, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד. וְזֶה בְּחִינַת הַהַפְסָקוֹת שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַבִּטּוּל שֶׁמְּבַטֵּל עַצְמוֹ הַצַּדִּיק בְּכָל פַּעַם וּמַפְסִיק עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, בִּכְדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת כָּל בְּחִינַת הַבְּטֵלִים הַנַּ"ל. וְזֶה מֶרֶמֶז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מֶה הָיוּ הַפְסָקוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת לִתֵּן רֶוַח לְמֹשֶׁה וְכוּ קַל וָחֹמֶר לְהֶדְיוֹט הַלְּמַד מִן הַהֶדְיוֹט וְכוּ. כִּי עִקַּר כָּל הַהֶדְיוֹטוֹת לְחַזֵּק אֶת עַצְמָם בְּעֵת בִּטּוּלָם וִירִידָתָן הוּא רַק עַל יְדֵי הַפְסָקוֹת הַנַּ"ל. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּחַזְּקִין אֶת עַצְמָם בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁמַּמָּשׁ כֹּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַדַּעַת וְעַל יְדֵי זֶה מְמַלְּא

נִתְתַּקְנִין כָּל הַשְּׁלֹשָׁה מִחִין וְזוֹכִין לֶאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם הַזֶּה, וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד (שָׁם אות ל"ח)

כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בַּיֵּצֶר הָרָע וְהָרב הָעוֹלָם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם מְאד, רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת צַח כָּל שֶׁהוּא וּמְשַׂעֵר בְּלִבּוֹ קְצָת אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי הַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה הוּא אֶצְלוֹ שְׁטוּת גָּדוֹל וְשִׂגָּעוֹן וַאֲפִלּוּ נְסָיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת נאוף הוּא אֶצְלוֹ שְׁטוּת וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם הִתְגַּבְּרוּת נֶגְדּוֹ, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע אַחֵר גָּבוֹהַּ מִזֶּה הַרְבֵּה, אֲבָל זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל רב הָעוֹלָם הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְמִי שֶׁהוּא רַק בַּעַל שֵׂכֶל אֱמֶת לְבַד (שָׁם)

אות טז

כְּמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַנִּיחַ כָּל הָעֶלְיוֹנִים וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְכוּ וְרוֹצֶה דַּיְקָא בַּעֲבוֹדַת בְּנֵי אָדָם הַגַּשְׁמִיִּים, כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה נְמוּכָה וּפְחוּתָה בְּיוֹתֵר כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים מִשָּׁם בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים נִפְלָאִים לְמַעְלָה בִּבְחִינַת כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְכוּ כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מַעֲלֶה נְפָשׁוֹת הַפְּגוּמוֹת מְאד עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשֶׂה יִחוּד נִפְלָא, וְזֶה סוֹד נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ לְאֵילָתָא הַמְבאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּסוֹד קְרִיעַת יַם סוּף. וְעִקַּר הַיִּחוּד נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הֶאָרָה עַל הַנְּפָשׁוֹת הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עַתִּיק שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם: "מַה תִּצְעַק אֵלַי" בְּעַתִּיקָא תַּלְיָא מִלְּתָא. כִּי מֵחֲמַת שֶׁהֵם חוֹלֵי הַנֶּפֶשׁ וּפְגוּמִים בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעַ כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיָּכוֹל לְהָאִיר בָּהֶם מִבְּחִינַת גָּבוֹהַּ מְאד שֶׁהוּא אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא (הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם לִסְעֻדָּה הֲלָכָה ו אות מ)

וְיֵשׁ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה דַּקָּה וְזֶה הַיֵּצֶר הָרָע אֵין מְגָרְין אֶלָּא בְּאִישׁ חַיִל גָּדוֹל בְּמַעֲלָה קְצָת, אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ (שָׁם)

אות יז

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת הֵם רְחָבִים מְאד בְּלִי קֵץ וְתַכְלִית (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאד") וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁאֵין יוֹדְעִים כְּלָל. כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת עַל יְדֵי שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַדַּעַת הַקָּדוֹשָׁה שֶׁמֵּאִיר לָנוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁבָּאִין עָלָיו קֻשְׁיוֹת, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל עַצְמוֹ עַל שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הוּא פָּגוּם וּמְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ וְרָחוֹק כָּל כָּךְ

מִקְדֶּשֶׁת הַתּוֹרָה, אֲזַי תֵּכֶף צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִכָּל אֵלּוּ הַקְּשָׁיוֹת, כִּי אִם יִרְצֶה לְתָרֵץ הַקְּשָׁיוֹת אֲזַי יִכָּנֵס בְּקְשָׁיוֹת וּנְפִילוֹת עֲמֻקוֹת עוֹד יוֹתֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ לִשְׁתֹּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּלְקַיֵּם סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה, רַק לְהִתְנַבֵּר בְּכָל עֹז לַחֲטֹף אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל תּוֹרָה וּמִצְווֹת וּבְפָרְט תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה לִפְנֵי קוֹנוֹ וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. כִּי צְרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין יוֹדְעִין כְּלָל רַק לְקַיֵּם כְּמוֹ שֶׁצִּוָּנוּ רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. רַק לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, כִּי לְגַדְלָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר כַּמְבֹאָר מִזֶּה עוֹד הַרְבֵּה בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים (שָׁם אוֹת ס)

גַּם בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ יֵצֶר הָרַע גָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים רְבוּי הַהִתְלַהֲבוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה הוּא מֵהַיֵּצֶר הָרַע, וְזֶה בְּחִינַת: "פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה", וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְהִנָּצֵל גַּם מִזֶּה (שָׁם)

אות יח

לִפְעָמִים נִדְמֶה לְהָאָדָם הַשּׁוֹמֵעַ אוֹ מְעַיֵּן בִּסְפָרִים וְרוֹאֶה הַהִתְחַזְּקוּת, שֶׁחִזְּקוּ אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וְתַלְמִידֵיהֶם הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְהוֹדִיעוּ לָנוּ, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל כְּמוֹ שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן הַשֵּׁם אִתּוֹ וְעִמּוֹ וְאֶצְלוֹ וְסָמוּךְ לוֹ כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְגַם מִשָּׁם מְצַפֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתִשׁוּבָתוֹ בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא. אַךְ מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמַּעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם טוֹבִים כִּי יָדַע אִינְשׁ בְּנַפְשֵׁהּ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא גָּרוּעַ מִן הַכֹּל וְלֹא עָלָיו נֶאֱמַר דְּבָרִים הַלָּלוּ, הֲגַם כִּי הַצַּדִּיקִים בֵּאֲרוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁהֵם מְדַבְּרִים אֲפִלּוּ עִם הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אַף עַל פִּי כֵן נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הֵם רוֹצִים רַק לְפַּתּוֹת אוֹתוֹ וּלְהַסִּיתוֹ וְלִכְנֹס עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר בְּעָלְמָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפֹּל עוֹד יוֹתֵר וְיִהְיֶה גָּרוּעַ עוֹד בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל הָאֱמֶת הוּא יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ וְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאֹד וּכְבָר אָבְדָה תִּקְוָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵיוֹצֵא בַּחֲלִישׁוּת וּנְפִילוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁרוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַסִּיתוֹ וּלְהַדִּיחוֹ מִדַּרְכּוֹ הָאֱמֶת. אֲבָל אוֹתָם שֶׁזָּכוּ לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הָאוֹחֲזִין עַצְמָן בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הֵם מַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי כָּל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק וְהִתְחַזְּקוּתוֹ אֵינָם בְּדֶרֶךְ פֶּשֶׁר וּפִתּוּי וְהַסָּתָה חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּךְ הוּא הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. כִּי בְּגֹדֶל הַשִּׂגָתָם הָעֲצוּמָה הִשִּׂיגוּ הָאֱמֶת, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח אֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר נִדַּח לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁהַצַּדִּיקִים מְחַזְּקִים אוֹתָנוּ וּמְנַחֲמִים אוֹתָנוּ וּמְעוֹרְרִים וּמְקִיצִים אוֹתָנוּ לֵידַע, כִּי עֲדַיִן הַשֵּׁם אִתָּנוּ וּבְמָקוֹמֵינוּ מַמָּשׁ כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", לֹא מִלִּבָּם הוֹצִיאוּ דְּבָרִים אֵלֶּה,

רַק הֵם דִּבְרֵי ה מַמָּשׁ וְהוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ הוֹדִיעַ לָנוּ הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים הַלָּלוּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְתַלְמִידֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ אַחַר הִסְתַּלְקוּתָם, לֵידַע כִּי עֲדַיִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם עַד יְכוֹנֵן וְיָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בָּאָרֶץ. וּלְעָתִיד לָבוֹא יִזְכּוּ לִרְאוֹת זֹאת בְּעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ בִּבְחִינַת "וְנִגְלָה כְּבוֹד הַשֵּׁם וְרָאוּ וְכוּ כִּי פִי הַשֵּׁם דִּבֶּר" (שָׁם אוֹת פ"ב מוּבָן)

מִי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, וְיֵשׁ לוֹ אֵיזֶה צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלַן, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק אָז בְּיוֹתֵר לְהַנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כִּי אָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרַע בְּיוֹתֵר, כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא גְּבוּרוֹת וְדִינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן (שָׁם)

אות יט

צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע, כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרוֹאֶה שֶׁהַמְּנִיעוֹת וְהַמַּסְכִּים מִתְפַּשְּׁטִים כְּנֶגְדּוֹ מְאד מְאד וּבִפְרָט כְּשֶׁכְּבָר הִתְחִיל מְעַט וְרוֹאֶה, שֶׁבְּכָל פַּעַם מִשְׁתַּטְחִים כְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְלִפְעָמִים רוֹאֶה שֶׁאַחַר כַּמָּה שָׁנִים שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְהִטָּהֵר קְצָת חָזַר וְנָפַל, וְהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו הַתַּאֲווֹת וְהִרְהוּרִים בְּהִשְׁתַּטְחוּת עָצוּם מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִזְדַּכֵּךְ מֵהֶם שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַהִתְגַּבְּרוּת, וּמֵחֲמַת גֹּדֶל הַיְּגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה לְהַפְשִׁיט מֵעַצְמוֹ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים בִּשְׁלֵמוּת וְלָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲמד בָּזֶה, מִזֶּה בָּא כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְהִתְחִיל לְטַהֵר עַצְמוֹ מְעַט, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר עָלָה קְצָת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּבְכָל פַּעַם נִזְדַּכֵּךְ בְּיוֹתֵר, אַף עַל פִּי כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִתְפַּשֵּׁט עָלָיו כָּל הַתַּאֲווֹת וְהִרְהוּרִים בְּהִתְפַּשְּׁטוּת יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִפְשִׁיט אוֹתָם מֵעַצְמוֹ לְגַמְרֵי, אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ קְצָת וְדָבָר זֶה יְכוֹלִין לִלְמד וּלְהָבִין הֵיטֵב מִמַּה שֶּׁרוֹאִין בְּחוּשׁ מֵעִנְיַן בֵּרוּר הַלֶּחֶם שֶׁהוּא חִיּוּת הָאָדָם, שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרוֹ בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר וּצְרִיכִין לַחֲרשׁ וְלִזְרֹעַ וְלִקְצר וְאַחַר כָּךְ לְנַקּוֹת הַתְּבוּאָה מִמּוֹץ וְתֶבֶן וְאַחַר כָּךְ לְטָחְנָהּ וּלְנַקּוֹת הַקֶּמַח מִסֹּבִין וּמוֹרָסָן. וְכָל אֵלּוּ הַפְּסֹלֶת הַנֶּאֱחָזִין בְּהַתְּבוּאָה, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנִּתְאַחֲזוּ בְּהַמַּאֲכָלִים מֵעֵת שֶׁנִּפְגְּמָה הָאֲכִילָה עַל יְדֵי אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַבֵּרוּרִים הֵם לְנַקּוֹת הַתְּבוּאָה מֵאֲחִיזַת הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה תַּכְלִית הַבֵּרוּר, כִּי עִקַּר הַבֵּרוּר הוּא בְּשָׁעַת הָאֲכִילָה וְאָז עִקַּר הַיְּגִיעָה לֶאֱכל בְּקְדֻשָּׁה וּלְבָרֵךְ עָלֶיהָ בְּכַוָּנָה, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַטּוֹב הַזָּךְ שֶׁבְּהַלֶּחֶם וּמְחַיֶּה אֶת הָאָדָם, שֶׁיּוּכַל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִכָּלֵל עַל יְדֵי זֶה בְּאֵין סוֹף בְּחַיֵּי הַחַיִּים יִתְבָּרַךְ וְאָז נִדְחֶה הַפְּסֹלֶת וְנַעֲשֶׂה קִיא צוֹאָה

מַמָּשׁ. נִמְצָא שֶׁכָּל אֵלּוּ הַבְּרוּרִים שֶׁנִּתְבָּרֵר הַלֶּחֶם עַד הֵנָּה מֵהַפְּסֹלֶת הַנֶּאֱחָז בּוֹ אֵינָם נֶחֱשָׁבִים כְּלָל נֶגֶד הַבְּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַצְמָהּ, שֶׁאָז עִקַּר הַבְּרוּר מִבְּנָדִים הַצּוֹאִים מַמָּשׁ. וְזֶה מַמָּשׁ עִנְיַן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם שֶׁיֵּשׁ שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ עַצְמוֹ וְהַבְּרוּר הוּא בְּבְחִינַת בֵּרוּר הַחִטָּה מִמּוֹץ וְתֶבֶן, וְאַף שֶׁגַּם זֶה טוֹב מְאד, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין עֲדַיִן הַבְּרוּר מִבְּחִינַת סָבִין וּמוֹרָסָן וְעוֹד שְׁאָר תִּקּוּנִים עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּבְחִינַת לֶחֶם וּמַאֲכַל אָדָם בִּשְׁלֵמוּת אַךְ אֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר זָכָה לְכָל זֶה, עֲדַיִן צָרִיךְ לִזְכּוֹת לִגְמַר הַבְּרוּר בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת גְּמַר הַבְּרוּר שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּשְׁעַת אֲכִילָה עַצְמָהּ כַּנַּ"ל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק וְלִסְבֹּל הַיְגִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין אָז כְּשֶׁסָּמוּךְ לְתַכְלִית הַבְּרוּר, אֲזַי יְכוֹלִין לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו מְנִיעוֹת וּמָסַכִּים וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו נִתְעוֹרְרִין הַבְּנָדִים הַצּוֹאִים מַמָּשׁ שֶׁצְּרִיכִין לְדָחוֹתָם בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה דַּיְקָא שֶׁהוּא שְׁעַת גְּמַר הַבְּרוּר. וְזֶה בִּפְרָטִיּוּת וּבִכְלָלִיּוּת כִּי עַל כָּל הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבר כָּל זֶה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לְבָרֵר אֶת עַצְמוֹ בְּבֵרוּר אַחַר בֵּרוּר וְהַבֵּרוּר הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה קָשֶׁה לִפְעָמִים מִכֻּלָּם, כִּי אָז צְרִיכִין לְבָרֵר הַטּוֹב וְלִדְחוֹת הָרַע קִיא צוֹאָה שֶׁהֵם כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי אֶל הַחוּץ. וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם שֶׁעִקַּר עִצָּם הַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו לְמִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְכָל עִצָּם מְרִירַת הַגָּלוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַכְשָׁו בְּעִקְבָא דִּמְשִׁיחָא, הוּא מֵחֲמַת שֶׁעַכְשָׁו צְרִיכִין לְבָרֵר תַּכְלִית הַבֵּרוּר בִּשְׁלֵמוּת עַד שֶׁתִּתְהֶיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרֶיהָ גָּלוּת וְהַבֵּרוּר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁבִּשְׁעַת הָאֲכִילָה עַצְמָהּ שֶׁאָז עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַבְּנָדִים הַצּוֹאִים כַּנַּ"ל עַל כֵּן צְרִיכִין עַכְשָׁו מְרִירוּת וִיגִיעוֹת הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בִּפְרָט לְזַכֵּךְ וּלְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ מִתַּאֲווֹת וְהִרְהוּרִים שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיא צוֹאָה מַמָּשׁ, וְצָרִיךְ עַתָּה לְהִתְחַזֵּק מְאד בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת לְבִלְי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל לְגָרְשָׁם מֵאִתּוֹ עַל פִּי הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת שֶׁגִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי כְּבָר הִקְדִּים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה לַמַּכָּה עַל יְדֵי הַסְּפָרִים וְהָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין אֲנַחְנוּ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ גַּם עַתָּה וּלְהִשָּׁאֵר עַל עָמְדֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהִטָּהֵר לְגַמְרֵי מֵהַבְּנָדִים הַצּוֹאִים הַנַּ"ל. כִּי הַטָּהֳרָה מִכָּל זֶה הוּא רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּנָחָלִים נִטָּיוּ מַה נְּחָלִים מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה אַף דִּבְרֵי תוֹרָה כֵּן (הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת הֲלָכָה ה אוֹת ה ו ז)

גַּם עַצְבוּת מַזִּיק מְאד וְנוֹתֵן כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאד לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל דַּרְכֵי הָעֲצוֹת הַמְבֹאָרִים בִּמְקוֹמָם, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: כִּי חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְּכֶם (שָׁם)

אות כ

רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנָפְלוּ כְּשֶׁהִגִּיעוּ סָמוּךְ לִגְמַר שְׁלֵמוּתָם, כִּי יֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ אֵצֶל פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה וּבְקַל הָיוּ יְכוֹלִין כְּבָר לִכְנוֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, אַךְ חָזְרוּ מִשָּׁם מֵחֲמַת שֶׁאָז הִתְפַּשְׁטוּ עֲלֵיהֶם הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים כָּל כָּךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדָּם וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַנַּ"ל וְעִקַּר הַתִּקּוּן וְהָעֵצָה לָזֶה הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה וְצָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת חָזָק מְאד בָּזֶה לְבִלְתִּי לְהִתְרַשֵּׁל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו וְאָז בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתִּקּוּנִים וְהַבֵּרוּרִים דִּקְדֻשָּׁה מֵהַהִתְחָלָה עַד הַסּוֹף הַכֹּל רַק עַל יְדֵי הַתּוֹרָה (שָׁם אות ל"ח)

הַהִתְרַחֲקוּת הוּא תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי עַל פִּי רב בָּאִים עָלָיו דִּינִים וְיִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת וְנִדְמֶה לוֹ, כְּאִלּוּ מְרַחֲקִים אוֹתוֹ, אֲבָל כָּל זֶה לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת, וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְאַמֵּץ וְלַעֲמד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת, וְאַל יִטְעֶה בְּעַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁמְּרַחִיקִין אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, רַק יֵדַע וְיַאֲמִין, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר, כִּי הַהִתְרַחֲקוּת הִיא רַק בִּשְׁבִיל הַהִתְקָרְבוּת (שָׁם ע"ד)

אות כא

אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת וְלַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת וְעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַרְבֵּה הַרְפַּתְקָאוֹת וַעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת צְרִיכִין לַעֲבר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּלְי שִׁעוּר. וְאִם לֹא יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל לִבְלִי לְהַנִּיחַ עַל יְדֵי זֶה מְעַט עֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ. בִּפְרָט כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דָּבָר גָּדוֹל, כְּגוֹן לִנְסֹעַ וְלָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְהוּא עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְנַצֵּחַ מִלְחָמָה זאת כִּי אִם עַל יְדֵי עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאד. וְזֶה עִקַּר הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל, הָעִקָּר הוּא בְּהָעַזּוּת וְהָעַקְשָׁנוּת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁמַּפִּילִין אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל עֵת בְּעַקְשָׁנוּת גָּדוֹל וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אפֶן. וְעִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כְּלַל הַהִתְפָּאֲרוּת הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: "מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עַזִּין" וּבָזֶה תָּלוּי כָּל עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף (הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הֲלָכָה ד אות י"ב)

עֵצָה לְהִתְחַזְּקוּת הוּא הַדִּבּוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל אַף עַל פִּי כֵן יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת, דְּהַיְנוּ דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלָשׂוּחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ

וְלָשׁוּחַ עִם חֲבֵרוֹ וּמִכָּל שֶׁכֵּן עִם רַבּוֹ, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְחַזְּקוֹ תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד, (שָׁם ע"ח), עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת י"ט וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ שָׁם: גַּם הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בָּנֶיהָ אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְאֵינָהּ שׁוֹכַחַת אוֹתָם, כְּמוֹ כֵן הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפוֹת, וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם מֻנָּח חַס וְשָׁלוֹם, בִּשְׁפַל הַמַּדְרֵגָה מְאד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא אִם יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אוֹ לָשׂוּחַ עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי הַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהֶבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב מִגְּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר, וְהוּא עֵצָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לְמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְבַל יאבד עוֹלְמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם)

אות כב

צְרִיכִין לֵידַע, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁאֵין עֲלִיָּה לְעוֹלָם כִּי "לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר", וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁזָּכָה לְתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה בְּהַשָּׂגַת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בָּזֶה וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ לְהַשִּׂיג עוֹד יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן מֹשֶׁה אֵין יְרִידָה לְעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה מְאד שֶׁאֵין לְמַטָּה מִמֶּנָּה, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַחֲתֹר וּלְבַקֵּשׁ עֲדַיִן אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ כְּלָל לְעוֹלָם, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין חֵקֶר. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית תַּכְלִית בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, עַל כֵּן הוּא יָכוֹל לְהָאִיר הִתְחַזְּקוּת הָאֱמִתִּי בְּתַכְלִית תַּכְלִית נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּשִּׂיג יוֹתֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא גְּדֻלַּת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו, עַל יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהָאִיר הָאֱמֶת גַּם בְּתַכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְעוֹרְרָם גַּם כֵּן שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לָהֶם תִּקְוָה. אֲבָל צְרִיכִין לִסְבֹּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דְּמִים הַרְבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהִתְקָרֵב לָזֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. כִּי עִקַּר הִתְחַבְּרוּת זֶה הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה עִם הַתַּלְמִיד שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים שֶׁסּוֹבְלִין בִּשְׁבִיל הַהִתְקָרְבוּת אֲלֵיו כִּי זֶה עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ. וְאַדְרַבָּה, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁבָּאִין עָלָיו בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים עַל שֶׁהוּא אוֹחֵז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהָבִין שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה וְאַחֲרִית טוֹב. כִּי מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה

לִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים בִּשְׁבִיל לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה יְכוֹלָה לְתַקְּנוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא (בִּרְכַת הַפֵּרוֹת הֲלָכָה ה אות י"א)

צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וְלַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה. וְאִם לִפְעָמִים נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים, שֶׁהָיָה מְזֻרִיחַ לוֹ אֵיזֶה הָאָרָה קְצָת וְיאחַז אֶת עַצְמוֹ עַתָּה בַּהִתְעוֹרְרוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁהָיָה לוֹ מֵאָז וּמִקֶּדֶם (שָׁם רכ"ב)

אות כג

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַבְּקִיאוּת בַּהֲלָכָה שֶׁל תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל, הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם אֶחָד רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּבְכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לַיְלָה וְיוֹם, חֻרְבָּן וּבִנְיָן יְקַשֵּׁר הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁלֹּא יְהֵא נֶאֱבָד שׁוּם יוֹם מִימֵי חַיָּיו וּבְכָל יוֹם יִזְכֶּה לִמְצֹא הָאֲבֵדוֹת הַשַּׁיְכִים לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ (שָׁם אות ט"ו)

מִי שֶׁהוּא מְעֹרָב בֵּין הָעַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן עִמָּהֶם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאד מְאד שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְקַדֵּשַׁת יַהֲדוּתוֹ, כִּי בְּקַל יוּכַל לְהִתָּפֵס בְּרִשְׁתָּם חַס וְשָׁלוֹם, וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאד וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּקְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָרְבֵּה שֶׁלֹּא יִלְמוֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְדִרְכֵיהֶם (שָׁם רמ"ד)

אות כד

הַצַּדִּיקִים הֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְכֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי תִּקּוּן תְּשׁוּבָתוֹ כֵּן זוֹכֶה לְהַשְׂלִים בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְעַמֶּךָ כֻּלָּם צַדִּיקִים", רַק שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאד בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבר עָלָיו. כִּי קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת הַמֶּרְכָּבָה יֵשׁ בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְעָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְכוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַתְּאָוּוֹת וְכוּ וַחֲרָפוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת מֵהַחוֹלְקִים עָלָיו. וּכְשֶׁמִּתְחַזֵּק נֶגֶד כָּל זֶה בִּבְחִינַת הַבְּקִיאוּת הַנַּ"ל בְּחִינַת בְּקִי בְּעַיִל בָּקִי בְּנָפִיק אָז זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלִהְיוֹת נִכְלָל בִּכְלַל הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁעִקַּר הַתְּחָלַת הִתְשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְשׁוֹתֵק, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הַדָּם שֶׁבֶּחָלָל הַשְּׂמָאלִי שֶׁבַּלֵּב שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְצָוֹת מִילָה (עַיֵּן בִּפְנִים), עַל כֵּן הַתְּחָלַת קְדֻשַּׁת הַמֶּרְכָּבָה הוּא מִבְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת חָ"שׁ מָ"ל, הַיְנוּ שֶׁעַל יְדֵי הַשְׁתִּיקָה שֶׁשּׁוֹתֵק עַל חֶרְפָּתוֹ, עַל יְדֵי זֶה נִכְנָע הַדָּם

הַנַּ"ל בִּבְחִינַת מְצִוַת מִילָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְהַשִּׂיג בְּחִינַת הַמֶּרְכָּבָה, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּהָאָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא

עִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב, כִּי מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת וְלִכְבּשׁ מִלְחָמוֹת חֲזָקוֹת עַל יְדֵי חֹזֶק וְאֹמֶץ לִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּחֵד וְרָץ לְקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה, וּכְמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְהָבֵן הֵיטֵב (שָׁם רמ"ט)

אות כה

מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים וְעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲמוּרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַחַר כָּךְ נִתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כַּמּוּבָא כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת כְּאֵלֶּה בְּגֶמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּשְׁאָר סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וּכְמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דּוֹרְדַּיָּא וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשִׂיּוֹת הָרַבֶּה מְאד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הַדָּבָר, הֲלֹא עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר הוּא נוֹפֵל בְּיַד הַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּיוֹתֵר, וּמֵאַיִן בָּא שֶׁלְּבַסּוֹף יִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אַךְ הָעִנְיָן הוּא כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְשָׁמָה יְקָרָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמד נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, כִּי אִם לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמד נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן שׁוּם מְנִיעוֹת לָאָדָם מַה שֶּׁלֹּא יוּכַל לַעֲמד בָּהֶם אַךְ עִקַּר כָּל הַחֲטָאִים וְכָל הַתַּאֲוֹות שֶׁהָאָדָם נִלְכָּד בָּהֶם וְהָעִקָּר תַּאֲוַת נאוּף רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הָעִקָּר הוּא מֻחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכּחוֹ, וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מחין דְּקַטְנוּת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְתַאֲוַת נאוּף שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מִכּוֹ וְנֶחְלַשׁ דַּעְתּוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכּחוֹ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמד כְּנֶגֶד תַּאֲוָה זאת, כִּי עִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב, וּמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַצְמוֹ נֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹות שֶׁבָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת, וְכָל זֶה עַל יְדֵי חָכְמָתָם וְדַעְתָּם שֶׁזֶּה עִקַּר הַכּחַ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הַחָכְמָה תָּעוֹז לְחָכָם" וְכוּ וְעַל כֵּן חָכְמָה אוֹתִיּוֹת כ"ח מָ"ה, כִּי הַמֹּחִין הֵם מְחִצּוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נאוּף, רַק שֶׁהָעִקָּר שֶׁיַּאֲמִין בְּכחוֹ וְיֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיֵּשׁ בְּכחַ שִׂכְלוֹ וּמחוֹ לַעֲמד נֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹות אֲפִלּוּ נֶגֶד תַּאֲוַת נאוּף. כִּי הַמּחַ וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲפִלּוּ שֶׁל הַפְּחוּתִים שֶׁבַּפְּחוּתִים בְּוַדַּאי הִיא יְכוֹלָה לַעֲמד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם כָּל הַתַּאֲוֹות, כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה לְהַקְטִין כּחוֹ וְלוֹמַר שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ כְּלָל לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר וְצַדִּיק, כִּי עֲנָוָה כָּזוֹ אֲסוּרָה וְהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה וְאֵין זֶה עֲנָוָה

כְּלָל רַק מִחֵין דְּקַטְנוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִזֶּה מְאד, כִּי עַל יְדֵי זֶה נוֹפְלִין לְכָל הַתַּאֲוֹוֹת וְהָעִקָּר לְתַאֲוַת נאוּף כַּנַּ"ל. רַק אַדְרַבָּה, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר לְדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאד. כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן גְּבוֹהָה וּקְדוֹשָׁה מְאד מְאד וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹוֹת חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן לַעֲבר אֵיזֶה עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה" שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה וְלֵידַע, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשׁוֹ רָחוֹק מַעֲבֵרוֹת מְאד מְאד, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כּחַ גָּדוֹל לַעֲמד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, רַק הָעִקָּר שֶׁיִּזָּכֶה לֵידַע מִכּחוֹ כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא אוֹרֶבֶת מְאד עַל הָאָדָם וְכָל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר יוֹנֶקֶת מִמֶּנּוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר וּבוֹלַעַת אוֹתוֹ יוֹתֵר רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל כֵּן לִפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אֶת הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁמַּגַּעַת לְעֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ וְהִיא מִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת לִבְלֹעַ גַּם נְקֻדָּה זאת גַּם כֵּן וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהוּא רוֹצֶה לִבְלֹעַ אֶת עֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, אֲזַי זאת הַנְּקֻדָּה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, כִּי זאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל הַפְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ הוּא בַּעַל כּחַ גָּדוֹל מְאד וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לִבְלֹעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אפֶן וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ, אַף גַּם זאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁהִיא מֻכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִזאת הַנְּשָׁמָה וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אַחַר כַּמָּה עֲבֵרוֹת, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי לִפְעָמִים עֲבֵרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִתְשׁוּבָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּלְכָּד בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל יְדֵי זֶה נִתְמַרְמֵר לִבּוֹ וְנִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר, וְכָל זֶה מֵחֲמַת הִתְגַּבְּרוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא בֶּאֱמֶת בַּעַל כּחַ גָּדוֹל, וּכְשֶׁהִיא רוֹאָה שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי מִתְגַּבֶּרֶת כְּנֶגְדָּהּ עַד שֶׁמַּכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת וּלְהַחֲזִיר הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִמֶּנּוּ אַף בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לִסְמךְ עַל זֶה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאוֹמֵר אֶחֱטָא וְאָשׁוּב אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי לִפְעָמִים מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל כָּךְ, עַד שֶׁבּוֹלַעַת אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁמְּצִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה רְשָׁעִים שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה גַּם לְבַסּוֹף וְנִכְרְתוּ וְנֶאֱבְדוּ לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי זֶה סִתְרֵי דִּרְכֵי הַבְּחִירָה שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לַעֲמד עֲלֵיהֶם. בְּוַדַּאי צְרִיכִין לִהְיוֹת בּוֹרַח מִן הָעֲבֵרָה בְּתַכְלִית הַבְּרִיחָה, אַף אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֲלָפִים פְּעָמִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ וְנָפַל לְמַה שֶּׁנָּפַל, וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה

שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִשְׂתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁהוּא כְּלָל וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. [וְעַיֵּן גְּלוּת וּגְאֻלָּה אוֹת ו צַדִּיק אוֹת נ"ט] (בְּרָכוֹת הָרֵיחַ הֲלָכָה ד אוֹת א ב)

כְּשֶׁנּוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵגָתוֹ, יֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הוּא, כִּי הִתְרַחֲקוּת הוּא תַּכְלִית הִתְקָרְבוּת, עַל כֵּן נָפַל כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעָצָתוֹ, שֶׁיִּתְחִיל מֵחָדָשׁ לְכָנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם, וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ (שָׁם רס"א)

אות כו

אֲפִלּוּ כְּשֶׁהָאָדָם בְּגָלוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת אֲפִלּוּ אִם נָפַל חַס וְשָׁלוֹם, עַד אֵין תַּכְלִית גַּם שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם אֶת עַצְמוֹ וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם בְּכַמָּה וְכַמָּה רְמָזִים שׁוֹנִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל מָקוֹם, כְּדֵי שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן וְהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְמַעֵט וְנִתְצַמְצֵם הָאוֹר מְאד, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא הִגִּיעַ טוֹבָה גְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת גַּם הַנּוֹפְלִים וְהַיְרוּדִים מְאד מְאד. כִּי עַל יְדֵי שֶׁנִּסְתַּר הָאוֹר כָּל כָּךְ עַל יְדֵי רִבּוּי הַצְמָצוּמִים עַד שֶׁהָיָה קָשֶׁה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין הָרְמָזִים, וְהַצַּדִּיקִים בְּרִבּוּי יְגִיעָתָם בְּמָסִירַת נֶפֶשׁ זָכוּ לְהַשִּׂיג הָאוֹר מִתּוֹךְ תִּקֻּף הַהַסְתָּרוֹת, עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁבְּעֶצֶם חָכְמָתָם הֵם מַלְבִּישִׁים לָנוּ הָאוֹר בְּצִמְצוּמִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁגַּם כָּל אֶחָד בִּמְקוֹמוֹ יוּכַל לְהַגִּיעַ לוֹ הָרְמָזִים וְעֵצוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, לֶאֱחֹז אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. כִּי הַהֶעְלֵם הוּא בִּשְׁבִיל הַגִּלּוּי כַּמּוּבָא בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁמַּעֲלִימִין וּמְצַמְצְמִין הָאוֹר בְּצִמְצוּמִים רַבִּים יוֹתֵר הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הֵם מְגַלִּין וּמְאִירִין לְיִשְׂרָאֵל אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנּוֹכַל לֵידַע וְלִזְכּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וְזֶה בְּחִינַת אֵין מֵעוּט אַחַר מֵעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמְּמַעֲטִין וּמְצַמְצְמִין הָאוֹר בְּמֵעוּט אַחַר מֵעוּט, הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל לְרַבּוֹת הָאוֹר לְהַגְדִּילוֹ וּלְהָאִירוֹ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. (הִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרְאִיָּה הֲלָכָה ה אוֹת ע"ז)

כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק מִטּוֹב וְהוּא מָלֵא עֲוֹונוֹת אֲזַי יָכוֹל לִפֹּל עַל יְדֵי זֶה וְלֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמָצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה

טוֹב, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה מִימָיו אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב וְאַף כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ טוֹב שֶׁעָשָׂה, הוּא רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ הוּא מָלֵא פְּצָעִים וְאֵין בּוֹ מְתוֹם, כִּי הַטּוֹב מְעֹרָב בְּפְנִימִיּוֹת וּבִפְסֹלֶת הָרִבּה אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּהַמַּעַט טוֹב אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, וְכֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה דָּבָר טוֹב וְאַף שֶׁגַּם זֶה הַטּוֹב מְעֹרָב גַּם כֵּן בִּפְסֹלֶת הָרִבּה, עִם כָּל זֶה עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ עוֹד, עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְטוֹב עַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְיוּכַל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה, וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, וְאָז יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַשֵּׁם. (שָׁם רפ"ב)

אות כוח

בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ עַל פִּי רב כְּסֵדֶר קְצָת וּמִתְפַּלֵּל וְלוֹמֵד וְעוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וְזֶה בְּחִינַת שַׁחֲרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְאָז כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה בַּאֲרִיכוּת קָרְבָּנוֹת וּקְטֹרֶת וְכוּ וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וּכְמוֹ כֵן גַּם הוּא מַרְבֶּה אָז בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אֲבָל עַל פִּי רב אַחַר כָּךְ נוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ וּמַתְחִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְנַסּוֹת אוֹתוֹ וּמִתְגָּרֶה בּוֹ הַבַּעַל דָּבָר כַּיָּדוּעַ לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וַאֲזַי עִקַּר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל הָאָדָם. וַאֲזַי צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מְאד בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד בְּחִינַת הַמּחִין דְּקַטְנוּת שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִין אָז עַל הָאָדָם וְרוֹצִין לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ עוֹד תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אוֹ לְמָנְעוֹ מִתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה וְשִׂמְחָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת צָהֳרַיִם, זְמַן הַמְּנָחָה, שֶׁאָז עִקַּר אֲחִיזַת הַמּחִין דְּקַטְנוּת וְצָרִיךְ לְקַיֵּם מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמְּנָחָה הַיְנוּ שֶׁאָז צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלֹא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, רַק יֵדַע וְיַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים שֶׁצָּעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וְחָזָק, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל כִּי לְגַדְּלָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר, וּבְגַדֶל רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַהֲפךְ הַכֹּל לְגַמְרֵי מֵרַע לְטוֹב וּמֵעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וּכְמוֹ כֵן בְּכָלַל חַיֵּי הָאָדָם שֶׁיְּמֵי חַיָּיו נִקְרָאִים יוֹם וּמִיתָתוֹ וְהִסְתַּלְּקוּתוֹ נִקְרָא לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ" וְעַל כֵּן אַחַר חֲצִי יָמָיו הוּא בְּחִינַת צָהֳרַיִם זְמַן הַמְּנָחָה, וְעַל פִּי רב אָז דַּיְקָא מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַתְחִיל עִקַּר הָעֲבוֹדָה בִּימֵי הַנְּעוּרִים דַּיְקָא, "כִּי טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל בִּנְעוּרָיו" וְיַנְקוּתָא כְּלִילָא דְּוַרְדָּא. אֲבָל אֶפְלוּ מִי שֶׁזָּכָה

לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מִנְּעוּרָיו, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֶמְצַע יָמָיו וְרוֹצֶה לְהַגִּיעַ לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ, אֲזַי עַל פִּי רב מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאד לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים חַס וְשָׁלוֹם, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁלֹּא הִתְחִיל כְּלָל בִּימֵי נְעוּרִים וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁעָבְרוּ רב שְׁנוֹתָיו וּמְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה וְרוֹצֶה לְהַתְחִיל אָז בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁאֲזַי תֵּכֶף מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַנִּיחוֹ לָצֵאת מִתַּאֲוֹתָיו וּרְשָׁעָתָיו אֲשֶׁר נִלְכַּד בָּהֶם. וְעַל זֶה צוֹעֵק הַפָּסוּק: "הַגִּידָה לִּי שֶׁאֹהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם" דַּיְקָא, שֶׁאָז זְמַן הַמִּנְחָה הַנַּ"ל, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה בִּימֵי הַנְּעוּרִים שֶׁלֹּא יִפֹּל לְעוֹלָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי לִפְעָמִים הָאָדָם נוֹפֵל לְעֵת זְקֻנּוּת, וּבִפְרָט כְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים בָּאִים וְהִגִּיעַ לְאֶמְצַע יָמָיו וּמַתְחִיל הַיּוֹם לַעֲרֹב, אָז צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ מְאד עַל אַחֲרִיתוֹ וְסוֹפוֹ וּלְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי אָז הוּא בְּחִינַת צָהֳרַיִם בְּחִינַת זְמַן הַמִּנְחָה שֶׁצְּרִיכִין לְהִזָּהֵר בָּהּ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל לְהַמְתִּיק הַדִּינִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁאֲחִיזָתָם מִמחִין דְּקַטְנוּת בְּחִינַת זְמַן הַמִּנְחָה, וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ הֵיטֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה שֶׁהֵם דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל זְמַן הַמִּנְחָה בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן. ([עַיֵּן תְּפִלָּה אוֹת ג] שָׁם הֲלָכָה ה אוֹת ה)

אות כז

כְּשֶׁהָאָדָם עוֹלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, כִּי נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, בִּבְחִינַת: "אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ" הַנֶּאֱמַר עַל הָאָדָם כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה בַּר מִצְוָה, דְּהַיְנוּ בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּמִצְוֹת, כַּמְבאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּכָל עֵת שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עַל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּיוֹתֵר, שֶׁאָז נֶאֱמַר עָלָיו, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, כִּי נַעֲשֶׂה בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ, וְעַל כֵּן קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, קֹדֶם לָזֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא מִבְּחִינַת הַצִּמְצוּם שֶׁל הֶחָלָל הַפָּנוּי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת קֹדֶם הַבְּרִיאָה כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: צַדִּיקִים תְּחִלָּתָן יִסּוּרִין וְסוֹפָן שַׁלְוָה, כִּי הַיִּסּוּרִים בָּאִים מֵהַצִּמְצוּם שֶׁקֹּדֶם לַבְּרִיאָה, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַמְּנִיעוֹת וְעִכּוּבִים שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בּוֹרְאִים עוֹלָמוֹת כַּיָּדוּעַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַצִּמְצוּם קֹדֶם, וְזֶה בְּחִינַת הַמְּנִיעוֹת הַקּוֹדְמִין לְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה (הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הֲלָכָה ד אוֹת ה)

וְצָרִיךְ הָאָדָם לְזָהֵר מְאד לֵילֵךְ עַל דֶּרֶךְ זֶה, כִּי הוּא כְּלָל וְיסוֹד גָּדוֹל לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַל יאבַד עוֹלְמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַרְחִיק מֵעַצְמוֹ עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, כִּי רב בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִקַּר רִחוּקָם

הוּא מֻחָמֶת מְרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת וּמַחֲמַת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם עַל יְדֵי שֶׁרוֹאִים בְּעַצְמָם עָצֵם קַלְקוּלָם, שֶׁרב מַעֲשֵׂיהֶם מְקֻלְקָלִים כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו, וּמֻחָמֶת זֶה הֵם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וְרֻבָּם מְיָאֲשִׁים עַצְמָם לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינָם מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה כְּלָל וְאֵינָם עוֹשִׂים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עֲדַיִן. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׂכִּיל מְאד עַל דָּבָר זֶה, כִּי הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת שָׁקְעוּ עַל יְדֵי זֶה, כִּי הַיֵּאוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, קָשֶׁה מִן הַכֹּל. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד לֵילֵךְ עִם הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הַנִּזְכָּר לְעֵיל לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת בְּכָל פַּעַם, כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּחֵשֶׁק וּבְחִיּוּת וּבְשִׂמְחָה תָּמִיד וְלָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל (שָׁם)

אות כח

יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ וּצְרִיכִים לְהַחֲיוֹתָם וְלַהֲשִׁיבָם בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְעַל יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי שֶׁמְּשַׂבְּרִין הִתְגַּבְּרוּת הִרְהוּרֵי נאוּף (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּבְרִית אוֹת כ"ו) עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים דִּבּוּרִים כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנִּפּוּלוֹת ("לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" חֵלֶק ב סִימָן ה)

אות כט

מְבאָר בְּכְתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵעִנְיַן הַצִּמְצוּמִים הַנִּפְלָאִים בְּרָצוֹא וָשׁוֹב מָטֵי וְלֹא מָטֵי שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה מַה שֶּׁבַּתְּחִלָּה צִמְצֵם הָאוֹר וְאַחַר כָּךְ הִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה בְּחִינַת אוֹר, וְאַחַר כָּךְ חָזַר הָאוֹר לְמְקוֹמוֹ וְהִשְׁאִיר רַק אֵיזֶה רְשִׁימָה, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עֲדַיִן לִסְבֹּל זֶה הָאוֹר. וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְהִמְשִׁיךְ עוֹד הַפַּעַם אֵיזֶה בְּחִינַת אוֹר בְּצִמְצוּם חָדָשׁ נִפְלָא וְחָזַר וְהֶעֱלִימוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר וְכֵן הָיָה הַרְבֵּה פְּעָמִים וְכוּ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי. וְאַחַר כָּךְ הִמְשִׁיךְ אוֹר הַמַּלְכִים וְלֹא יָכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר וְנִשְׁבְּרוּ וּמָתוּ וְכוּ עַד שֶׁהִתְחִיל עוֹלָם הַתִּקּוּן. וְכָל הַשְּׁבִירָה הָיְתָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא וְעִקַּר הָאִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא הוּא עַל יְדֵי הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. אֲבָל מִזֶּה בְּעַצְמוֹ הוּא כָּל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא מֵהַשְּׁבִירָה, וְעַל יְדֵי שֶׁמְּנַצְּחִין אֶת הַיֵּצֶר הָרָע בִּבְחִירָתוֹ עַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַשְּׁבִירָה עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִלְתַתָּא, וְעַל כֵּן בָּהָאָדָם תְּלוּיִין תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וְעַל כֵּן נַעֲשִׂים אֵצֶל הָאָדָם כָּל הַבְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת הַצִּמְצוּמִים הַנַּ"ל, הֵינוּ מַה שֶּׁאוֹר לַהֲבִיוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף, כִּי אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ, וּצְרִיכִין לְצַמְצֵם הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ, וְאֵלּוּ הַצִּמְצוּמִים נִפְלָאִים הַנַּ"ל שֶׁהָיוּ קֹדֶם

כְּלַל הַבְּרִיאָה, כֻּלָּם בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּתְעַבְּרוּ עַל הָאָדָם שֶׁהוּא גְּמַר תִּקּוּן שְׁלֵמוּת הַבְּרִיאָה, כִּי כֻּלָּם לֹא הָיוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁהוּא יְתַקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר פָּנָיו קָצָת וְאַחַר כָּךְ מַסְתִּיר אוֹתוֹ וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק: "אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם" הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא מַאֲפִיל וּמֵאִיר כָּךְ עָתִיד לְהַאֲפִיל וּלְהָאִיר לָכֶם וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי עַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה עַל יְדֵי הַהִתְגַּלּוּת וְהַהַעֲלָמָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם. וּבִשְׁבִיל זֶה מִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה בָּקִי בְּעִיּוּל בָּקִי בְּנָפִיק בָּקִי בְּרִצּוֹא בָּקִי בְּשׁוּב, הַיְנוּ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלֵידַע כִּי הַהַעֲלָמָה וְהַצְּמְצוּם הוּא תַּכְלִית הַהִתְגַּלּוּת. רַק שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהַצְּמְצוּמִים מִשָּׁם שֹׁרֶשׁ אֶחָיזַת הַדִּינִים וְהַיִּצְרִין רָעִין שֶׁמֵּהֶם כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הַמִּתְגָּרִין בָּהָאָדָם, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִזָּהֵר מְאד לִבְרֹחַ מֵהֶם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּלִבּוֹ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת אֵיךְ לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְגַּלֶּה אֱלקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם וְיִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. וְזֶה עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַאֲפִיל וּמֵאִיר יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ וְכוּ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָיָה כָּל בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְקִיּוּמוֹ עַד עַתָּה. וְהָעִקָּר בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה שֶׁאֵלָיו נִמְסַר הַכֹּל לְהַמְשִׁיךְ אֱלקוּתוֹ וְהִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ עַל יְדֵי הַצְּמְצוּמִים הַנַּ"ל כְּפִי בְּחִירָתוֹ, וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לְבָבוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת הֶרִיסָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְזַהֵר לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ רַק מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, עַד שֶׁיַּעֲבד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְרָנָה וּבְמִדָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּרִיאַת וְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת כַּנַּ"ל וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה גַּם אֵצֶל הַצַּדִּיקִים בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, כִּי גַּם עֲלֵיהֶם עוֹבְרִים עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה אַף שֶׁהוּא בְּדַקּוּת מְאד בְּחִינַת חֶשְׁכַת הַמֹּחִין וְהָאָרָתָן, וְגַם זֶה בְּדַקּוּת גָּדוֹל מְאד וּבְקֹדֶשׁ גְּדוֹלָה. אַף בְּיוֹתֵר צְרִיכִין תִּקּוּנִים אֵלּוּ לְאוֹתָן שֶׁכְּבָר עָבְרוּ עַל מִצְווֹת הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּצְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ גַּם עֲלֵיהֶם וּמְאִירִין בְּלִבָּם עֲצוֹת עֲמֻקוֹת וְהִתְחַזְּקוּת נִפְלָאָה בְּכָל פַּעַם, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכּוּ לָשׁוּב בְּכָל פַּעַם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כִּי בְּלֹא זֶה אִי אֶפְשָׁר, וְזֶה בְּחִינַת כָּל הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת אֲלָפִים וּרְבָבוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם וַאֲפִלּוּ עַל הָרְחוֹקִים מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי גַּם הֵם יֵשׁ לָהֶם בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כִּי גַּם אֶצְלָם אֵין יוֹם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד יֵשׁ לְכָל אֶחָד כַּמָּה שִׁנּוּיִים לְאֵין מִסְפָּר. וּבִפְרָט אֵלּוּ הַמִּתְעוֹרְרִים לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיקֵי

אֱמֶת וְהֵם חֲלוּשֵׁי כֹחַ מְאד וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְחוֹתֵר תַּחְתֵּיהֶם וְרוֹצֶה לְהַפִּילָם חַס וְשָׁלוֹם, וְהֵם מִתְיַגְּעִים לְהִתְגַּבֵּר וְיֵשׁ לָהֶם שְׁנוּיִים בְּחִינַת עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי שִׁעוּר, בְּחִינַת יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת וְכוּ, וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאד וְהָעִקָּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר עָמְדוּ בַּמִּלְחָמָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם כָּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְהֵם מוֹדִיעִים לָנוּ שֶׁאֵין שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֶאֱבָד אֶפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת וּמִתַּחְתִּיוֹת, אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים תִּקּוּנִים נִפְלָאִים עַל יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמְּלַקְּטִים כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל בְּחִינַת הַהִתְעוֹרְרוּת הַלָּלוּ וּמְתַקְּנִין אוֹתָם, וּבוֹנִים מֵהֶם תִּקּוּנִים נִפְלָאִים, אַךְ הָעִקָּר שֶׁלֹּא יִהְיוּ חוֹלְקִים עַל כָּל פָּנִים עַל הַצַּדִּיקִים הַנַּ"ל רַק אַדְרַבָּא, לְקַיֵּם דִּבְרֵיהֶם וּלְהִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז יִזְכּוּ סוֹף כָּל סוֹף לְאַחֲרִית טוֹב וְיִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק גָּדוֹל בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת. (הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הֲלָכָה ז אוֹת כג)

אָסוּר לְאָדָם לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵנַח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי גַּם מִשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם צַדִּיק, כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת וּלְהָרִים אֶת אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ מְאד מְאד, לְחַזְּקָם וּלְאַמְּצָם לְעוֹרְרָם וְלַהֲקִיצָם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי עֲדַיִן הַשֵּׁם אִתָּם וְעִמָּם וְאָצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ, צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהַרְאוֹת לְאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה, שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת מָה חָמִיתָ מָה פִּשְׁפַּשְׁתָּ וְכוּ (שָׁם ז)

אות ל

מְבאָר בְּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה הִיא עַל יְדֵי כַּמָּה צִמְצוּמִים שֶׁכְּבָיָכוֹל, הִמְשִׁיךְ הָאוֹר בְּאֵיזֶה בְּחִינָה וְאַחַר כָּךְ הֶעֱלִימוֹ וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה דְּרָכִים וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְהַוּוּ הַכֵּלִים שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל הָאוֹר. וְכָל זֶה הוּא סוֹד מִיתַת הַמְּלָכִים וְתִקּוּנָם שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי הַשְׁבִּירָה וְהַמִּיתָה נִמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ עוֹלָם הַתִּקּוּן בְּתוֹסְפוֹת אוֹר נִפְלָא יוֹתֵר כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים. אֲבָל עִקַּר הַכֹּל הָיָה תְּלוּי בְּהָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה, כִּי הוּא הָיָה צָרִיךְ לְתַקֵּן הַכֹּל עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְעַל כֵּן עַתָּה גַּם כֵּן הָעִקָּר תְּלוּי בְּתִשּׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעֶלְמָא שֶׁהוּא בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְעַל כֵּן אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה וְעַד יוֹם מוֹתוֹ תְּחַכֶּה לוֹ וְכוּ. כִּי אֶפִלּוּ אִם חָטָא כְּמוֹ שֶׁחָטָא אֲלָפִים פְּעָמִים עִם כָּל זֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁמִּתְעוֹרֵר

בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם אֵין שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת נֶאֱבָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד, כִּי עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִתְהַפְּכִין הָעֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת, כִּי נַעֲשֶׂה תִּקּוּן עַל יְדֵי הַקְּלִפּוֹת, כִּי כָּל מַה שֶּׁקִּלְקֵל וְהִמְשִׁיךְ הָאוֹר לְמָקוֹם שֶׁהִמְשִׁיךְ שָׁזֶּה עִקַּר הַקִּלְקוּל, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה הוּא מְקַיֵּם הַכֹּל וַאֲזַי נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא כֵּלִים חֲדָשִׁים וְנִמְשָׁךְ לְתוֹכָן אוֹר חָדָשׁ וְנִפְלָא. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהִמְשִׁיךְ הָאוֹר לִמְקוֹמוֹת גַּסִּים וְכוּ עַל יְדֵי זֶה נִתְעַבּוּ הַכֵּלִים וְיכוֹלִים אַחַר כָּךְ לְזַכְּכָן, עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה שָׁדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִתְהַוּוּ כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר חָדָשׁ שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל מִקֹּדֶם כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְהַוּוֹת הַכֵּלִים כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, עֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת, הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הִתְקָרְבוּת. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן מִיתַת הַמְּלָכִים שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי מִיתָתָם וּשְׁבִירָתָם נִמְשָׁךְ אוֹר מ"ה הֶחָדָשׁ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּמּוּבָן בַּכְּתָבִים. אֲבָל כָּל זֶה לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד זֶה לְעָמְקוֹ, שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם לִתְשׁוּבָה וּלְחַזֵּק אֶת כָּל אֶחָד וּלְהַעֲלוֹת כָּל מִינֵי הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה וּלְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה כֵּלִים נִפְלָאִים בְּאֹפֶן שֶׁיִּתְתַּקֵּן כָּל אֶחָד בְּיֶתֶר שְׂאֵת עַל כֵּן צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ מְאד אַחַר צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בִּתְקוּנוֹ, וְהַחִפּוּשׂ וְהַבַּקָּשָׁה בְּעִצְמָהּ הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאד לָנֶצַח אֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל כְּמוֹ שֶׁקִּלְקֵל. כִּי הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים זְכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלָּהֶם בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְעַל כֵּן עָשׂוּ כֵּלִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאד שֶׁיְּכוֹלִים לְתַקֵּן כָּל הַקִּלְקוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא שֶׁל הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל אִי אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ כָּרָאוּי. וְיִזָּהֵר בְּנַפְשׁוֹ עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה לֵץ וְחוֹלֵק חַס וְשָׁלוֹם, עַל הַצַּדִּיק הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִפְלִיגוּ בָּהּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מְאד, "שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים" וְכוּ. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד. כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁיָּרַד לְמָקוֹמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשָּׁמִים כָּאֵלֶּה וְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק לַעֲלוֹת מִשָּׁם עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נַעֲשִׂים כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל הָאוֹר הַנִּפְלָא, מַה שֶּׁאֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לְקַבֵּל אוֹר כָּזֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם כֵּלִים כָּאֵלּוּ וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם עִקַּר הַבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כִּי הֵם הַבְּעָלִים שֶׁל תְּשׁוּבָה וְכָל מִי שֶׁחָס עַל חַיָּיו וְרוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, צָרִיךְ לְקַבֵּל מֵהֶם. כִּי הֵם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא טָעֲמוּ טַעַם חֵטְא מֵעוֹלָם אַף עַל פִּי כֵן הֵם עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׁגָתָם הָרִאשׁוֹנָה, וְגַם הֵם יוֹרְדִים לִמְקוֹמוֹת נְמוּכִים מְאד בְּכַוָּנָה בִּשְׁבִיל לְהַעֲלוֹת הַנִּפְשׁוֹת מִשָּׁם וּלְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: וַאֲנִי יָדַי מְלֵכְלָכוֹת בָּדָם וּבִשְׁפִיר וְכוּ כְּדֵי לְטַהֵר וְכוּ. וּבְכֹחַ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים יֵשׁ תִּקְוָה לְכָל מִי שֶׁיֹּאחֵז בָּהֶם שֶׁיַּעֲלֶה

מֵעִמָּק יְרִידָתוֹ לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְשֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא כֵּלִים נִפְלָאִים לְקַבֵּל אוֹר הָאֵין סוֹף כָּרָאוּי. רַק הָעִקָּר שֶׁיִּשְׁמַע לְדִבְרֵי־הֶם וְיֵלֵךְ בְּדַרְכֵי־הֶם מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים וְיִסַּלֵּק חָכְמָתוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל רַק יְבַטֵּל דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי נֶגְדָּם וְאָז יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְאַחֲרִית טוֹב כַּנַּ"ל (שָׁם הֲלָכָה ז אוֹת ל"ב נ"ב)

כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ וְלִפְעָמִים נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ גְּדוֹלָה מְאד מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי יֵשׁ שֶׁנּוֹפֵל לִמְקוֹמוֹת מְגֻנִּים מְאד שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינוֹת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְנוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים וְזָרִים מְאד וּלְבַלְבּוּלִים רַבִּים וְלִבּוֹ סָחַרְחַר, שֶׁהַקְלִפָּה מְעַקֶּמֶת וּמְסַבֶּבֶת לִבּוֹ בְּעַקְמִימוּת וּלְבַלְבּוּלִים עֲצוּמִים (עֵסֶ פַּאר דְּרַייט דָּאס הַאַרְץ). אַף עַל פִּי שֶׁבִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ מִשָּׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִהְיֶה שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ רָחוֹק בְּיוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, יִצְטַעֵר וְיִשְׁאַל וִיבַקֵּשׁ יוֹתֵר אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְגַּעְגֵּעַ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִצְטַעֵר וְצוֹעֵק וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לַעֲלוֹת לְבְחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאד מְאד. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּחַפֵּשׂ תָּמִיד וִיבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַיְרִידָה נִתְהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְזֶהוּ בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ וְעַיֵּן בִּפְנִים וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב כִּי עָמֹק הוּא (שָׁם י"ד)

אות לא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּמִּדְרָשׁ עַל פָּסוּק: "וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ" וְכוּ הַנִּסְמָךְ אַחַר פָּסוּק: "תְּאַבֵּד דּוֹבְרֵי כָזָב" וְכוּ, שֶׁזֶּה אָמַר דָּוִד עַל דּוֹאֵג וַאֲחִיתֹפֶל וְהַחוֹלְקִים עָלָיו. עַל זֶה סַיֵּם: "וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ כֵּן עָשִׂיתִי". אַךְ "בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ" וְכוּ, וְכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר עַל נַפְשׁוֹ בִּפְרָט כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת כְּאֵב עֲוֹונוֹתָיו, אֲזַי צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק נַפְשׁוֹ מְאד בְּהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְעַל כָּל פָּנִים שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק עָלָיו וְזוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הַקְּדוֹשָׁה וְהַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְלוֹמַר לְנַפְשׁוֹ וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ הַחוֹלְקִים כֵּן עָשִׂיתִי גַּם אֲנִי, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן בְּרֹב חַסְדְּךָ שֶׁנִּמְלַטְתָּ עָלַי אָבֹא בֵיתֶךָ הַיְנוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל תִּקְוָותַי לָנֶצַח כִּי בֶּאֱמֶת נִמְצָא בְּכָל דּוֹר יְשִׁיבָה שֶׁל תַּלְמִידִים עִם רַבִּי אֱמֶת שֶׁעוֹסְקִין בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים, שֶׁיְּכוֹלִין לְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאד עַד שֶׁקְּשֶׁה לְתָפְסָם וּלְקָרְבָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ

לְעֵמֶק הַבָּכָא בְּעֵמֶק הַגֵּיהִנֹּם וּבִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, וְהָעִקָּר עַל יְדֵי רִבּוּי זֻהֲמַת הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁלָּהֶם בִּפְרָט בְּתַאֲוַת נְאוּף שֶׁזֶּה עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ. עַד שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא מְנֻוָּל מַמָּשׁ שֶׁהוּא מָאוּס וּמְזֹהָם מְאד וּמִי שֶׁפּוֹגֵעַ בּוֹ הַמְנֻוָּל הַזֶּה חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי קָשֶׁה לוֹ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא מְנֻוָּל וּמְזֹהָם מְאד וְכָרוּךְ מְאד אַחֲרֵי הָאָדָם הָרוֹצֶה לְתָפְסוֹ בְּמִצּוּדָתוֹ וּפוֹגֵעַ בְּהָאָדָם בְּכָל עֵת וְהוּא עִקַּר הַפֶּגַע רַע שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: אִם פָּגַע בְּךָ מְנֻוָּל זֶה מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁיִּמְשֹׁךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ לְתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁיַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בְּכְלַל הַקִּבּוּץ הַנַּ"ל עַל יְדֵי זֶה, אִם אֶבֶן הוּא נִמּוֹחַ וְכוּ, כִּי מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל יוֹצֵא מַעְיָן קָדוֹשׁ וְטָהוֹר כָּזֶה שֶׁיָּכוֹל לְטַהֵר כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַיְרוּדוֹת מְאד עַל יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקוֹת וּקְדוֹשׁוֹת הַנּוֹבְעִים מִמֶּנּוּ וּלְהַעֲלוֹתָם מֵעֲמֶק הַבָּכָא וְלַהֲשִׁיבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל כֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה, צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ מְאד וּלְהַאֲמִין וְלֵידַע, כִּי כָּל נְקֻדָּה טוֹבָה וְכָל אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר בְּכָל עֵת לְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְכָל מַה שֶּׁהוּא חוֹתֵר בְּכָל יְכָלְתּוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה טוֹב אַף עַל פִּי שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינוֹ נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה וּכְבָר הָיָה כֵּן אֲלָפִים פְּעָמִים אַף עַל פִּי כֵן שׁוּם נְקֻדָּה טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד. כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ יְשִׁיבָה, רֹאשׁ הַבַּיִת הַמִּדְרָשׁ הַקָּדוֹשׁ מֵרִים וּמְקַבֵּץ וּמְאַסֵּף הַכֹּל לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה וּבוֹנֶה מֵהֶם בִּנְיָנִים נִפְלָאִים עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲלֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא מִמְּקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלֶּה דַּיְקָא שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּלְוִי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁל הָאָדָם הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא וְכָל מַה שֶּׁהַדְּרָגָא נָמוּךְ יוֹתֵר אֲזַי יָקָר וְחָשׁוּב בְּיוֹתֵר כְּשֶׁעוֹלֶה מִשָּׁם אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה בּוֹנִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַבְּחִינָה מִשָּׁכָן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל דּוֹר עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִבָּנֶה בֶּאֱמֶת וּבִשְׁלֵמוּת גְּמוּר הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן שֶׁיִּתְקַיֵּם לָעַד (שָׁם ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט פ"ב פ"ג פ"ז)

צָרִיךְ לְהִיוֹת עִקְּשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְהֶבֶן הַדַּבָּר הֵיטֵב, כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וַאֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי מִסְפָּר וְכַמָּה מִינֵי נְפִילוֹת וְהַשְׁלָכוֹת. כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁמַּפִּילִין אֶחָד בְּכַוָּנָה מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין לְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר וְכַמְבֹאָר מִזֶּה קְצָת לְמַעְלָה. וְכַמָּה פְּעָמִים הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַחֵז עַצְמוֹ רַק בְּדֶרֶךְ עַקְּשָׁנוּת וּצְרִיכִין עַקְּשָׁנוּת גָּדוֹל מְאד מְאד בָּזֶה, וּזְכֹר דָּבָר זֶה הֵיטֵב כִּי תִּצְטָרֵךְ לָזֶה מְאד (שָׁם ח)

אות לב

יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהוּא מְקוֹם הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ זָכָה שָׁם לְהַשִּׂיג בִּשְׁלֵמוּת עִנְיַן עֹצֶם נִפְלְאוֹת וּמַעֲלַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּל שֶׁהוּא וְאֵיךְ שֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִמְשַׁךְ מִלְמַעְלָה הֶאָרָה גְּדוֹלָה מִבְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, וְאֵיךְ שֶׁהָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְהָאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא נִכְלָלִין יַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַיִּחוּדִים, שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי עֲבוֹדוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הַתִּקּוּנִים וְיִחוּדִים אֵלּוּ נַעֲשִׂין בִּשְׁלֵמוּת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בִּפְנִים הֵיטֵב, וְאָז: "וַיִּקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנכִי לֹא יָדָעְתִּי". וּבָזֶה תִּקֵּן לְהַכְנִיס בְּלֵב כָּל הַנְּפָשׁוֹת לְדוֹרוֹת עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁאֲפִלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הַנִּפּוּלִין מְאד שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁבִּמְקוֹמָם אֵין נִמְצָא שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְשֶׁכָּל בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁלָּהֶם אֵינוֹ נֶחֱשָׁב לִכְלוּם, יֵדְעוּ הֵם גַּם כֵּן וְיַאֲמִינוּ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁגַּם בִּמְקוֹמָם יֵשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ הַשֵּׁם בַּמָּקוֹם הַזֶּה גַּם כֵּן כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַגִּיד הַהַעֲלָמָה בִּבְחִינַת: "וְאָנכִי לֹא יָדָעְתִּי", אֲבָל אִם יִתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא יִזְכֶּה לְמוֹצְאוֹ. וְהָעִקָּר בְּכֹחַ קְדֻשַּׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי כָּל הַנְּפָשׁוֹת וּבוֹ תְּלוּיִי תִּקּוּן כָּל הַנְּפָשׁוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבְכֹחַ קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הָעוֹסְקִים בְּכָל דּוֹר בִּבְנְיָנוֹ וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה לְכָל יִשְׂרָאֵל. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת מִלְמַטָּה גַּם כֵּן (שָׁם פ"ד פ"ה)

וְדַע, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ צְרִיכִים בְּהֶכְרֵחַ לַעֲבר בָּהֶם קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין בְּשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה, וְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה

אות לג

כָּל הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּפְרָט בְּעִנְיַן הַתְּשׁוּבָה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר בֶּאֱמֶת לִתְשׁוּבָה, כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לוֹ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר לָשׁוּב. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַזְרִיחַ לוֹ מֵאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי אִם כְּשֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כִּי: "כָּל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ", וְאִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמַזְרִיחַ לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ עֹמֶק הַחֲשְׁכוּת שֶׁלּוֹ וּנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה, אַךְ הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה כִּי לִפְנֵי עֹצֶם שְׁבִירָתוֹ לִשְׁבָרֵי שְׁבָרִים עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים הַכֹּל הוּא אָצְלוֹ בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, וּמִזֶּה בָּא שֶׁלִּפְעָמִים מִתְעוֹרֵר הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה עַל אֵיזֶה זְמַן וְאַחַר כָּךְ נוֹפֵל מִזֶּה וְכֵן מִזַּדְמַן כַּמָּה פְּעָמִים. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא תִּקֵּן עֲדַיִן אֶת כֵּלָיו שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּל הַהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי וְזֶה בִּפְרָט אַךְ בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם כֵּן בְּחִינָה זוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת כָּל הַגָּלֻיּוֹת וְהַגְּאֻלּוֹת וְחָזְרוּ וְנָלוּ וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן: "יְמִין הַשֵּׁם רוֹמֵמָה"

וּלְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה, כִּי אַף עַל פִּי כֵן מִכָּל בְּחִינַת גְּאֻלָּה וּמִכָּל פַּעַם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲשׂוּ תִּקּוּנִים נִפְלָאִים הַרְבֵּה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְגָּרָה הַבַּעַל דָּבָר וְחָזְרוּ וְקִלְקְלוּ, אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאֲרוּ רְשִׁימוֹת הָרַבֵּה מֵהַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל עַד שֶׁבְּהַכְחַ הַזֶּה אָנוּ חַיִּים בַּגָּלוּת וְיֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל אֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת מִידִיעַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וֶאֱמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וּכְמוֹ כֵן מַמָּשׁ הוּא בְּכָל זְמַן וּבְכָל אָדָם בִּפְרָט שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמַּתְחִיל פְּעָמִים אֵין מַסְפָּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנוֹפֵל מִזֶּה בְּכָל פַּעַם אֲפִלּוּ אִם הַנְּפִילָה גְּדוֹלָה מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲפִלּוּ מִי שֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲבֵרוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶׁהִתְחִיל אֵיזֶה הַתְחָלָה טוֹבָה בְּכָל פַּעַם אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַנְּפִילָה נִתְקַלְקֵל הַכֹּל אַף עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר רְשִׁימָה טוֹבָה מִכָּל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמִכָּל הַתְחָלָה וְהַתְחָלָה. וְאֵלּוּ הָרְשִׁימוֹת הֵם תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְהֵם נִצְרָכִים וּמְכֻרָחִים מְאד אֶל בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לְהָקִים כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִים עַכְשָׁו שֶׁיָּבא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם וּצְרִיכִין לְהָקִים בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה בִּנְיַן שָׁלֵם בְּדֶרֶךְ נִפְלָא שֶׁלֹּא יֵהָרֵס לְעוֹלָם, וּצְרִיכִין לֶאֱסֹף כָּל נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּלְקַבְּצָם יַחַד בִּקְדֻשָּׁה שֵׁנִית וְלֹא יִשָּׁאֵר שׁוּם נִיצוֹץ וּנְשָׁמָה נִדָּח בַּחוּץ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּרַחֲמָיו לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְנְיַן זֶה כֵּלִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר וּצְרִיכִין לָזֶה כְּלֵי אֻמָּנוּת הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר. עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה עַכְשָׁו אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה הֵן לִמּוּד הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּשְׁאָר מִצְוֹות הַכֹּל הוּא יָקָר מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא נִצְרָךְ מְאד לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן כָּל הַנְּשָׁמוֹת וְתִקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת וּלְבִנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא עוֹסֵק לִבְנוֹת וְעַל כֵּן אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה הָאָדָם שֶׁעָשָׂה הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אוֹ עָסַק כְּבָר קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יָמִים אוֹ שָׁנִים וְנָפַל אַחַר כָּךְ, אֲפִלּוּ אִם נְפִילָתוֹ גְּדוֹלָה מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, וַאֲפִלּוּ אִם חָזַר וְנִתְעוֹרֵר לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְחָזַר וְנָפַל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אַף עַל פִּי כֵן תֵּדַע וְתַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁאֵין שׁוּם דָּבָר וְלֹא שׁוּם עֲבוֹדָה קַלָּה נֶאֱבָד לְעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְכִמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד, כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה הִתְעוֹרְרוּת בְּעָלְמָא וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבוֹדָא דִּקְדֻשָּׁה, אֲזַי תֵּכֶף חוֹטֵף אוֹתוֹ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַכְנִיס אוֹתוֹ לְמָקוֹם שֶׁמַּכְנִיס, לְצֹרֶךְ הַבִּנְיָן הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא עוֹסֵק לִבְנוֹת לְהַכְנִיס לְשָׁם כָּל הַנִּדָּחִים שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא יִשָּׁאֵר אֶחָד מֵהֶם בַּחוּץ כִּי כְּשֶׁמְּקָרֵב הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה אֲפִלּוּ רַק בִּבְחִינַת שְׁכֵנוּת כְּמוֹ שֶׁכֵּן שֶׁדֶּר אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת רַק לְפִי שָׁעָה אַף עַל פִּי כֵן גַּם עַל יְדֵי זֶה נִתּוֹסְפִים הַבָּתִּים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּרִבּוּי עָצוּם בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וּמִסְפָּר וְנַעֲשִׂין עַל יְדֵי זֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה בְּלִי שִׁעוּר אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְרַחֵק חַס

וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ הַשָּׁכֵן שֶׁיּוֹצֵא אַחַר כָּךְ מִבֵּית הַבַּעַל הַבַּיִת וְנִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ, לְמָשָׁל כְּשֶׁיֵּשׁ תִּשְׁעָה אֲנָשִׁים אֲפִלּוּ אִם כֻּלָּם צַדִּיקִים גְּדוֹלִים אַף עַל פִּי כֵן אֵין יְכוֹלִין לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בָּרְכוּ אוֹ קַדֵּישׁ וּקְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁבָּא אֶצְלָם אָדָם אֶחָד אֲפִלּוּ פָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים מִן הַשּׁוּק מְצָרְפִין אוֹתוֹ לְמִנְיַן עֲשָׂרָה וְנִגְמָר עַל יָדוֹ אֲמִירַת הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. אַף עַל פִּי שֶׁתֹּכֶף וּמִיָּד חָלַךְ הָלַךְ לוֹ וְחָזַר אֶל הַשּׁוּק, אַף עַל פִּי כֵן כַּמָּה שַׁעֲשׁוּעִים גָּרַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי כָּל הַקְּדֻשָּׁה נִגְמַר עַל יָדוֹ. וְכֵן אֲפִלּוּ אִם הָיוּ שָׁם כַּמָּה מִנְיָנִים בְּלִעֲדוֹ אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶּׁנּוֹסֵף אֲלֵיהֶם עוֹד נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל נוֹסֵף קְדֻשָּׁתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ. אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁנּוֹסֵף נֶפֶשׁ אַחַת אֶל קִבּוּץ גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים בְּיוֹתֵר כַּמְבֹאָר בְּפָנִים. נִמְצָא שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה עֲבֵדָה בְּעָלְמָא בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן זֹאת הָעֲבֵדָה אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם וּכְבָר נִצְטָרְפָה אֶל הַבִּנְיָן הַנִּפְלָא וְגָרְמָה תִּקּוּן גָּדוֹל לְבִנְיַן הַקְּדֻשָּׁה וְנִתְרַבּוּ כַּמָּה אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת בָּתִּים עַל יָדָהּ. וְאִם יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ כָּל פַּעַם כָּל יְמֵי חַיָּיו לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בַּעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מַה שֶּׁיַּעֲבֹר, אָזַי סוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁגָּרַם בְּכָל עֲבוֹדָה וּבְכָל הַתְחָלָה וְכֻלָּם יִתְקַבְּצוּ לְעֶזְרָתוֹ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת "וְאִם רֵאשִׁיתוֹ מִצְעָר אַחֲרִיתוֹ יִשְׂגֶּא מְאֹד", וְאָזַי יִרְאֶה מַה שֶּׁפָּעַל עַל יְדֵי כָּל עֲבֵדָה שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כִּי אֵין שׁוּם דָּבָר נֶאֱבָד לְעוֹלָם וְכַנַּ"ל

וְאִם אַתָּה רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנִדְמֶה לְךָ, שֶׁאַתָּה פּוֹגֵם מַמָּשׁ בְּכָל שָׁעָה נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, נֶגֶד זֶה תֵּדַע שֶׁאִישׁ כָּזֶה שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ, כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא מְנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מְעַט מְעַט מִן גַּשְׁמִיּוּתוֹ אֲפִלּוּ תְּנוּעָה בְּעָלְמָא, שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הֵיא גְּדוֹלָה וְיִקָּרָה מְאֹד מְאֹד אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא רַק בָּזֶה אַלְפֵי אֲלָפִים פַּרְסָאוֹת בְּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים

אות לד

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁל כָּל אָדָם, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְבַל יִפֹּל יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׁם, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֵׁם ה וְשֵׁם הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר שְׁמָם נִקְרָא עָלָיו שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁם ה, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמָם, כִּי זֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַשִּׂמְחָה מַה שֶּׁזָּכִינוּ שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלֵינוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֵׁם ה כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ. וְזֶה עִקַּר תִּקְוָתֵנוּ וִישׁוּעָתֵנוּ "כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל" וְזֶה עִקַּר הַבִּטָּחוֹן שֶׁלָּנוּ כִּי בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ בָּטָחְנוּ.

וּבָזֶה יָכוֹל לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ הַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים וְהַגָּרוּעַ שֶׁבְּגָרוּעִים אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו צָרִיךְ לְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה מְאד מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבָּהֶם עִקַּר הַגְּדֻלַּת שֵׁם ה, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ מְאד בַּמֶּה שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת שְׁמָם נִקְרָא עָלָיו. כִּי בֶּאֱמֶת מֵאַחַר שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֵׁם ה נִקְרָא עָלֵינוּ אָנוּ מְחֻיָּבִים לִשְׁמֹחַ כָּל יְמֵינוּ לְעוֹלָם, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה לְכָל הַטּוֹבוֹת וּלְכָל הַיְשׁוּעוֹת וְלִמְחִילַת עֲוונוֹת שֶׁמֵּהֶם עִקַּר הַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת בִּבְחִינַת: "אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי", כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁזּוֹכְרִים בְּשֵׁם ה וּמְחַיִּין אֶת עַצְמָם בָּזֶה מְאד בַּמֶּה שֶׁשֵּׁם ה וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכִין לִמְחִילַת עֲוונוֹת כִּי מִשָּׁם נִמְשָׁךְ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה לְכָל הָעֲוונוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְכַפֵּר עַל חַטאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי כָּל הַסְּלִיחוֹת וְהַכַּפָּרוֹת נִמְשָׁכִין מִשָּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשֵּׁם ה, בִּבְחִינַת: "אֲנִי אַעֲבִיר כָּל טוּבִי עַל פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה לְפָנֶיךָ", וְעַל יְדֵי זֶה "וְחַנּוֹתִי אֶת אֲשֶׁר אָחוֹן" וְכוּ, וְנֶאֱמַר: "וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה וַיַּעֲבר ה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא" וְכוּ, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי זֶה כָּל הִתְגַּלּוּת הַשָּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהוּא רַק לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְשֻׁתָּף בִּשְׁמֵנוּ (הִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ה אוֹת ט"ו) וְהָעִקָּר לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל מִינֵי עֲצוּת כִּי עַצְבוּת מַזִּיק מְאד עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַרְחִיק וּלְגָרֵשׁ אֶת הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, הֵן עַל יְדֵי שֶׁיִּחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ הֵן עַל יְדֵי שֶׁלֹּא עָשָׂנִי גּוֹי. וְעַל פִּי רב אִי אֶפְשָׁר לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל יְדֵי עִנְיְנֵי צְחוֹק וּשְׂחוֹק וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ כָּל זֶה בְּאוֹת שִׂמְחָה עַיֵּן שָׁם (שָׁם)

אות לה

כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בִּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְכָל פַּעַם מִתְבַּלְבֵּל וְנוֹפֵל מֵעֲבוֹדָתוֹ וַאֲזַי דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ וְרוֹצֶה לְהַפִּילוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִגְמר אֶת תְּפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, עַל יְדֵי הַבִּלְבּוּלִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו בְּכָל פַּעַם בְּאֹפֶן אַחֵר. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק מְאד וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַעֲלֶה גַּם מַעַט עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ הַמְטֹרְפוֹת וְהַמְבֻלְבָּלוֹת. כִּי עִקַּר עֲלִיַּת כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת הַכֹּל הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת הַרְבֵּה, גַּם כֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת עֲבוֹדָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת לַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְזֶה הַצַּדִּיק מַעֲלֶה גַּם כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת הַמְטֹרְפוֹת, כִּי מְבָרֵר מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ וּבוֹנֶה מֵהֶם בְּנְיָנִים נִפְלָאִים. וְעַל כֵּן אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִין וּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ בְּקַטְנוּת גָּדוֹל הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ מְאד וּלְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וַעֲבוֹדָה, בִּכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי זֶה חֲבִילוֹת

חֲבִילוֹת הַרְבֵּה שֶׁל נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה, וְאָז יִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר לְהַגְבִּיהַּ וּלְהַעֲלוֹת הַחֲבִילוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְווֹת שֶׁעָסַק בָּהֶם (שָׁם הֲלָכָה ו אוֹת ט)

וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבר בָּזֶה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צַר מְאד, וְהַכְּלָל וְהָעִקָּר, שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד כְּלָל (שָׁם)

אות לו

יֵשׁ שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת שֶׁמַּרְחִיקִין אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֶחָד מַגִּיעַ אֵלָיו וּמַזִּיקוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּמַכְנִיס בְּמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת שֶׁל מָמוֹן וּשְׂאָר תַּאֲווֹת. וְאֶחָד מַגִּיעַ אֵלָיו וּמַזִּיקוֹ לְלִבּוֹ וּמַכְנִיס חֶמְדָּה גְּדוֹלָה בְּלִבּוֹ שֶׁיִּחְמד מְאד לְכָל הַתַּאֲווֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׁאֵר בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַחֲזֹר וְיִתְגַּבֵּר עַל תַּאֲוֹת הַלֵּב וְעַל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁמַּמַּחַ. אֲבָל יֵשׁ עוֹד קְלִפָּה שְׁלִישִׁית שֶׁקָּשֶׁה מִכֻּלָּם, שֶׁעִקַּר עִסְקָהּ לְהַשְׁלִיךְ וּלְהַפִּיל אֶת הָאָדָם וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ שֶׁיִּהְיֶה נָסוֹג אָחוֹר לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵהַצַּדִּיקִים בִּבְחִינַת: "נָזוֹרוּ אָחוֹר", וְאוֹמֵר לוֹ: מַה לְּךָ לְיַגֵּעַ עַצְמְךָ אֵצֶל הַחֲסִידִים וְהַיְרֵאִים אֲמִתִּיִּים, מֵאַחַר שֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁאַתָּה אֶצְלָם כְּבָר זְמַן רַב וַעֲדַיִן כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְתַאֲווֹת הַלֵּב בְּתָקְפָּם, וְלָמָּה אַתָּה מִתְיַגֵּעַ בְּחִנָּם, שׁוּב לַאֲחוֹרֶיךָ לָרוּץ אַחַר פַּרְנָסָתְךָ וְאַחַר הַמָּמוֹן וְכֵיוֹצֵא כְּשְׁאָר הָעוֹלָם. וּקְלִפָּה זאת קָשָׁה מִכֻּלָּם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה, כִּי הַהִתְקָרְבוּת לְבַד שֶׁמִּתְקָרֵב לִירֵאִים וּכְשֵׁרִים זֶה בְּעַצְמוֹ יָקָר מְאד אֲפִלּוּ אִם לֹא יְקַבֵּל שׁוּם קְרֻשָּׁה כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא גָּרוּעַ עַכְשָׁו יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, הֲלֹא הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת שֶׁלֹּא הַהִתְקָרְבוּת אֲלֵיהֶם גָּרְמָה לוֹ זאת חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה שׁוֹמֵעַ לַעֲצָתָם בְּוַדַּאי הָיָה טוֹב לוֹ מְאד בָּזֶה וּבַבָּא. רַק מֵחֲמַת שֶׁכֹּחַ הַבְּחִירָה גָּדוֹל מְאד וּמְמַלֵּא נַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, אִם כֵּן מִי יוֹדֵעַ מֶה הָיָה נַעֲשָׂה עִמּוֹ אִם לֹא הָיָה מִתְקָרֵב כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי אִם לֹא הָיָה מִתְקָרֵב כְּלָל אָז הָיָה גָּרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְאַל יֹאמַר מַה הִיא שֶׁהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה, כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה שֶּׁיַּעֲבר עָלָיו כָּל יָמָיו, כִּי הָאוֹרֵב יוֹשֵׁב וְאוֹרֵב עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְוַדַּאי כְּבָר נִצַּל מֵהַרְבֵּה פַּח יוֹקְשִׁים עַל יְדֵי כֹּחַ הַהִתְקָרְבוּת לְבַד (שָׁם אוֹת י"ב)

לְפִי גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעִצָּם רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְנוּעָה קַלָּה בָּעוֹלָמָא וּבְהִסְתַּכְּלוּת בָּעוֹלָמָא שֶׁאֵינוֹ כָּרְאוּי לְפִי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיָה רָאוּי לָבוֹא עַל הָאָדָם מַה שֶּׁרָאוּי חַס וְשָׁלוֹם. אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא רַחֲמָנוּת וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה מְאד בְּהָעוֹלָם, עַל כֵּן אָהוּבִי, אָחִי, אַתָּה הַמְעַיֵּן, נַפְשִׁי וּלְבָבִי, חֲזַק וֶאֱמַץ מְאד וּבְטַח בַּשֵּׁם כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ,

כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ וְתִסְמךְ עַל רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וְיֵשׁ עִנְיָן שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת רַק חֲזַק וֶאֱמַץ (שָׁם מ"ט)

אות לז

רב הַנִּפְלָאוֹת שֶׁל הָאָדָם הוּא מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִתְעוֹרֵר כַּמָּה פְּעָמִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָפַל מִזֶּה. וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי הֲלֹא אֲפִלּוּ מִי שֶׁחָטָא כָּל יָמָיו וְלֹא נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה כְּלָל, אִם יָשׁוּב לְבַסּוֹף מוֹחֲלִין לוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר כַּמָּה פְּעָמִים וְחָזַר וְנִתְרַחֵק וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה וּבְוַדַּאי בְּנָקֵל לוֹ יוֹתֵר לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאַבִיד (שָׁם הֲלָכָה ז אוֹת ז)

וְהִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ עֵדִין יֵצֶר הָרַע לְאָדָם, כִּי אָז יָכוֹל לַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֶר הָרַע דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ לְהִתְגַּבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרַע, לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֵיזֶה עֲבוֹדָה מַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֵין יֵצֶר הָרַע לָאָדָם אֵין עֲבוֹדָתוֹ נֶחֱשֶׁבֶת כְּלָל. וּבִשְׁבִיל זֶה מַנִּיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט כָּל כָּךְ עַל הָאָדָם וּבְיוֹתֵר עַל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי שֶׁעַל יְדֵי הִתְפַּשְׁטוּתוֹ וְהִתְגָּרוּתוֹ כָּל כָּךְ הוּא מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְמַה שֶּׁמֵּבִיא לְכַמָּה עֲוֹונוֹת וּפְגָמִים גְּדוֹלִים. אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל כְּדַאי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל הַתְּנוּעָה טוֹבָה מַה שֶּׁבְּתַקֶּף הִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה וּבוֹרַח מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּה יָקָר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר מֵאֶלֶף עֲבַד אוֹתוֹ אֶלֶף שָׁנִים בְּלִי יֵצֶר הָרַע. כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָאָדָם שֶׁכָּל מַעֲלָתוֹ וַחֲשִׁיבוּתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרַע כָּזֶה וְהוּא מִתְחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ. עַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּמוֹ כֵן הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר כָּל תְּנוּעָה בְּעֶלְמָא, שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק נֶגְדּוֹ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹזְרוֹ לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "ה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ" (שָׁם)

אות לח

בְּשִׁעַת הַחֲרָבָן וְהַנְּפִילָה אָנוּ מְקַבְּלִין חִיּוּת בְּהֶעֱלֵם גְּדוֹל דַּיְקָא, מִבְּחִינָה עֶלְיוֹנָה מְאד שֶׁהוּא סוֹד בְּחִינַת: כִּסֵּא דְּמִתְכַּסְיָא וְכוּ רַק שֶׁאֵין הַחִיּוּת נִמְשָׁךְ כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט וּבְהֶעֱלֵם נִפְלָא, וְאָז צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאד וּלְהִתְחַזֵּק וְלִטְעֹן כָּל זאת עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֲלֹא בֶּאֱמֶת אַתָּה נֶעְלָם בֵּינֵינוּ גַּם עַתָּה לָכֵן הוֹדִיעֵנוּ נָא, אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדְךָ וְאַל תּוֹסֵף לְהַסְתִּיר פָּנֶיךָ מֵאִתָּנוּ. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁטָּעַן הַנָּבִיא בְּסוֹף הַקִּינוֹת, "אַתָּה ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר" בְּחִינַת כִּסֵּא הַנִּ"ל. "לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ וְכוּ הֲשִׁיבֵנוּ ה אֵלֶיךָ" וְכוּ. וְעַל יְדֵי כָּל

זֶה שֶׁיִּחַפֵּשׂ גַּם אָז אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ יִזְכֶּה שֶׁתִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְיִזְכֶּה לְקַבֵּל הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה הַגְּבוֹהָה הַנַּ"ל בְּאִתְגַּלְיָא וּבְשֶׁפַע גָּדוֹל (שָׁם אוֹת י"ז כ"ג)

הַיֵּצֶר הָרָע נוֹקֵשׁ בְּכָל פַּעַם וּמְעוֹרְרוֹ לְמַה שֶּׁמְּעוֹרְרוֹ וְאַף אִם אֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ וּפוֹנֶה עֶרֶף מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי כֵן הוּא נוֹקֵשׁ בּוֹ עוֹד פַּעַם שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי וְיוֹתֵר. אֲבָל אִם הָאָדָם הוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְעַקְשָׁן נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְאֵינוֹ פּוֹנֶה אֵלָיו כְּלָל, אָז הַיֵּצֶר הָרָע מִסְתַּלֵּק וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְכֵן בַּתְּפִלָּה בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים לְבַלְבְּלוֹ הוּא מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בָּאָה כַּמָּה פְּעָמִים פַּעַם אַחַר פַּעַם לְבַלְבְּלוֹ, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק לְבַלִּי לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל בְּשׁוּם אפֶן וְעַיֵּן בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים מִזֶּה

אות לט

עִקַּר תִּקּוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁבָּא עַל יְדֵי שִׂמְחָה, בְּחִינַת: "כִּי חֶדְוַת ה הִיא מָעֻזְּכֶם", וְזֶה שֶׁהַזְהִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמָּה פְּעָמִים אֶת יְהוֹשֻׁעַ "חֲזַק וֶאֱמַץ", כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא בְּחִינַת לְבָנָה כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (שָׁם אוֹת מ"ט)

כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לִקְדֻשָּׁה גְּבוֹהָ, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְכַיּוֹצֵא לִפְעָמִים אָז דַּיְקָא יִקָּרֶה לוֹ מִקְרֶה בְּלִתְּי טָהוֹר חַס וְשָׁלוֹם. וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִפְּנֵי זֶה כִּי אַדְרַבָּא לִפְעָמִים זֶה סִימָן שֶׁנִּתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְלִפְעָמִים הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה (שָׁם קי"ז)

אות מ

מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הִיא מִלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאד, וְעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הוּא עַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו יִהְיֶה חָזָק מְאד לְבַלִּי לְהַנִּיחַ לְהַפִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אפֶן, בִּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ". וְגַם מִשָּׁם יִקָּרֵא וְיִצְעַק אֶל ה בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּבְחִינַת: "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" וְכוּ. וְזֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים לְהַמְשִׁיךְ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים הַקְּדוֹשִׁים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם כִּפּוּרִים וְזֶה עִקַּר נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בַּיָּמִים הַלָּלוּ. כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ אֵיךְ שֶׁהוּא, הוּא נִקְרָא נוֹצֵחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, כִּי בֶּאֱמֶת לַשֵּׁם הַמִּלְחָמָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם בְּעַצְמוֹ לְנַצְּחוֹ כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִלְחָמָה לַה בַּעֲמָלֵק" וְכוּ, רַק שֶׁהָאָדָם מְחֻיָּב לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לִבְלִי לִהְיוֹת נָסוֹג אָחוֹר מִמִּלְחָמָה הַזֹּאת וְלִבְלִי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אפֶן. וְזֶה מְרֻמָּז בִּדְבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁאָמַר: מַאן נָצַח מַאן דְּאָחִיד מָאנֵי קְרָבָא בְּיָדוֹהִי, כִּי וַדַּאי בַּמִּלְחָמָה הַזֹּאת אֵין רוֹאִין עֲדַיִן בְּחוּשׁ מַאן נָצַח, כִּי

עֲדַיִן הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה מְאד וְהַגְּלוּת מִתְגַּבֵּר וְעַל כָּל אֶחָד עוֹבֵר מַה שֶּׁעוֹבֵר, אַף עַל פִּי כֵן כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֲזִין עֲדַיִן הַכְּלֵי זַיִן בְּיָדֵינוּ וְעִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁלָּנוּ הוּא תְּפִלָּה, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אֲחֵר, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין אָנוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמֵנוּ מִמִּלְחָמָה הַזֹּאת חַס וְשָׁלוֹם, וְאוֹחֲזִין עֲדַיִן הַכְּלֵי מִלְחָמָה בְּוַדַּאי אֲנַחְנוּ מְנַצְּחִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּכְלַל מְנַצֵּחַ אֶת הַמִּלְחָמָה, כִּי זֶה עִקַּר הַנִּצָּחוֹן כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת נ"ד)

כְּבָר מְבאָר שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרִחוּק, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק. כִּי הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל שֶׁהוּא רָחוֹק, וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ גֹּדֶל רִחוּקוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן, אַף עַל פִּי כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא חָשׁוּב אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהוּא עַל כָּל פָּנִים יוֹדֵעַ רִחוּקוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל

אות מא

הָעִקָּר הוּא אֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי מַה שֶּׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא רוֹצֶה לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי הַבַּעַל דָּבָר מִתְנַכֵּל בְּנַפְשׁוֹ לְהַפִּילוֹ בְּכָל עֵת מֵהֲמַת שֶׁמַּכְנִיס בְּלִבּוֹ שֶׁפָּגַם וְקִלְקֵל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לָשׁוּב וּלְתַקֵּן עֲבֵרוֹת וּפְגָמִים כָּאֵלּוּ, בְּפֶרְט כְּפִי מַה שֶּׁיֵּשׁ אֲנָשִׁים שֶׁבֶּאֱמֶת קִלְקְלוּ הַרְבֵּה מְאד, כְּמוֹ שֶׁהֵם יוֹדְעִים בְּעַצְמָם שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲמוּרוֹת יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ כַּמָּה פְּעָמִים בִּתְשׁוּבָה וּבַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי נְפִילָתוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל כֵּן מַכְנִיס הַבַּעַל דָּבָר בְּלִבָּם בְּכָל פַּעַם שֶׁכְּבָר אֲפַס תִּקְוָתָם לְפִי עִנְיָם הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת בָּזֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל הָאָדָם לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין עֲדַיִן, שֶׁעֲבֵרָה הִיא פְּגָם גָּדוֹל שֶׁעַל יָדָהּ פּוֹגְמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדַיִן וּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדַיִן בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה בְּלִי סָפֵק, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל בְּוַדַּאי יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם כֵּן כִּי זֶה יָדוּעַ שֶׁהָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַמְחַקְּרִים אֵינָם מַאֲמִינִים כְּלָל שֶׁמְּקַלְקְלִים עַל יְדֵי עֲבֵרָה בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים, שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מַה שֶּׁנּוֹתְנִים טְעָמִים שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁקֶר לְמִצְוֹות וַעֲבֵרוֹת שֶׁל תּוֹרָה. אֲבָל אֲנַחְנוּ עִם קְדוֹשׁ שֶׁאָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁהָעֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, הִיא פְּגָם גָּדוֹל מְאד בְּעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְכוּ וּמֵהֲמַת זֶה רוֹצֶה הַבַּעַל דָּבָר לְהַפִּילוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְהוּא אַדְרַבָּא, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ מֵאַחַר

שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדַיִן. כִּי עִקַּר כַּוָּנַת הַבַּעַל דָּבָר הוּא שֶׁרוֹצֶה לְהַפִּיל אוֹתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּפִּיל אוֹתוֹ לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיֹּאמַר: "לֵית דִּין וְלֵית דַּיָּן", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְכוּ עַד שֶׁאוֹמֵר לֵךְ וַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּכָל דּוֹר כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁבָּאוּ לְמַה שֶּׁבָּאוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל יְדֵי נְפִילוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת כֶּאֱלוּ שֶׁהִכְנִיס בָּהֶם הַבַּעַל דָּבָר עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וְלִחוּס עַל חַיָּיו וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה עֲדַיִן שֶׁפּוֹגְמִין הָרִבּה עַל יְדֵי עֲבֵרוֹת כַּנַּ"ל. כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה וּבְוַדַּאי יְכוֹלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי "כָּל מְצַוֶּותֶיךָ אֱמוּנָה". כִּי עִקַּר הַמִּצְוּוֹת הֵם לְבוֹא עַל יָדָם לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם נְקֻדָּה מֵהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן, כִּי בְּוַדַּאי יֵשׁ עֵצוֹת כֶּאֱלוּ שֶׁגַּם הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּנָקֵל עַל יְדֵי אֵיזֶה נַחַת רוּחַ שֶׁיַּעֲשֶׂה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, עַד שֶׁיָּכוֹל לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הָעֲוֹנוֹת לִזְכֻיּוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְכַנַּ"ל (הִלְכוֹת תְּחוּמִין הֲלָכָה ה)

אֲפִלּוּ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים (שֶׁקּוֹרִין פְּרָאסְטַאקִיס) וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהַבְדִּיל, כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט, כְּגוֹן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד אוֹ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד, אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז הוּא מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה. עַל כֵּן גַּם אָז צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁמִּתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת לְפָעָמִים וְעַיִן בִּפְנִים (שָׁם ע"ח)

אות מב

מִי שֶׁנָּפַל חַס וְשָׁלוֹם, לַמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד עַד שֶׁכְּבָיְכוֹל אִי אֶפְשָׁר לִמְצא שָׁם אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ נֶאֱמַר: "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן". אַךְ בֶּאֱמֶת גַּם הֵם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהַחִיּוּת אֱלקוּת אֲשֶׁר שָׁם בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת הוּא סָתוּם וְנֶעְלָם מְאד בְּסוֹד חָלָל הַפָּנוּי. וְדִיקָא אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מְקַבְּלִין חִיּוּת מִבְּחִינָה עֶלְיוֹנָה מְאד בְּחִינַת הַמַּאֲמָר סָתוּם. וְעַל כֵּן עִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם נֶעְלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצאוֹ שָׁם בְּשׁוּם שֵׂכֶל וּסְבָרָא כִּי אִם עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ בִּבְחִינַת: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס אֶל דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכָּנס בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם כְּשֶׁמְּנַסִּין אוֹתוֹ בִּבְחִינָה זאת שֶׁנּוֹפֵל לִמְקוֹמוֹת

כָּאֵלּוּ. וּכְשֶׁמַּחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ עַל פִּי הַנַּ"ל אָז יִזְכֶּה שֶׁתִּתְהַוֶּה הַיְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים וְעִקַּר הַהִתְחַזְקוּת הוּא שֶׁיֵּדַע חֶסְרוֹן דַּעַת הָאֱנוֹשִׁי שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין לָנוּ שׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי בַּעַר אָנכִי מֵאִישׁ" וְכוּ וְאָנוּ מְחֻיָּבִים לְבַטֵּל וּלְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלֵנוּ לְגַמְרֵי רַק לְהַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁבֶּאֱמֶת יֵשׁ חִיּוּת אֱלקוּת אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאד מְאד, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְמְצא שָׁם כְּבוֹד אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁשָּׁם פָּנוּי מֵאֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לא אֶתֵּן", רַק צְרִיכִים שָׁם לְחַפְּשׂוֹ וּלְבַקֵּשׁ "אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ" כַּנַּ"ל וְרַק עַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל כִּי עִקַּר חִיּוּת וְהַהִתְחַזְקוּת שֶׁל הָרְחוֹקִים מְאד שֶׁנִּפְלוּ לִמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּנַּ"ל עִקַּר הַחִיּוּת שֶׁלָּהֶם הוּא בִּבְחִינַת רְכִיכָא, כִּי אֵין רוֹאִין שָׁם שׁוּם אוֹר וְהוּא דַּק מִן הַדַּק וְהוּא נִדְחֶה וְנִתְעַלֵּם בִּפְנֵי כָּל הַנִּכְנָס לְשָׁם כְּדֶרֶךְ דָּבָר הָרָךְ שֶׁנִּדְחֶה בִּפְנֵי כל. וְשָׁם דַּיְקָא זֶהוּ עִקַּר הַהִתְחַזְקוּת עַל יְדֵי בְּחִינַת רְכִיכָא הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת: "הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי אָנכִי אֱלהִים" וכו, וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רַךְ כַּקָּנֶה וְאַל יְהִיֶה קָשֶׁה כָּאֶרֶז, כִּי קָנֶה אֲפִלּוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵין יְכוֹלִין לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ, דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא רַךְ וְנִכְפָּף בִּפְנֵי כל וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא חָזָק וְאַמִּיץ מְאד בְּשָׁרְשׁוֹ וְאֵין יְכוֹלִין הָרוּחוֹת לְעָקְרוֹ מִמְּקוֹמוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם הָיָה קָשֶׁה כָּאֶרֶז וכו, וּכְמוֹ כֵן בְּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי וְהָרוּחַ סְעָרָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבֵּר שָׁם מְאד שָׁם אָסוּר לְהִכָּנֵס בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים כְּלָל, בִּבְחִינַת: "אַל תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם", כִּי שָׁם עִקַּר הַהִתְחַזְקוּת דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁהוּא רַךְ כַּקָּנֶה וְעַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הֵן מֵאֲחֹרִים עַל כֻּלָּם לֹא יָשִׁיב דָּבָר, בִּבְחִינַת: "וָאֵהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לא שׁוֹמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תוֹכָחוֹת", כִּי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לְיַשְּׁבָן כַּנַּ"ל. וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָה מְאד כַּקָּנֶה הָרַךְ הַנִּשְׁרָשׁ בַּמַּיִם שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּרְאֶה כְּנִכְפָּף מִפְּנֵי הָרוּחוֹת אַף עַל פִּי כֵן הוּא חָזָק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאד. כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בֶּאֱמוּנָתוֹ אֲשֶׁר קִבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ וְלא יִשְׁמַע לְשׁוּם קֻשְׁיָא וּבִלְבּוּל הַבָּאִים מִמְּקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ וְלא יָשִׁיב עֲלֵיהֶם כְּלָל, כְּאִלּוּ אֵין בְּפִיו מַעֲנֶה עַד שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ הוּא נִכְפָּף בִּפְנֵיהֶם חַס וְשָׁלוֹם וּבֶאֱמֶת זֶהוּ עִקַּר הִתְחַזְקוּתוֹ בִּבְחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם בִּמְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ אִם יִרְצֶה לְהִכָּנֵס שָׁם בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים, אֲזַי יִשָּׁאֵר בַּחֹשֶׁךְ לְגַמְרֵי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב הַקֻּשְׁיוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם. עַל כֵּן צְרִיכִין שָׁם לִהְיוֹת רַךְ בִּבְחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה לִבְלִי לְהָשִׁיב דָּבָר רַק לִהְיוֹת חָזָק בְּשָׁרְשׁ גִּדּוּלוֹ, הַיְנוּ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם בִּבְחִינַת: "אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ" הַנַּ"ל וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל. וְעִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁיִּהְיֶה עַל יְדֵי מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד הוּא רַק עַל יְדֵי בְּחִינַת רַךְ כַּקָּנֶה

הַנַּ"ל וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף "אַבְרֵךְ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: אָב בְּחָכְמָה וְרֵךְ וְכוּ, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אָב בְּחָכְמָה אַף עַל פִּי כֵן הוּא רַךְ כַּקָּנֶה, וְכֵן בְּדָוִד נֶאֱמַר: "וְאָנכִי הַיּוֹם רַךְ וּמְשׁוּחַ מֶלֶךְ". וּבְעִנְיָן זֶה שֶׁל בְּחִינַת רְכִיכָא יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב וְהַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין מִדַּעְתּוֹ, אֵיךְ צְרִיכִים לִהְיוֹת רַךְ כַּקָּנֶה וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה חָזָק בְּשָׂרְשׁוֹ מְאד וְאַדַּרְבָּא, עַל יְדֵי הָרַכּוּת עַל יְדֵי זֶה עִקַּר חָזְקוֹ וְתָקְפּוֹ לָנֶצַח (שָׁם הֲלָכָה ו אוֹת ח)

וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּפַּל חַס וְשָׁלוֹם, מְאד מְאד וּמֵנָּח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי, כִּי עַל יָדוֹ יְכוֹלִין הַכֹּל לְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם, עַל כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל (קַיִּין יֵאוּשׁ אִיז גָּאר נִיט פַּאר הַאנְדִין). וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלַן, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב וְלַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר הוּא "מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי", כִּי גַּם צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם, וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְלֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, רַק יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה מִשָּׁמַיִם (שָׁם ע"ח)

אות מג

הַצַּדִּיק נִקְרָא תָּמָר, בְּחִינַת: "צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח", כִּי תָּמָ"ר לְשׁוֹן תְּמוּרָ"ה, כִּי הַצַּדִּיק מֵמִיר וּמַחֲלִיף הַכֹּל לְטוֹבָה וְכָל הַקְּטָרוּגִים מְהַפֵּךְ אוֹתָם לִזְכוּת, בִּבְחִינַת: "אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אֲלָפִ" "מִנִּי אֲלָפִ" דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא מִנִּי אֶלֶף הַמְקַטְרְגִים נַעֲשֶׂה הַמַּלְאָךְ הַמֵּלִיץ, כִּי כָּל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים הַמְקַטְרְגִים יוֹתֵר הוּא מַמְלִיץ עַל יְדֵי זֶה לְטוֹב יוֹתֵר, עַל שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הוּא מוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה, כִּי כָּל אֵלּוּ הַמְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם הֵם בְּעַצְמָם אוֹתָם שֶׁהֵסִיתוּ אוֹתוֹ לַחֲטֹא כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: הוּא הַמֵּסִית הוּא הַמְקַטְרֵג. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּתְרַבִּים חַס וְשָׁלוֹם, הַמְקַטְרְגִים מְאד, אֲזַי עוֹמֵד הַמַּלְאָךְ הַמֵּלִיץ וּמְהַפֵּךְ הַכֹּל לִזְכוּת דַּיְקָא כִּי טוֹעֵן הֵלֹא אַדְּרַבָּא, מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מְקַטְרְגִים הַרְבֵּה כָּל כָּךְ אִם כֵּן הָיָה לוֹ יְצָרִין רָעִין וּמְסִיתִין הַרְבֵּה. וְאִם כֵּן אַדְּרַבָּא, הוּא פֶּלֶא גָּדוֹל אֵיךְ הִתְחַזֵּק אִישׁ כָּזֶה נֶגֶד מְסִיתִים הַרְבֵּה כָּל כָּךְ לַחֲטֹא אַף עַל פִּי כֵן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל אֵיזֶה מִצְוָה שֶׁעָשָׂה, וְזֶה בְּחִינַת: מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אֲלָפִ דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא מִנִּי אֶלֶף הַמְקַטְרְגִים עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא מַמְלִיץ עָלָיו כִּי אִם כֵּן אֵין חִדּוּשׁ כָּל כָּךְ בַּמֶּה שֶׁחָטָא כָּל כָּךְ מֵאַחַר שֶׁהָיָה לוֹ מְסִיתִים רַבִּים כָּאֵלֶּה. אַדְּרַבָּא, זֶהוּ חִדּוּשׁ נִפְלָא אֵיךְ הִתְגַּבֵּר לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה טוֹב בְּעֶלְמָא מֵאַחַר שֶׁעָמְדוּ

עָלָיו חֲיָלוֹת רַבּוֹת כָּאֵלּוּ, וְעַל כֵּן הַצַּדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה נִקְרָא תָּמָר, שֶׁמֵּמִיר וּמַחֲלִיף הַקְּטָרוּגִים לִזְכוּת הַנַּ"ל (שָׁם אוֹת ט"ו)
אֲפִלּוּ בְּשָׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת יְכוֹלִים לִהְיוֹת סְמוּכִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (שָׁם קי"ב)

אות מד

עִקַּר קִיּוּם הָאָדָם וְהִתְחַזְּקוּתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל יְדֵי שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל בְּאוֹת מ"ב מ"ג בְּיַחַד וְזֶה בְּחִינַת: "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד שֶׁאִם יִפֹּל הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ", כִּי הֵם מְחַזְּקִין אֶת כָּל אָדָם לְבַל יִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. כִּי לִפְעָמִים מְחַזְּקִין אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי הִנָּקְדּוּת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן. וְלִפְעָמִים נוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם גַּם מִזֶּה עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה וְחַשְׁכוּת וּכְבֵדוּת לֵב שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו. וְאָז צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" הַנַּ"ל, שֶׁמִּזֶּה הַדֶּרֶךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַבַּעַל דָּבָר לְבַלְבְּלוֹ וּלְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי שׁוּם בַּלְבּוּל בָּעוֹלָם. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁיַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֲפַס תִּקְוָה מֵחֲמַת שֶׁקִּלְקֵל מְאד. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁכְּבָר גִּלּוּ לָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד עַד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם: "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן", אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ גַּם מִשָּׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלַעֲלוֹת עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה לִבְחִינַת אַיֵּה מַאֲמַר סָתוּם. עַל כֵּן בְּוַדַּאי תָּמִיד יָקוּם עַל עָמְדוֹ. הֲגַם כִּי בִּבְחִינַת הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל אַיֵּה לְבַד גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לְעוֹלָם בִּתְמִידוּת כִּי צְרִיכִין לַעֲלוֹת מִמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְגַמְרֵי בִּמְקוֹם הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ כִּי זֶה עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁיִּתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ (כַּמְבֹאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן וְתִנְיָנָא סִימָן י"ב בְּמַאֲמַר וְאַיֵּה הַנַּ"ל). אַךְ מִמֵּילָא כְּשֶׁמְּחַיֶּה וּמְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל בְּתוֹךְ כָּךְ יִזְכֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלָיו וְיָאִיר עֵינָיו, שֶׁיְּחַזֵּר וְיִמְצָא הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן שֶׁהֵם מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַחִפּוּשׂ אַחֲרֵי הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת הוּא בְּחִינַת "אַבְרָהָם", וְהַדֶּרֶךְ שֶׁל הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ הוּא בְּחִינַת "יִצְחָק", וְ"יַעֲקֹב אָבִינוּ "הוּא הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַדְּרָכִים הַנַּ"ל יַחַד, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִּמְהֵרָה יִנָּתֵק", כִּי עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲמד בְּקִדֻּשָּׁתוֹ לְעוֹלָם כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת י"ט)
אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן

אות מה

עִנְיַן מַה שֶּׁדַּיְקָא בִּשְׁעַת הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ וְהַיְרִידָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה אָז דַּיְקָא עִקַּר זְמַן הַהִתְקָרְבוּת וְהַהִתְעוֹרְרוּת לְתִשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, עַיֵּן רֹאשׁ חֹדֶשׁ אוֹת י"ג כְּשֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַיְרִידָה וְהַהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, אָזַי דַּיְקָא מִקְרְבִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַקִּרוּב כְּבִיכוֹל, כִּי שָׁם בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַיְרִידָה חַס וְשָׁלוֹם, שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל בְּלִי לְבוּשׁ בִּבְחִינַת: "וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ, אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ" כַּיָּדוּעַ. נִמְצָא שֶׁאָז דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, כִּי אָז דַּיְקָא סְמוּכִין אֵלָיו מְאד, וְעַל כֵּן אָזַי דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. אַךְ צְרִיכִין לָזֶה דַּעַת גָּדוֹל לֵידַע זאת וּלְכַוֵּן הַשָּׁעָה שֶׁמַּגִּיעִין לְתַכְלִית הַהַסְתָּרָה, וְלָדַעַת שֶׁאָזַי דַּיְקָא מְקֻרָבִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מְאד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְהַפְּכִין הַהַסְתָּרָה לְדַעַת. כִּי כְּשֶׁאֵין יוֹדְעִין זאת תּוֹכַל לְהִתְגַּבֵּר בֶּאֱמֶת הַהַסְתָּרָה חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיִּפֹּל מֵהַדַּעַת לְגַמְרֵי וְיִתְרַחֵק בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַהַסְתָּרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁהָיָה עַל יְדֵי רִבּוּי אוֹר נִמְצָא שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הַהַסְתָּרָה הִיא יְרִידָה גְּדוֹלָה מְאד מֵאַחַר שֶׁנִּסְתָּר וְנֶעְלָם מִמֶּנּוּ אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל זֶה מֵאַחַר שֶׁכָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, נִמְצָא שֶׁבֶּאֱמֶת מְלֻבָּשׁ שָׁם דַּיְקָא אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאד כִּי שָׁם מְלֻבָּשׁ הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל. עַל כֵּן צְרִיכִים לָזֶה חָכְמָה גְּדוֹלָה בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאד שֶׁיִּזְכֶּה לְדַעַת כָּזֶה, עַד שֶׁיּוּכַל לְגַלּוֹת כָּל הַהַסְתָּרוֹת אֲפִלּוּ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה וּלְהָפְכָהּ לְדַעַת, וַדַּיְקָא אָז יְקֻרַב אֶת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם וְיַחֲזִירֵם בִּתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁאָז הִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַיְרִידָה כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת: "רְדוּ שָׁמָּה" בְּגִמַטְרִיָא שְׁנֵי מֵאוֹת וְעֶשֶׂר כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁאָז הִגִּיעוּ לְתַכְלִית הַיְרִידָה. אַךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה לְדַעַת כָּזֶה עַד שֶׁאָז דַּיְקָא זָכָה לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרָה וּלְהָפְכָהּ לְדַעַת וְעַל יְדֵי זֶה נִגְאֲלוּ אָז דַּיְקָא וְזֶה בְּחִינַת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בָּזֶה גְּדוֹלֵי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּקִיאִין בְּסוֹד הָעִבּוּר. כִּי קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה בְּעֵת שֶׁהִיא בְּתַכְלִית הַפְּגָם הַנַּ"ל כִּי הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת וּפְגִימַת הַלְּבָנָה הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁמִּשָּׁם יְנִיקַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כַּיָּדוּעַ, וְעִקַּר חִיּוּת הַמַּלְכוּת הוּא בְּחִינַת אוֹר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵחַי הַחַיִּים, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַלְּבָנָה מְקַבֶּלֶת הֶאָרָתָהּ מֵהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת הַנַּ"ל. וְדַיְקָא כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה לַשֶּׁמֶשׁ מְאד וְעוֹמֶד כְּנֶגְדָּהּ בְּתַכְלִית הַקִּרוּב, אָז הִיא בְּתַכְלִית הַהַסְתָּרָה וְהַמְּעוּט וְאֵינָהּ מְאִירָה לְהָעוֹלָם כְּלָל כַּיָּדוּעַ, וְאָזַי כְּשֶׁמַּגִּיעָה לְתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַהַסְתָּרָה אָזַי תֵּכֶף מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלֵּאת וְאָזַי הוּא בְּחִינַת מוֹלַד הַלְּבָנָה כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן הָיוּ עוֹסְקִים בָּזֶה חֲכָמִים גְּדוֹלִים כִּי צָרִיךְ לָזֶה דַּעַת גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהָפֵךְ תַּכְלִית הַהַסְתָּרָה

וְהַיְרִידָה לִבְחִינַת דַּעַת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ הוּא מְצִוָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל וְנֶאֱמַר בְּעִנְיָן יְצִיאַת מִצְרַיִם כִּי הַכֹּל עִנְיָן אֶחָד כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר כִּי הִתְגַּלּוּת הַהַסְתָּרָה הַנַּ"ל זֶה עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה. וְעַל כֵּן נוֹהֲגִין לְהִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְעוֹשִׂין יוֹם כִּפּוּר קָטָן, כִּי אָז הַלְּבָנָה בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְהַהַסְתָּרָה, וְעַל כֵּן אָז דַּיְקָא הוּא זְמַן הַהִתְקָרְבוּת, וְעַל כֵּן עוֹשִׂין אָז תְּשׁוּבָה וְחוֹזְרִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ

אות מו

בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַלְּבָנָה הִיא בְּתַכְלִית הַמְּעוּט וְאָז דַּוְקָא מַתְחֶלֶת לְהִתְמַלֹּאת מִיָּד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְזֶה רֶמֶז עַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל "שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ", כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בְּבִרְכַּת קִדּוּשׁ לְבָנָה. כִּי כָּל יְמֵי עוֹלָם אָנוּ עוֹסְקִים בִּתְקוּן פְּגִימַת הַלְּבָנָה וּבְכָל פַּעַם מְתַקְּנִים אוֹתָהּ מְעַט מְעַט, עַד שֶׁלֶּעָתִיד תִּתְמַלֵּא פְּגִימָתָהּ לְגַמְרֵי וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט וְכוּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּגַשְׁמִיּוּת אֵין אָנוּ רוֹאִין עַתָּה עֲדַיִן בְּהַלְּבָנָה שׁוּם תִּקּוּן כִּי בְּכָל חֹדֶשׁ חוֹזֶרֶת וּמִתְמַעֶטֶת כְּבַתְּחִלָּה, אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ מַאֲמִינִים שֶׁאֵין יְגִיעָתֵנוּ לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, וּבְוַדַּאי הִיא נִתְתַּקֶּנֶת בְּרוּחָנִיּוּת בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁלֶּעָתִיד נִרְאֶה זֹאת עַיִן בְּעַיִן שֶׁנִּתְמַלְּאָה פְּגִימָתָהּ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים וְכָל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ כֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת כָּל יָמָיו בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל כְּלוּם מֵאַחַר שֶׁבְּכָל פַּעַם חוֹזֵר וּמִתְמַעֵט אוֹ נִפְגָּם חַס וְשָׁלוֹם. אַף עַל פִּי כֵן אֵין שׁוּם יְגִיעָה לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעִקַּר הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לְכָל אֶחָד תִּקְוָה לְעוֹלָם הַצַּדִּיק אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לְהָעוֹלָם בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ, כִּי אַדְרַבָּא, מִמֶּנּוּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת יוֹתֵר, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן גַּם כָּל מִי שֶׁטּוֹרֵחַ בְּגוּפוֹ לְשַׁמְּשׁוֹ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו גַּם זֶה נִקְרָא צַדָּקָה שֶׁהוּא כְּלָל בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא כִּי הַצַּדִּיק מִתְעַלֶּה וּמִתְגַּדֵּל מְאד עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַטּוֹרְחִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְנֶחֱשָׁב לָהֶם צְדָקָה

אות מז

כְּלַל הַהִתְרַחֲקוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, הָעִקָּר הוּא עַל יְדֵי זְקֵנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא מַה שֶּׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד כְּאִלּוּ הַכֹּל מִתְנַהֵג כַּסֵּדֶר הַיָּשָׁן וְהוּא כְּבָר זָקֵן בִּדְרָכָיו וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ" וְהַכֹּל עַל יְדֵי

הַזְּקֵנָה שֶׁמַּפִּיל עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא: "מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל". וְעַל כֵּן כָּל הַתִּקּוּן הוּא עַל יְדֵי הַחֲכָמִים, הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וּמִתְחַדְּשִׁים כַּנֶּשֶׁר, בִּבְחִינַת "וְקַוֵּי ה יַחֲלִיפוּ כֹחַ" וְכוּ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַדֵּשׁ בְּכָל עֵת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים וְנִפְלָאִים, כִּי הֵם מִתְגַּבְּרִים בַּעֲבוּדָתָם בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִילוּ עֲדַיִן בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כְּלָל, וְעַל יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא בְּיוֹתֵר וּמְחַבְּרִים סְפָרִים קְדוֹשִׁים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת. וְהַכֹּל כְּדֵי לְבָאֵר וּלְגַלּוֹת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּגְדֻלַּת קְדֻשַּׁת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי "אוֹרַיְתָא וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִשְׂרָאֵל כֻּלָּא חַד". וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַמְשִׁיכִים חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁמִּמֵּשָׁם עִקַּר הַתִּקְוָה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כָּל הָרְחוֹקִים מְאד מְאד שֶׁכְּמַעַט כְּמַעַט אָבְדָה תִּקְוָתָם מִגֹּדֶל הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִתְגַּבְּרוּת, בִּבְחִינַת: "וָאמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה" אַךְ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת, "חַסְדֵי ה כִּי לֹא תָמְנוּ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים" וְכוּ, כִּי חֲסָדָיו וְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ אֵינָם תָּמִים וְאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר שֶׁזֶּה עִקַּר חִדּוּשׁ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם, בִּבְחִינַת: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד" וְכוּ. וְזֶהוּ כָּל הַנֶּחָמָה וְהַתִּקְוָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ חֲסָדִים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים בְּכָל בֹּקֶר אֲשֶׁר לְפִי הַהִתְחַדְּשׁוּת הַחֲסָדִים יֵשׁ לְכל תִּקְוָה בְּכָל עֵת. וְכָל זֶה מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל עֵת וְהֵם מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּמְבַטְּלִין הַזְּקֵנָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְזֶה כָּל תִּקְוָתֵנוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל עַד הֵיכָן חֲסָדָיו מַגִּיעִים כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר וְעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ הִיא גְּדֻלַּת חֲסָדָיו, וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ מִתְחַדְּשִׁין תָּמִיד בְּכָל עֵת עַד אֵין קֵץ וְאֵין תַּכְלִית כַּנַּ"ל (הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ז אוֹת י"ז)

אות מח

כְּשֶׁאָדָם נִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲווֹת רָעוֹת וַעֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲזַי הִיא בְּחִינַת: "רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ" וְכוּ, כִּי הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרֵאת "רָחֵל" כַּיָּדוּעַ, וַאֲזַי הִיא בִּבְחִינַת "כָּרְחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה", כִּי הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא גּוֹזְזִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה כֹּבֶד יְכוֹל הוֹדָהּ וְתִפְאַרְתָּהּ וְהִיא נֶאֱלָמָה בֵּינֵיהֶם, וְאָז הִיא בְּחִינַת "שְׁכִינָה מָה אוֹמֶרֶת קַלַּנִי מֵראשִׁי" וְכוּ. וּכְשֶׁזֶּה הָרָחוֹק מְאד נִתְעוֹרֵר בְּעַצְמוֹ רִחוּקוֹ וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן וּבוֹכֶה וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, זֶה בְּחִינַת: "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים", כִּי קְדֻשַּׁת נַפְשׁוֹ בּוֹכָה בִּמְרִירוּת גָּדוֹל מְאד "וּמֵאֲנָה לְהִנָּחֵם וְכוּ כִּי אֵינֶנּוּ", כִּי רוֹאֶה שֶׁזֶּה זְמַן רַב אֲשֶׁר הִיא רְחוֹקָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁהִיא מִתְחַזֶּקֶת אֶת עַצְמָהּ עֲדַיִן לִצְעֹק וְלִבְכּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

תָּמִיד, אֲזַי נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הָאָרָה וְהִתְחַזְּקוּת מִלְמַעְלָה בִּבְחִינַת: "כֹּה אָמַר ה מְנָעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ" וְכָל זֶה מוֹדִיעַ לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עַל יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאד שֶׁהוּא בְּחִינַת יְשֻׁשְׂכָר, הַיְנוּ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדַיִן "יֵשׁ שָׂכָר" כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוּם דִּבּוּר וְלא שׁוּם צְעָקָה נֶאֱבָד אֲפִלּוּ צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתַּאֲווֹת וְהַמְנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִין עָלָיו וּמִתְפַּשְׁטִין לְפָנָיו מְאד עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְצֵאת מֵהֶם, אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז כְּשֶׁהוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד בְּכָל עֵת לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין לְעוֹלָם כָּל זֶה יָקָר מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמְבאָר בְּדְבָרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (הִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ט)

אות מט

כַּמָּה וְכַמָּה עִתִּים עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עִתִּים לְטוֹבָה עִתִּים לְרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהֵם הַכ"ח [הָעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה] עִתִּים הָאֲמוּרִים בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת וּבָהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעִתִּים הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ, אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם הִתְחַנֵּן דָּוִד: "בְּיָדְךָ עִתּוֹתַי הַצִּילֵנִי מִיַּד אוֹיְבַי וּמֵרוֹדְפָי", וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה הַמְלַמֵּד תּוֹרָה וְדַעַת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ יִשְׁשכָר שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיּוּכַל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִשָּׁאֵר עַל עָמְדוֹ בְּכָל הַזְּמַנִּים וְהָעִתִּים הָעוֹבְרִים עָלָיו, בִּבְחִינַת: "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל", שֶׁיֵּדַע כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מַה לַּעֲשׂוֹת בְּכָל עֵת וְעֵת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וְעֵת כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן פַּעַם בְּתוֹרָה, פַּעַם בִּתְפִלָּה, פַּעַם בְּצְדָקָה, פַּעַם בַּעֲקֵדָה וְשַׁוְעָה וּתְחִנָּה וּבְכִיָּה, פַּעַם בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה, פַּעַם בְּדִבּוּר, פַּעַם בְּשִׁתִיקָה, וְיֵשׁ עֵת שֶׁצְּרִיכִין וּמֻכְרָחִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ דַּיְקָא מֵהֶעָבוֹדָה, בִּבְחִינַת בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ, כִּי יֵשׁ עֵת שֶׁצְּרִיכִין לֵאֶכל אוֹ לִישֵׁן בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַגּוּף אוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם כְּדֵי לְפַקֵּחַ דַּעְתּוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הָרַבֵּה וְהַכל כְּפִי הָעִתִּים הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבר עַל הָאָדָם כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי עִתִּים שׁוֹנִים. וְכֵן בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק נֶאֱמַר: "וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל", וְהַצַּדִּיק הַדּוֹר הָאֲמִתִּי הוּא מֵאִיר בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְעֵת כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת ה)

אות נ

כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲמד בְּנִסָּיוֹן לִבְלִי לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹתָיו בְּהֶתֵּר אוֹ בְּאִסּוּר חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמד בְּנִסָּיוֹן אִם כְּבָר נִכְשַׁל חַס וְשָׁלוֹם, וְעָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר

לְבַל יִפֹּל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. כִּי מַה שֶּׁנִּמְצָאִים הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם וְאוֹמְרִים, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר עוֹד, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת תַּאֲוָתָם וְיִצְרָם הָרָע שֶׁמְּבַקְּשִׁים תּוֹאֲנָה וַעֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאֲחֲרֵי הַמָּקוֹם חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוָתָם הָרָעוֹת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי הַתּוֹאֲנוֹת וְהָעֲלִילוֹת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מוֹצֵא לְכָל אָדָם רַבּוּ מִסְפָּר וּלְכָל אֶחָד מוֹצֵא עֲלִילוֹת מְיֻחָדוֹת רֻבָּם עַל יְדֵי חֶסְרוֹן פַּרְנָסָה וּמְנִיעוֹת הַמּוֹנְעִים וְכוּ. אַף אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נַפְשׁוֹ מָרָה לוֹ מְאד עַל זֶה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, וְעַל כֵּן מִתְגַּבֵּר בּוֹ הַטּוֹב בְּכָל פַּעַם וּמִתְעוֹרֵר לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אַךְ בְּשׁוּם דָּבָר אֵינוֹ מוֹצֵא לְעַצְמוֹ עֲלִילָה וּפְטוּר כָּל כָּךְ כְּמוֹ עַל יְדֵי הַתַּחְבּוּלָה הַנַּ"ל שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁמַּפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם וּמַרְאֶה לוֹ כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רוֹאֶה בְּעֵינָיו שֶׁכְּבָר חָתַר כַּמָּה פְּעָמִים לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנָפַל אַחַר כָּךְ כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁנָּפַל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי מִסְפָּר. וְעַל כֵּן הוּא פָּטוּר כְּבָר בְּעֵינֵי עַצְמוֹ מִלַּחְתֹּר עוֹד חֲתִירוֹת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הָרַעְיוֹנִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל נְפִילוֹת כָּאֵלּוּ הֵם רַק מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר שֶׁמּוֹצֵא לוֹ עֲלִילָה לִפְרֹשׁ מֵאֲחֲרֵי הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל וְכָל אָדָם צָרִיךְ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו הָרְבֵּה הָרְבֵּה קֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּמִי לָנוּ גָּדוֹל מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה. וְדַיְקָא בְּכָל אֵלּוּ הַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּאוּ רוּחוֹת וְחִמְמוּ אוֹתוֹ וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּבְוַדַּאי נֶחְלְשָׁה דַּעְתּוֹ מְאד מִזֶּה בְּכָל פַּעַם, וּבְוַדַּאי אֹרֶב עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר וְרָצָה לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי בְּכָל פַּעַם. אֲבָל הוּא הִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת וְלֹא הִנִּיחַ דַּרְכֵי תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁעָסַק בָּהֶם, עַד שֶׁזָּכָה בְּסוֹף הַמֵּאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה לְהוֹלִיד אֶת שֵׁת שֶׁמִּמֶּנּוּ הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ הָאָבוֹת וּמשֶׁה וּמָשִׁיחַ, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעַצְמוֹ הָיָה גַּם כֵּן כָּל יָמָיו צַדִּיק וְחָסִיד וְנִפְטַר בְּשֵׁם טוֹב. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן צְרִיכִין לְתַקֵּן הַפֶּגָם שֶׁלּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אַף עַל פִּי כֵן אִם לֹא הָיָה מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ לְתַקֵּן מַה שֶּׁתִּקֵּן בְּוַדַּאי הָיָה קָשֶׁה מְאד הַתִּקּוּן בְּיוֹתֵר גַּם לַצַּדִּיקִים הַבָּאִים אַחֲרָיו וּכְמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בְּכָל אָדָם גַּם עַכְשָׁו כִּי זֶהוּ עִקַּר הַנְּסָיוֹן שֶׁלּוֹ, שֶׁיִּתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו וְיַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ וְיַדָּמֶה בְּדַעְתּוֹ כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם וְכוּ. וְאָז מַה שֶּׁיִּזְכֶּה לְתַקֵּן בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה בְּוַדַּאי מַה טּוֹב וּמַה שֶּׁלֹּא יִזְכֶּה לִגְמֹר הַתִּקּוּן, יְהִיֶה בָּטוּחַ בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלְּצַפּוֹת וּלְקַוּוֹת לַשֵּׁם בְּקַוּוִי אַחַר קַוּוִי וּלְהַרְבּוֹת בִּצְעָקָה וּבַקָּשָׁה וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, "כִּי עִם ה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת" וְכוּ (שָׁם אוֹת ט י"א)

אות נא

לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרָיו בְּנֵי גִילוֹ טוֹבִים מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הוּא מִדָּה טוֹבָה לִהְיוֹת שְׁפַל רוּחַ בִּפְנֵי כָּל אָדָם וּלְהַחֲזִיק אֶת כָּל אָדָם טוֹב מִמֶּנּוּ. אֲבָל אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, אֵין זֶה עֲנָוָה אַדְרַבָּא, זֶה גַּדְלוּת גָּדוֹל שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ שֶׁיַּעֲבד אֵיזֶה עֲבוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ וַחֲבֵרָיו כְּבָר זָכוּ לְמָה שֶׁזָּכוּ. כִּי בֶּאֱמֶת אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵי הַמָּקוֹם וּמִי יוֹדֵעַ מַאֵיזֶה מָקוֹם הוּא וּבְאֵיזֶה מְקוֹמוֹת נִמְשַׁךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו. כִּי אֵין אָדָם דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ כְּלָל וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעִנְיַן סְפִירַת הָעֹמֶר "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם וּסְפַרְתֶּם לְעַצְמְכֶם". כִּי כָּל הַבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וְלִזְכּוֹת לְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא הֲכָנָה לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לִסְפֹּר הַיָּמִים לְעַצְמוֹ דַּיְקָא וְאַל יַפִּיל אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ כְּלָל חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם" כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. הַיְנוּ שֶׁחָשַׁב תָּמִיד שֶׁהוּא רַק אֶחָד בָּעוֹלָם וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב וּמְבַלְבֵּל. כִּי בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מְנִיעוֹת מֵרְשָׁעִים הָרוֹצִים לְמָנְעוֹ בְּכַמָּה הַסָּתוֹת וּפִתּוּיִים וְלֵיצָנוּת וְכוּ' אוֹ בְּהִתְגָּרוּת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁמַּרְבִּין עָלָיו, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ גַּם כֵּן לִפְעָמִים כַּמָּה מְנִיעוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת אֲפִלּוּ מֵחֲבֵרָיו וְאוֹהֲבָיו הַכְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הֵיטֵב בִּכְתָב, רַק הַמַּשְׂכִּיל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יָבִין מִדַּעְתּוֹ, כִּי כֻּנֶגֶד כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת כָּאֵלּוּ צְרִיכִין לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנַּ"ל בִּבְחִינַת: "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם", וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל חֲבֵרוֹ כְּלָל בִּבְחִינַת: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם לְעַצְמְכֶם" כַּנַּ"ל וּלְהִתְנַהֵג בְּדַרְכֵי הַתְּמִימוּת וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד אֲפִלּוּ בַּעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל, וְגַם עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כְּלָל. אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ תָּמִיד וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם כְּלָל, שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע וְגַם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה נְדָמֶה לוֹ שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ אֲלָפִים מַדְרֵגוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רָאָה מֵהֶם יְגִיעוֹת כְּאֵלֶּה וְהוּא הִתְיַגַּע כָּל כָּךְ וְלֹא זָכָה לָזֶה וְהוּא בַּעֲנִיּוּת וּבְשִׁפְלוּת גָּדוֹל בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. אַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל וְיִהְיֶה שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְיִחֲיֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בַּמָּה שֶׁיּוּכַל, וְכָל נְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁמַּרְוִיחַ לְפְעָמִים יִהְיֶה יָקָר בְּעֵינָיו מְאד וְיוֹדֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר הִפְלִיא חַסְדּוֹ עִמּוֹ לִזְכּוֹת לָזֶה עַל כָּל פָּנִים. וּמָה אִכְפַּת לֵיהּ מַה שֶּׁחֲבֵרוֹ גָּדוֹל וְטוֹב מִמֶּנּוּ, טוֹב ה לַכֹּל. וְכַמּוּבָא בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַתָּם שֶׁהָיָה רָגִיל לְהָשִׁיב עַל שֶׁשָּׁאֲלוּ מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁחֲבֵרוֹ לוֹקֵחַ מִקֶּח גָּדוֹל יוֹתֵר בְּעַד מַלַּאכְתּוֹ וְהֵשִׁיב: "מָה אִכְפַּת לִי בָּזֶה זֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ וְזֶה מַעֲשֶׂה שֶׁלִּי", וְהוּא הָיָה מִשְׁתַּעְשֵׁעַ וְשָׂמֵחַ מְאד בְּמַלַּאכְתּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיְתָה בִּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי, וְגַם בְּמַעַט הָרֶוַח שֶׁהִרְוִיחַ מִיָּד לְיָד אַחֲרֵי עָמָל וִיגִיעָה רַבָּה וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אֲחֵרִים כְּלָל כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת י"א)

אות נב

מַה שֶּׁבְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם הוּא בִּבְחִינַת יְרִידָה בְּחִינַת וְנָפִיק, אָז דַּיְקָא חוֹפֶפֶת וּמַגֶּנֶת עָלָיו קְדֻשָּׁה גְּבוֹהָה מְאד, בְּחִינַת אִמָּא דְּמְסַכְּכָא עַל בְּנִין שֶׁזֶּה סוֹד סֻכַּת שָׁלֵם בְּחִינַת הֶקֵּף עַנְנֵי כְּבוֹד שֶׁהִקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּהֲלִיכָתָן בַּמִּדְבָּר שֶׁהוּא מְקוֹם נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב, [עַיֵּן אֱלוּל ראשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ אוֹת ע"ג]

אות נג

לִפְעָמִים יֵשׁ אֶחָד שֶׁנָּפַל מִכָּל הָעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּקְדֻשָּׁה וְהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו כָּל הָעֶשֶׂר כְּתָרִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל וְהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ הִיא בִּבְחִינַת מָרַת נָפֶשׁ בְּחִינַת: וְנַפְשָׁהּ מָרָה לָהּ מְאד וְכֵעֶסְתָּהּ צָרָתָהּ גַּם כָּעַס, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, אֲזַי צָרָתָהּ שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת "חַנָּה", וְצָרָתָהּ שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַתְּפִלָּה וּמַכְעֶסֶת אוֹתָהּ וּמְבַלְבֶּלֶת אֶת הָאָדָם מִן הַתְּפִלָּה בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו גַּם כֵּן וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְנוֹתֵן לוֹ עֵצָה, שֶׁיַּמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת וְיִרְאֶה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא, וְיִזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אָנכִי ה אֱלֹקֶיךָ", כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם. וְעַל יְדֵי שֶׁמּוֹשִׁךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת, אָזַי הוּא סָמוּךְ וְקָרוֹב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אֱמֶת הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל לַעֲלוֹת מִכָּל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, בְּבְחִינַת: "אָנכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה". וְזֶה בְּחִינַת: "הֲלֹא אָנכִי טוֹב לְךָ מֵעֲשָׂרָה בָנִים", הַיְנוּ כְּשֶׁתִּזְכֹּר בְּחִינַת: "אָנכִי ה אֱלֹהֶיךָ" הַנַּ"ל זֶה טוֹב מִכָּל הָעֲשָׂרָה בָנִים, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהִתְגַּבְּרוּ כָּל הָעֶשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא עַל יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּכָל מַעֲלוֹת דִּקְדֻשָּׁה. עַל כָּל זֶה בְּחִינַת אָנכִי טוֹב לְךָ מִכֻּלָּם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם וְקָרוֹב ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת (הִלְכוֹת חֲנֻכָּה הֲלָכָה ו אוֹת ח)

אות נד

צְרִיכִין לְהוֹדִיעַ לְהַטּוֹב הַכָּבוּשׁ אֵצֶל כָּל אֶחָד בַּמָּקוֹם שֶׁכָּבוּשׁ, אֶת שְׁמוֹ דַּיְקָא, הַיְנוּ לְהַזְכִּירוֹ הֵיטֵב שֶׁשְּׁמוֹ כָּלוּל בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר הֵיטֵב שְׁמוֹ עֲדַיִן אָזַי בְּקַל יְכוֹלִין לְהוֹצִיאוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנָּפַל לְשָׁם. וְעִקַּר הַשִּׂכְחָה מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הַטּוֹב נִכְבָּשׁ וְנִתְעַלֵּם כָּל כָּךְ עַד שֶׁשּׁוֹכֵחַ לְנַמְרֵי אֶת מַעֲלָתוֹ, הוּא מַה שֶּׁשּׁוֹכֵחַ אֶת שְׁמוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַמֵּת שׁוֹכֵחַ אֶת שְׁמוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת. כִּי עִקַּר הוּא הַשֵּׁם שֶׁשָּׁרְשׁוֹ שָׁם ה.

וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ מִמֶּנּוּ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי, אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא. וּמִי שֶׁמַּזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל פַּעַם בְּקַל יוּכַל לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין הַטּוֹב שׁוֹכֵחַ מַעֲלָתוֹ לְגַמְרֵי, מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֵר עֲדַיִן שֶׁשְּׁמוֹ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ רַק בִּשְׁבִילֵנוּ וְכוּ (הִלְכוֹת סִימָן בְּהֵמָה וְחַיָּה הֲלָכָה ד אוֹת י"ד)

אות נה

מִי שֶׁמְּסַתֵּכֵּל עַל הַשֹּׂרֶשׁ וְהַתַּכְלִית שֶׁהוּא עֶצֶם הָאֱמֶת שֶׁהוּא הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן וְאֵלָיו הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת, לַחֲזֹר וּלְהִכָּלֵל בּוֹ בְּסוֹפָם בְּעֵת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, מִי שֶׁמְּסַתֵּכֵּל עַל זֶה בְּוַדַּאי אֵין לְשׁוּם שֵׂקֶר אֲחִיזָה בּוֹ, וּמִכָּל מִינֵי רַע וְטֻמְאָה וְשֵׂקֶר יָכוֹל לַחֲזֹר לְהָאֱמֶת וְלַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם תָּמִיד, בִּבְחִינַת: "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם וְכוּ וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל וְכוּ גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ". וְעַל כֵּן מִי שֶׁמַּאֲמִין בָּזֶה תָּמִיד בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם חֹשֶׁךְ וְשֵׂקֶר וְרַע וְטֻמְאָה בָּעוֹלָם, שֶׁיּוּכַל לְהַרְחִיקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם הַכֹּל אֶחָד עֶצֶם הָאֱמֶת. וְכָל מַה שֶּׁמִּרְבֶּה הַבַּעַל דָּבָר בִּשְׁקָרָיו וְרַמָּאֱיוּתָיו לְהַרְחִיקוֹ מֵהָאֱמֶת, יִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי שֹׂרֶשׁ אֲחִיזַת הַשֵּׂקֶר הוּא מִבְּחִינַת הָרֹאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם הַכֹּל נִכְלָל כְּאֶחָד כֶּסֶף וְזָהָב, בְּדִיל וְעוֹפֶרֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עָפָר בְּחִינַת: "הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר" וְכוּ, וְעַל כֵּן הַשֵּׂקֶר יָכוֹל לְהִתְגַּבֵּר עַל יְדֵי זֶה לְהַחֲלִיף וּלְשַׁנּוֹת וְלוֹמַר עַל כֶּסֶף שֶׁהוּא זָהָב וְכוּ. וְעַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַכְנָעָתוֹ וּבִטּוּלוֹ שֶׁל הַשֵּׂקֶר כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין בְּכָל דָּבָר רַק עַל הָרֹאשִׁית וְהַתַּכְלִית שֶׁהוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא רֹאשִׁית וְתַכְלִית הַכֹּל וְהוּא יִתְבָּרַךְ עֶצֶם הָאֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה נוֹפֵל הַשֵּׂקֶר וְנִמְחֶה וּמִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם וְזוֹכִין לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת כ"ה)

אות נו

יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי בְּרוּרִים הַקְּדוֹשִׁים, הַיְנוּ הַבֵּרוּר הָאֶחָד הוּא הַבְּרוּרִים הַגְּדוֹלִים וְהַתִּקּוּנִים הַנִּפְלָאִים הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵינוּ הַבַּעֲלֵי בְּחִירָה, הַיְנוּ עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלָּנוּ. וְהַבֵּרוּר הַשֵּׁנִי הוּא הַתִּקּוּנִים הַנִּפְלָאִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּכָל רֶגַע עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק בָּזֶה לְתַקֵּן וּלְבָרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת. וּבֶאֱמֶת שְׁנֵי הַבְּרוּרִים אֵלּוּ הַנַּ"ל נִכְלָלִים

כְּאֶחָד, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר לְעֵלָּא, וְכֵן כָּל כֹּחַ הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שָׁלְנוּ הוּא רַק עַל יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ עַכְשָׁו לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין כָּל זֶה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי זֶה סוֹד הָעִנְיָן שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה שֶׁבֶּאֱמֶת שְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין כְּאֶחָד, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין כָּל זאת וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה וְעַל כֵּן מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח", כִּי עַל יְדֵי תְּמִימוּת וֶאֱמוּנָה הוּא מְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה כְּדִינוֹ עִם כָּל פְּרָטֵיהֶם וְדִקְדּוּקֵיהֶם, כִּי מַאֲמִין שֶׁתִּתְקַוֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת תָּלוּי רַק בָּנוּ, הַיְנוּ עַל יְדֵי זֶה שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְווֹת עִם כָּל הַדִּקְדּוּקִים שֶׁבָּהֶם עַל יְדֵי אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁלָּנוּ, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁנִּכְשָׁל חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, וְיִתְחַזֵּק לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת הַבֵּרוּר שֶׁלְּמַעְלָה בְּחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא שֶׁלְּשָׁם אֵין מַגִּיעַ שׁוּם פְּגָם כְּלָל, בְּחִינַת: "אִם חָטָאתָ מַה תִּפְעַל לוֹ". וְשָׁם יָכֹל לְהִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכָל הָעַוּוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לִזְכֻיּוֹת עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, כִּי מְאד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּמִכָּל הַקִּלְקוּלִים יָכוֹל לְהוֹצִיא מֵהֶם תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַאֲמִין כָּל זאת יִשְׂאֵר קַיָּם בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה.

כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְשָׁךְ מֵהַמְּבוּכָה שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרוּרִים הַנַּ"ל כִּי יֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מַתְחִיל כְּלָל לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה חַס וְשָׁלוֹם, עוֹד לְהֵפֶךְ, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁרוֹצֶה הַיֵּצֶר הָרַע לְהַגְבִּיר הַיְדִיעָה עַל הַבְּחִירָה, כְּאִלּוּ אֵין לְהָאָדָם בְּחִירָה כְּלָל וְהַכֹּל תָּלוּי רַק בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה כְּלָל בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַיְדִיעוֹת הַכּוֹזְבוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהָרְשָׁעִים הַגְּמוּרִים הַפּוֹרְקִים עַל לְנַמְרֵי כַּיָּדוּעַ וַאֲפִלּוּ הַבַּעֲלֵי תַּאֲוות שֶׁעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת וְאֵינָם נִכְנָסִים כְּלָל לַחֲקִירוֹת הַנַּ"ל אַף עַל פִּי כֵן כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה זוֹ, כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע נִמְשָׁךְ מִכְּפִירוּת כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכֵן יֵשׁ עוֹד לְהֵפֶךְ, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ קְצָת בַּעֲבוֹדַת ה אַךְ שֶׁנִּפְלוּ אַחַר כָּךְ מִמַּעֲט עֲבוֹדָתָם וְעַל יְדֵי זֶה נָפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאד. וְיֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מֵחֲמַת שֶׁרָאוּ, שֶׁזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלֹא עָלְתָה בְּיָדָם וְכוּ כַּיָּדוּעַ עִנְיַן הָרַע הַזֶּה בְּכַמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים, וְהַיֵּצֶר הָרַע הַזֶּה הוּא לְהֵפֶךְ, שֶׁיּוֹנֵק גַּם כֵּן מֵהַמְּבוּכוֹת הַנַּ"ל וְרוֹצֶה לְהַגְבִּיר הַבְּחִירָה עַל הַיְדִיעָה, כְּאִלּוּ הַכֹּל תָּלוּי רַק בָּהָאָדָם לְבַד בְּלִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וְעַל כֵּן מֵאַחַר שֶׁנָּפַל וְקִלְקֵל שׁוּב אֵין לוֹ תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת הוּא מַאֲמִין שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ בְּוַדַּאי, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זאת, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם כִּי בְּוַדַּאי צְרִיכִין לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל כֹּחֵנוּ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בָּנוּ, כִּי הָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי הָאָדָם, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין

שׁוּם נְפִילָה וְיֵאוּשׁ בָּעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵר תָּמִיד וְסוֹף כָּל סוֹף יִגְמֹר הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ, כִּי "אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' " "וַעֲצַת ה' הִיא תָקוּם", וְכָל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הָאָדָם שׁוּם דָּבָר טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם. וּבְוַדַּאי הַדָּבָר טוֹב עוֹשֶׂה פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה שֶׁאַחַר כָּךְ לֹא עָלְתָה לוֹ יָפֶה וְנַעֲשָׂה עִמּוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְעִנְיַן "שִׁלּוּחַ הַקֵּן" וְ"כִבּוּד אָב, הֲרֵי שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו וְכוּ הֵיכָן אֲרִיכַת יָמָיו שֶׁל זֶה וְכוּ אֶלָּא לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ וּכְמוֹ כֵן יֵשׁ כַּמָּה מִצְווֹת שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁמְּסֻגָּל לְהִנָּצֵל עַל יָדָם מֵעֲבֵרוֹת וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן צִיצִית וּתְפִלִּין. וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁלְּבוּשׁ צִיצִית וּתְפִלִּין וְאַף עַל פִּי כֵן מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע וּמַחֲטִיאוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אִם כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם, יִפְרֹק עוֹל לְגַמְרֵי וְלֹא יְקַיֵּם צִיצִית וּתְפִלִּין חָלִילָה. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל דִּבְרֵי תוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֱמֶת וַיַּצִּיב וְכוּ רַק שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שְׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לַהֲבִינָם בִּשְׁלֵמוּת וּבְוַדַּאי כֹּחַ מִצְוַת צִיצִית גָּדוֹל מְאֹד וְיכוֹלִין לְהַצִּיל אֶת בֶּן אָדָם מֵהַיֵּצֶר הָרַע וְתַאֲוֹתָיו, וְכַמּוּבָא הַמַּעֲשֶׂה בַּגְּמָרָא, מִזֶּה שֶׁטָּפְחוּ לוֹ הַצִּיצִית עַל פָּנָיו. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לָאוּ כָּל בְּנֵי אָדָם שָׁוִין וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁנִּמְשָׁךְ כְּבָר אַחֲרֵי הַיֵּצֶר הָרַע כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ אִם לוֹבֵשׁ צִיצִית קָשֶׁה לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרַע. וְאַף עַל פִּי כֵן אַדְרַבָּא, הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּיוֹתֵר לִלְבֹּשׁ צִיצִית וְכֵן בְּכָל הַמִּצְווֹת, וְטוֹב לְפָנָיו שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִשָּׁאֵר לוֹ זְכוּת מִצְוַת צִיצִית וְכֵיוָצֵא וְלֹא יֵאָבֵד לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם. וּבְרֹב הַזְּמַנִּים אוּלַי יִצְטָרְפוּ זְכוּת מִצְוַת צִיצִית וְכֵן שְׁאָרֵי הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁיִּזָּכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים מַה שֶּׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָד לְעוֹלָם אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ אַחַר כָּךְ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה. וְיֵשׁ גַּם בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת וְכַמָּה עִנְיָנִים, שֶׁנֶּעֱלְמוּ מִבְּנֵי אָדָם וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל כֹּחַ הַבְּחִירָה וְהַכְּלָל כִּי כָּל אָדָם אֵיךְ שֶׁהוּא, הוּא מְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ זוֹכֶה לְקֻדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה שֶׁלֵּמָה, אַף עַל פִּי כֵן לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד. וְאִם רוֹאֶה בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁמְּצִוָּה זֹאת וְעַבְדָּא זוֹ הִיא מְסֻגֶּלֶת לִזְכוֹת לְמַעְלָה זֹאת וְעִנְיָן זֶה, וְהוּא נִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי זֶה לְקַיֵּם מִצְוָה זֹאת, וְרוֹאֶה שֶׁאַף עַל פִּי כֵן לֹא זָכָה עַל יְדֵי זֶה לַמַּעְלָה הַזֹּאת, אֵין לוֹ לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה כְּלָל, כִּי מִי יוֹדֵעַ דַּרְכֵי ה' אוּלַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶעֱלָה הַמִּצְוָה וְהָעֲבֹדָא שֶׁלּוֹ לְצֹרֶךְ תִּקּוּן נְפִלָא וְנִבוֹהַּ יוֹתֵר. כִּי מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְאָסוּר לְהַרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַחַר כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וְדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּלָל (שָׁם אות ל"ח מ"א מ"ב מ"ח מ"ט)

אות נז

כְּשֶׁנּוֹפֵל הָאָדָם לְמַדְרֵגוֹת נְמוּכוֹת מְאד שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַבֵּל חִיּוּת מִבְּחִינַת הִתְגַּלּוּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הָיוּ כָּל הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, כִּי עֲלֵיהֶם הַיְנוּ עַל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ נֶאֱמַר: "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לא אֶתֵּן", וְחִיּוּתָם הוּא רַק מֵהַהַעֲלָמָה וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל הַמַּאֲמָר סָתוּם דְּבְרֵאשִׁית שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". וְאָז כְּשֶׁנּוֹפֵל לִמְקוֹמוֹת אֵלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, וְזוֹכֶה לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, כִּי רוֹאֶה שֶׁמְּקוֹמוֹ רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִם כֵּן אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל, כִּי עִקַּר הַמָּקוֹם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ הַשְׁרָאַת הַקְּדֻשָּׁה וְהִתְגַּלּוּת כְּבוֹד אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּקְרָא מָקוֹם כַּיָּדוּעַ, בְּחִינַת: "מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם". אֲבָל מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל, בִּבְחִינַת: "כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם" וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּאֶפֶס מָקוֹם" וְכוּ. עַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹפֵל הָאָדָם לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אֵין לוֹ בֶּאֱמֶת שׁוּם מָקוֹם כְּלָל וְהוּא נָע וָנָד בָּאָרֶץ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם חוֹטֵא חַס וְשָׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא כְּאִלּוּ מַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ וּכְאִלּוּ מַחֲרִיב הָעוֹלָם לְגַמְרֵי וְעַל כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה עַל כָּל פָּנִים לִידַע הָאֱמֶת וְלִרְאוֹת פְּגָמוֹ וְקִלְקוּלוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֶחֱרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם, עַד שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם בָּעוֹלָם כְּלָל וּמְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּוַדַּאי גַּם מְקוֹמוֹת אֵלּוּ בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֵיזֶה חִיּוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם גָּדוֹל, בִּבְחִינַת: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" הַנַּ"ל, עַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ גַּם שָׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה לְבְחִינַת קְדֻשַּׁת הַמַּאֲמָר סָתוּם הַנַּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת אַיֵּה וְשָׁם הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם נִמְצָא שֶׁהַיְרִידָה שֶׁלּוֹ שֶׁנָּפַל לְמַדְרֵגָה כָּזֹאת עַד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת לְמַטָּה מִן הַמָּקוֹם, כִּי הָיָה בִּבְחִינַת: "תֹּהוּ וָבֹהוּ" וְלא הָיָה לוֹ מָקוֹם כְּלָל וּמֵעַכְשָׁו עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ עָלָה עַל יְדֵי זֶה בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וְאָז נִמְחָלִין לוֹ כָּל עֲוונוֹתָיו. כִּי מִבְּחִינַת אַיֵּה הַנַּ"ל שֶׁהוּא הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאד, מִשָּׁם כָּל הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה לְכָל הָעֲוונוֹת בִּבְחִינַת כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וְכוּ, כִּי עִמְּךָ דַּיְקָא כִּי אַיֵּה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת כֶּתֶר בְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּקְנָא שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁשָּׁם עִקַּר הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה כַּיָּדוּעַ. וְזֶה בְּחִינַת: "אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ". כִּי מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת קְלִפַּת תּוֹלָע שֶׁהִיא קְלִפָּה קָשָׁה וַחֲזָקָה מְאד וּמִתְגַּבֶּרֶת בְּכָל יוֹם לְכַלּוֹת כָּל הָעוֹלָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כַּמְבֹאָר בְּכַוָּנוֹת. וּמִבְּחִינַת קְלִפָּה זאת נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים שֶׁאָסוּרִים בַּאֲכִילָה בְּאִסּוּר חָמוּר מֵאַחַר שֶׁהֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת: "וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לא אֶתֵּן". אֲבָל עַל יְדֵי הַבַּקָּשָׁה וְהַחִפּוּשׂ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם, עַל יְדֵי זֶה עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְנִמְשֶׁכֶת לוֹ סְלִיחָה וּמְחִילָה מִבְּחִינַת תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי

דִּקְנָא שֶׁהֵם בְּחִינַת צֶמֶר כַּיָּדוּעַ. וְזֶה: "אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ" וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעָנְיַן תּוֹלָעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ בְּתָלוּשׁ שֶׁאֵינָם אֲסוּרִים עַד אַחַר שֶׁפָּרְשׁוּ, כִּי מִי שֶׁנּוֹפֵל לַמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל וְאָז רוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם כְּלָל בַּקְּדֻשָּׁה, אֲזַי הָעִקָּר לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְשֶׁלֹּא לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ וְלִפְרֹשׁ וְלָצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר הָיָה כְּבָר כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁעַל יְדֵי שֶׁרָאוּ בְּעַצְמָן נְפִילָתָם הַגְּדוֹלָה עַל יְדֵי זֶה נִתְיָאֲשׁוּ לְגַמְרֵי וּפָרְשׁוּ מִן הַקְּדֻשָּׁה וְיָצְאוּ לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, וְרָצוּ לִקְבֹּעַ לָהֶם מָקוֹם חוּץ מֵהַקְּדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, וְרָצוּ לִשְׁרֹץ בָּאָרֶץ לְהִתְפַּשֵּׁט עַצְמָן בָּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: "אֵיזִיל וְאֶתְהַנֵּי בְּהַאי עָלְמָא", מֵאַחַר שֶׁאֵין לוֹ עוֹלָם הַבָּא, חַס וְשָׁלוֹם. וְאֵלּוּ הֵם בְּוַדַּאי טְמֵאִים וַאֲסוּרִים לְגַמְרֵי, כִּי זֶה בְּחִינַת: "הַשֶּׁרֶץ הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ" דַּיְקָא שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַנָּחָשׁ וְהַטֻּמְאָה חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל זֶה הַתּוֹלָע הַיְנוּ מִי שֶׁנָּפַל לִבְחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְּטוּנָפִים הַנַּ"ל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תּוֹלָע רַק שֶׁהוּא דָּבוּק בִּמְקוֹמוֹ וְאֵינוֹ פּוֹרֵשׂ אֶל הַחוּץ עַל כָּל פָּנִים. כִּי יוֹדֵעַ כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם מָקוֹם לִבְרֹחַ וּלְהִסָּתֵר מִפָּנָיו חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח אִם אֶסַּק שָׁמַיִם" וְכוּ. וּמַה יִּפְעַל בָּזֶה אִם יוֹסִיף עוֹד בְּיֵתֶר לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹת לִבּוֹ הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף מָרָה תִּהְיֶה בְּאַחֲרוֹנָה וּבְוַדַּאי יִהְיֶה לוֹ אָז לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּכְמוֹצֵא שָׁלָל רַב כָּל מַה שֶּׁיַּצִּיל עַצְמוֹ מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא אֲפִלּוּ מְעַט דְּמְעַט. וּכְשֶׁמְּיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל זֹאת וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אָז יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם כְּלָל, כִּי כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁרְחוֹקִים מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ אֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם מָקוֹם כְּלָל. וְעַל כֵּן שׁוֹאֵל וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ גַּם מִשָּׁם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ" "מִשָּׁם" דַּיְקָא כִּי עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ פּוֹרֵשׂ לָצֵאת לַחוּץ חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ, בִּבְחִינַת: "אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל תַּנַּח". עַל יְדֵי זֶה יוֹכַל לִזְכּוֹת שֶׁתִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וְיַעֲלֶה לִבְחִינַת לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם כַּנַּ"ל, וּמִבְּחִינַת תּוֹלָ"ע יִהְיֶה נַעֲשֶׂה עוֹלָ"ה בְּחִינַת: "עוֹלַת תָּמִיד", שֶׁמְּכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם וְשֶׁל לַיְלָה וּמַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל קְלִפַּת תּוֹלָע הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹלָעִים שֶׁבְּתָלוּשׁ עַד שֶׁלֹּא פָּרְשׁוּ מֵהֶתֵּרִין. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּרְשׁוּ לַחוּץ לִשְׁרֹץ עַל הָאָרֶץ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ מָקוֹם בָּאָרֶץ בִּמְקוֹם אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, מְחַפֵּשׂ גַּם מִמְּקוֹמוֹ אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲזַי תּוּכַל הַיְרִידָה לְהִתְהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה כַּנַּ"ל (הִלְכוֹת תּוֹלָעִים הַלָּכָה ע"ג)

אות נח

יֵשׁ נְפָשׁוֹת חֲלוּשׁוֹת מְאד שֶׁהֵם בִּבְחִינַת בֵּיצִים וַעֲלֵיהֶם עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא קְלִפַּת עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ", וְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עוֹסְקִים בְּכָל

דּוֹר לְתַקֵּן גַּם הַנְּפָשׁוֹת הַלָּלוּ, וּבִשְׁבִיל זֶה עִקַּר אֲרִיכַת הַגָּלוּת שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְתַּקְּנוּ גַּם כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת. וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת כְּשֶׁזּוֹכִין לָבוֹא לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהַתְחִיל לְהִתְתַּקֵּן, בְּוַדַּאי צְרִיכִים שֶׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם יְגִיעוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת הָרַבֵּה מְאד בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן בְּכַמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת שׁוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעִקַּר טָהֳרָתָם הוּא שֶׁיִּתְחַזְּקוּ מְאד וְאַל יִתְיָאֲשׁוּ בְּעַצְמָן לְעוֹלָם, רַק יְקַוּוּ תָּמִיד לִישׁוּעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל הַיּוֹם". כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְשׁוּם אָדָם בְּכָלָל וּבִפְרָט לָבוֹא אֶל הַתִּקְוָה הַטּוֹבָה כִּי אִם עַל יְדֵי צַעַר וְיִסּוּרִין וּמְרִירוּת גָּדוֹל שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְמַרְמֵר מְאד עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְהָעִקָּר עַל שֶׁאָנוּ רְחוֹקִין כָּל כָּךְ בְּגָלוּתֵנוּ מֵאֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְכֵן כָּל אֶחָד בִּפְרָט צָרִיךְ לְהִתְמַרְמֵר מְאד עַל גָּלוּת נַפְשׁוֹ שֶׁהִיא רְחוֹקָה כָּל כָּךְ מֵאֲבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבְכָל פַּעַם מִתְגַּבֵּר הָרָע בְּיוֹתֵר שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לִטְעוֹת וְלוֹמַר, אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאד וּלְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וְלִהְיוֹת בְּכָלַל אֲסִירֵי הַתִּקְוָה שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם: "שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה" "אֲסִירֵי" דַּיְקָא כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת נֶאֱסָר וְנִקְשָׁר בְּהַתִּקְוָה הָאֲמִתִּית בְּתַכְלִית הַהִתְקַשְּׁרוּת וְלֹא יַנִּיחַ אֶת תִּקְוָתוֹ לְעוֹלָם, "כִּי חַסְדֵי ה כִּי לֹא תָמְנוּ", וְהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר, עַל כֵּן "טוֹב וְיָחִיל וְדֻמָּם לִתְשׁוּעַת ה". כִּי בְּוַדַּאי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד הָרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת מְרִירוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר, רַק שֶׁהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בַּתִּקְוָה דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל וְזֶה מְרֻמָּז בַּמָּה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל סִימָנֵי בֵּיצִים טְהוֹרִים שֶׁאִם שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים אוֹ חַדִּים בְּוַדַּאי טְמֵאִים, כִּי זֶה דֶּרֶךְ הָרְשָׁעִים וְכָל הָרְחוֹקִים מִן הָאֱמֶת שֶׁכְּשֶׁנּוֹפֵל עֲלֵיהֶם אֵיזֶה צַעַר וְיִסּוּרִים, אֵינָם מְנַחֲמִים אֶת עַצְמוֹ כְּלָל וְאֵין מְקַוִּים לָצֵאת מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ", וְנִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים בִּדְאָגָה וּמָרָה שְׁחוֹרָה גְּדוֹלָה וּמְיָאֲשִׁים אֶת עַצְמָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי. וְלִפְעָמִים לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֵיזֶה טוֹב אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכֵיוֹצֵא, אֲזַי מְמַלְּאִים פִּיהֶם שְׂחוֹק וְעוֹשִׂים כָּל יְמֵיהֶם כַּחֲגִים וְאֵינָם מְשִׂימִים לִבָּם כְּלָל אֶל הָאַחֲרִית. וְזֶה בְּחִינַת: "שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם כַּדִּים", מְרֻמָּז עַל הִתְגַּבְּרוּת הָעַצְבוּת וְהָאֲבֵלוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁזֶּה בְּחִינַת כַּד כַּמְבֹאָר בִּפְנִים. אוֹ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶם חַדִּים מְרֻמָּז עַל הַשְּׂחוֹק וְהַשִּׂמְחָה שֶׁלָּהֶם, כְּאִלּוּ כָּל הַשִּׂמְחָה הִיא בְּזֶה הָעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל שִׂמְחָה כָּזוֹ נֶאֱמַר: "וּלְשִׂמְחָה מַה זּוֹ עוֹשָׂה", אֲבָל הַכְּשֵׁרִים הֵם בִּבְחִינַת: רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד, כִּי אֲצָלָם מְקֻשָּׁר הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין עִם הַתִּקְוָה וְהַנֶּחָמָה כִּי הֵם אֲסִירֵי הַתִּקְוָה כַּנַּ"ל, כִּי יוֹדְעִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְתַכְלִית הַתִּקְוָה טוֹבָה כִּי אִם עַל יְדֵי יִסּוּרִים. וְכֵן בִּשְׁעַת הַיִּסּוּרִין הֵם מְחַזְּקִין וּמְחַיִּין אֶת עַצְמָם בְּהַתִּקְוָה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין בֶּאֱמֶת לְאַחֲרִית טוֹב. אַךְ אֲפִלּוּ אִם רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָד חַד גַּם כֵּן אֵין לִסְמֹךְ עַל זֶה לְאָכְלָן, כִּי לִפְעָמִים נִמְצָא בְּאֹפֶן כָּזֶה גַּם אֵצֶל הָרְשָׁעִים שֶׁסּוֹבְלִין צַעַר וּמְרִירוּת גָּדוֹל

בִּשְׁבִיל אֵיזֶה תִּקּוּן מִתַּאֲוֹות עוֹלָם הַזֶּה, לְהַשִּׂיג עַל יְדֵי זֶה מָמוֹן אוֹ כָּבוֹד וְכַיּוֹצֵא וּבִשְׁעַת הַיְסוּרִין הֵם מְנַחֲמִין אֶת עַצְמָם בַּמֶּה שֶׁאַחַר כָּךְ יַשִּׂיג עַל יְדֵי זֶה תַּאֲוָתוֹ מֵעוֹלָם הַזֶּה. וְצַעַר כָּזֶה וְתִקּוּן כָּזֹאת הֵיא בְּוַדַּאי לֹא טוֹב מֵאַחַר שֶׁהַכֹּל בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת עוֹלָם הַזֶּה. עַל כֵּן אַפִּלּוּ רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּד וְאֶחָר חַד אֵין לְאָכְלָן, עַד שֶׁיֵּדַע שֶׁהוּא מִמִּין טָהוֹר, הַיְנוּ שֶׁהַצַּעַר וְהַתִּקּוּן הוּא רַק בִּשְׁבִיל תַּכְלִית הַנִּצְחִי

אות נט

עִנְיַן הִתְחַזְּקוּת לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מֵחָדָשׁ, [עַיֵּן יִרְאָה וַעֲבוֹדָה אוֹת נ"ד בּוּשָׁה וְעַזּוּת אוֹת ג] (עַיֵּן בַּהַשְׁמָטוֹת)

אות ס

כָּל הַבַּלְבּוּלִים שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁמִּתְאַוֶּה לְכָל הַתַּאֲוֹות וְאַף עַל פִּי כֵן רוֹצֶה לֵידַע וּלְהָבִין הַכֹּל בְּשִׂכְלוֹ הַמְגֻשָּׁם, וּבְכָל פַּעַם קָשֶׁה לוֹ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל הַצַּדִּיקִים וְכוּ. וַאֲפִלּוּ אִם קָשֶׁה לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל עַצְמוֹ גַּם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי גַּם זֶה מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עַל עַצְמוֹ, "אֵיךְ אַתָּה רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְהִתְלַהֲבוּת, וַהֲלֹא בַּשָּׁעָה הַקּוֹדֶמֶת עָשִׂיתָ כָּךְ וְכָךְ" וְכוּ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בַּלְבּוּלִים הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִזֶּהֲמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמְּבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם שֶׁרוֹצֶה לְהָבִין הַכֹּל. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל, וְאַפִלּוּ שְׁלֹמה הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר: "כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי", וְכֵן בְּתְהִלִּים אָמַר: "וַאֲנִי בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ". מִכָּל שֶׁכֵּן אֶלֶף אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת קַל וָחֹמֶר אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ. וְהַכְּלָל שֶׁאֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ כְּלָל, רַק צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, וְאָז טוֹב לְךָ לְעוֹלָם וְסוֹף כָּל סוֹף תַּגִּיעַ לְתַכְלִית הַטּוֹב וְהַנִּצְחִי בָּזֶה וּבַבָּא (הִלְכוֹת בָּשָׂר בְּחָלָב, הֲלָכָה ד אוֹת י"ב)

אות סא

כָּל הָרְדִיפוֹת וְהַהֶסְתּוֹת וְהַהִתְגָּרוּת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו מִתְגָּרִים בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת לָבָן וְעֶשְׂו וּמִצְרַיִם וְאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְכַלּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְאֵין שׁוּם עֵצָה לְהִנָּצֵל מֵהֶם כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּחִינַת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. הַיְנוּ שֶׁיֵּדַע הָאָדָם הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, כְּלָל

כְּלָל לא. רַק יִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְאַל יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל רַק כְּפִי שֶׁהוֹרוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. כִּי הֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ, הֵם אָמְרוּ שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁבֹּר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ מֵאֵיזֶה תְּנוּעָה בְּעָלְמָא, שֶׁאֵינָהּ כִּרְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין לִבְרֹחַ וּלְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה בְּתַכְלִית הָרִחוּק, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאד בְּנֶפֶשׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ. וְהֵם אָמְרוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם עָבַר הָאָדָם מַה שֶּׁעָבַר אֲפִלּוּ אִם עָבַר הָאָדָם עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ אֲלָפִים פְּעָמִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ לְעוֹלָם כְּלָל וְצָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשַׂעֲשׁוּעִים מֵהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאד מִתְקָרְבִים אֵלָיו וּמוֹדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמִתְחַזְּקִים בֶּאֱמוּנָה וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל חֲסְדּוֹ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתָיו שֶׁבְּכָל עֵת וְכוּ. וְעִקַּר בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הָיָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁיַּתְחִיל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם מֵרֵאשִׁית כְּאִלּוּ נוֹלַד הַיּוֹם וּכְאִלּוּ הַיּוֹם הוּא רֵאשִׁית הַתְחָלָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים" וְכוּ, "בְּרֵאשִׁית" דַּיְקָא בִּשְׁבִיל בְּחִינַת רֵאשִׁית הַנַּ"ל. וְכֵן עַד עַתָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְהַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל זֶה בִּשְׁבִיל הַהִתְחַדְּשׁוּת הַנַּ"ל, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַדְרֵגָתוֹ יַתְחִיל בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ לִכְנס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת עִנְיַן מִצְוַת בִּכּוּרִים וּוִדּוּי בִּכּוּרִים כַּמְבֹאָר בְּפָנִים (שָׁם אוֹת י"א)

אות סב

בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹלֵחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְשׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת, לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַמִּתְגַּבֶּרֶת עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְזֶה בְּחִינַת: "בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ". וְכֵן בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים: "וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ" וְכוּ וּכְמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ. נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים עִם הָאָדָם עִנְיָנִים חֲדָשִׁים לְנַמֵּרִי וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וּמוֹשִׁיעוֹ בְּכָל יוֹם. עַל כֵּן אֵין לְהָאָדָם לְבַלְבֵּל אֶת עַצְמוֹ כְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה גְּדוֹלָה הַיְשׁוּעָה הַחֲדָשָׁה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לוֹ הַיּוֹם, אִם יִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ (שָׁם אוֹת י"ב)

אות סג

מְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה, וְזֶה הָעִנְיָן שֶׁל הָעַקְשָׁנוּת הוּא הִתְחַזְּקוּת נִפְלָא לִבְלִי לִפֹּל בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי

כָּל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּקְרֵי שָׁנִים אֶלָּא שְׁנַיִם, "נָתוֹן תִּתֵּן" "פָּתוֹחַ תִּפְתָּח" "הַעֲנֵק תַּעֲנִיק" וְכוּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָעַקְשָׁנוּת הַנַּ"ל שֶׁכָּל קִיּוּם הַתּוֹרָה תָּלוּי בָּזֶה שֶׁיִּתְחַזֵּק לִשְׁנוֹת וְלִכְפֹּל כָּל עֲבָדָה טוֹבָה, אוֹ לְמוּד תּוֹרָה וְכוּ, שֶׁהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ. שֶׁיִּתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם לַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקֵּדְשָׁה אֲפִלּוּ אֶלֶף פְּעָמִים אֲפִלּוּ אִם עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר, כִּי זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁצְּרִיכִין לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת הַדָּבָר שֶׁבִּקֵּדְשָׁה אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ עַקְשָׁנוּת אֲפִלּוּ אֲלָפִים פְּעָמִים וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַלֵּיצָנִים מַחֲלִישִׁין דַּעְתּוֹ וְזֶהוּ עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִגֵּיהִנֹּם שֶׁל שֶׁלֶג. כִּי יֵשׁ גֵּיהִנֹּם שֶׁל אֵשׁ וְגֵיהִנֹּם שֶׁל שֶׁלֶג כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְגֵיהִנֹּם שֶׁל אֵשׁ מַגִּיעַ עַל שֶׁנִּתְחַמֵּם לְדַבֵּר עֲבֵרָה וְתַאֲוָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל גֵּיהִנֹּם שֶׁל שֶׁלֶג הוּא עַל חֲלִישׁוּתוֹ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה, כִּי הַכֹּל מְלֵאִים חֲרָטוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. אֲבָל עַל פִּי רב עִקַּר עִכּוּבוֹ מִתְּשׁוּבָה הוּא מֵחֲמַת חֲלִישַׁת הַדַּעַת, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ עוֹד לָשׁוּב וְאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ עוֹד תְּשׁוּבָה לְרִבּוּי הָעֲוונוֹת הָעֲצוּמִים מְאד וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְיָאֵשׁ לְגַמְרֵי מִלְּהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּפְרָט אוֹתָן שֶׁהִתְחִילוּ כְּבָר קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ מִזֶּה, וְעִקַּר הוּא מֵחֲמַת חֲלִישׁוּת הַדַּעַת וְהַקְּרִירוּת שֶׁמַּפִּיל עָלָיו הַבַּעַל דָּבָר וְעַל כֵּן עַל זֶה נִדּוֹן בְּקְרִירוּת הֶעָצוּם וְהַמַּר שֶׁל גֵּיהִנֹּם שֶׁל שֶׁלֶג, אֲבָל עַל יְדֵי הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהָעַקְשָׁנוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת הַנַּ"ל לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק לְקַיֵּם וְלַחֲזר וּלְקַיֵּם קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוות כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לַחֲטף בָּזֶה הַצַּל עוֹבֵר כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם יַעֲבר עָלָיו מָה וְאֵינוֹ מְנִיחַ לְקֻלָּר עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מִתּוֹרָה וּמִצְוות יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. עַל יְדֵי זֶה בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נִדּוֹן בְּגֵיהִנֹּם שֶׁל שֶׁלֶג וּקְרִירוּת, וְזֶה: "לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשֶּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבוּשׁ שָׁנִים" כַּנַּ"ל (שָׁם הֲלָכָה ה אוֹת כ"ז כ"ט)

אות סד

אַף עַל פִּי שֶׁיָּרַד הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁיָּרַד חַס וְשָׁלוֹם, אִם הוּא חָזָק בִּרְצוֹנוֹ וְהִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָכוֹל לַעֲלוֹת עַל יְדֵי הַיְרִידָה דַּיְקָא לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה עַיֵּן פְּנִים (הִלְכוֹת הֶכְשֵׁר כֵּלִים הֲלָכָה ד אוֹת כ"ב)

אות סה

אֲפִלּוּ הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַמֵּץ, לְיַחֵל וּלְקַוּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְלִי לְרַפּוֹת וּלְרַשֵּׁל אֶת הָרָצוֹן הַטּוֹב לְעוֹלָם, וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה לִפְעל עַל יְדֵי זֶה הַרְבֵּה

טוֹבוֹת אֱמִתִּיּוֹת וְנִצְחִיּוֹת כַּאֲשֶׁר כְּבָר פָּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים הַרְבֵּה עַל יְדֵי הָעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה וְחִזּוּק הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְזָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה יִשּׁוּעוֹת אֱמִתִּיּוֹת, שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר עַל יְדֵי תֹּקֶף הָרָצוֹן שֶׁלָּהֶם אֶל הַקְּדֻשָּׁה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ. וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכְרִין אֶת כָּל זאת בְּכָל פַּעַם עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ גַּם עַתָּה לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּתּוֹחֶלֶת וְהַתִּקְוָה וְהָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה עַד שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִשְׁבֹּר אֶת כָּל הַמְּנִיעוֹת וְלָבוֹא לְתַכְלִית הַטּוֹב. וְזֶה: "חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים" "הַמְיַחֲלִים" דַּיְקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת חִזּוּק הָרָצוֹן שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁזֶּה יָמִים רַבִּים שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה אֶל הַטּוֹב אַף עַל פִּי כֵן הוּא מְיַחֵל וּמְקַוֶּה וּמְצַפֶּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה מִשָּׁמַיִם וְזֶה כָּל הַמְיַחֲלִים, כָּל דַּיְקָא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט)

אות סו

צְרִיכִין עֹז וְתַעֲצוּמוֹת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם מְאד בְּזֶה הָעוֹלָם מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, לַעֲמד כְּנֶגֶד כָּל הַדְּחִיּוֹת וְכוּ, שֶׁהַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְהַדִּיחוֹ חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל עֵת. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי הַסְּבָרוֹת שֶׁקֶר שֶׁלּוֹ עַל יְדֵי שֶׁמְּצַיֵּר הָאוֹר לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל יְדֵי זֶה מַסִּיתוֹ לִדְבַר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעוֹשֶׂה אֶצְלוֹ מֵאסוּר הֶתֵּר וּמֵעֲבֵרָה מִצְוָה. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְשַׁל כְּבָר הוּא בָּא עוֹד הַפַּעַם וּמְתַלְבֵּשׁ עַצְמוֹ בְּמִצְוּוֹת וְרוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם וְלִדְחוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ נִמְשָׁךְ מֵהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְהָעִקָּר מִבְּחִינַת קְלִפַּת בִּלְעָם שֶׁרוֹצֶה לְצַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה לְהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת. וְעַל כֵּן צְרִיכִין עֹז וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם נֶגְדּוֹ בְּלִי שִׁעוּר, וְעַל זֶה נֶאֱמַר: "אַשְׁרֵי אָדָם עֹז לוֹ בָּךְ מְסִלּוֹת" וְכוּ, רָאשֵׁי תֵּבוֹת בִּלְעָ"ם כַּמְבאָר בִּפְנִים (הִלְכוֹת יַיִן נֶסֶךְ הֲלָכָה ד אוֹת כ"ח בְּסוֹפוֹ)

אות סז

לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם מְאד וְנִתְרַחֵק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הָאֱמֶת, כִּי יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת שֶׁפֶּגֶם וְקִלְקוּל מְאד, וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְעַל כֵּן מִתְיָאֵשׁ בְּעַצְמוֹ לְגַמְרֵי, אֲבָל בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהָאֱמֶת כָּזֶה וְכוּ (עַיֵּן אֱמֶת אוֹת כ"ז וְעַיֵּן שָׁם עוֹד אוֹת ל)

אות סח

עִצָּם גְּדֻלַּת רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו יִתְבָּרַךְ הֵם עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל עֶצֶם אֲמִתַּת כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף כֹּעֶסוֹ וַחֲרוֹן אַפּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גַּם אָז רְצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתְבַּקֵּשׁ וְנִתְפַּלֵּל לְפָנָיו וְחָפֵץ לְהוֹשִׁיעֵנוּ בֶּאֱמֶת יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן גַּם אָז צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְלִבְטֹחַ בְּרב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל. וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְאַחַר חֵטְא הָעֶגֶל וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם חַס וְשָׁלוֹם, אָז הֵבִין משֶׁה לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל פַּשְׁטִיּוּת דְּבָרָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּדְמֶה כְּאִלּוּ חָפֵץ לְכַלּוֹתָם חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אֵינוֹ כֵּן רַק הַכֹּל כְּדֵי לְזָרְזוֹ שֶׁיִּתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וְהַקְּטֵרוּגִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הִתְחַזֵּק משֶׁה אָז בַּתְּפִלָּה מְאד עַד שֶׁנִּתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמשֶׁה "וַיִּנָּחֶם ה עַל הָרָעָה" וְכוּ, וְאָז לִמְּדוֹ סֵדֶר הַתְּפִלָּה וְגִלָּה לוֹ שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְשָׁם גִּלָּה לוֹ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁעֶצֶם אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רִבּוּי רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו לָנֶצַח, שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת" וְכוּ, הַיְנוּ שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמֶת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁרַחֲמָיו וַחֲסָדָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וְתָמִיד מוֹעִיל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקָה וְשַׁוְעָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אַחַר כָּל הַכָּעָסִים שֶׁמַּכְעִיסִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן רַחֲמֵי אֲמִתָּתוֹ אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצָאִים צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁמִּתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַמְתִּיקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם וּמְבַטְּלִים כָּל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וּמַכְנִיסִים הַדַּעַת הָאֲמִתִּי בְּיִשְׂרָאֵל, לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים תָּמִיד. כִּי זֶהוּ עִקַּר הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרוֹב ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת", וּכְתִיב: "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ וְכוּ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ" בֶּאֱמֶת דַּיְקָא כִּי אֲנִי מַאֲמִין שֶׁבֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ גַּם עַתָּה אַחַר שֶׁעָשִׂיתִי מַה שֶּׁעָשִׂיתִי וְעָבַר עָלַי מַה שֶּׁעָבַר, עֲדַיִן עֲדַיִן אַתָּה חָפֵץ לְהוֹשִׁיעֵנִי וְעַל כֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק וּמִתְפַּלֵּל, עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ, וְהָבֵן הֵיטֵב הֵיטֵב כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה (הִלְכוֹת רַבִּית הֲלָכָה ה אוֹת ל"ג)

אות סט

כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מְרַמְּזִין הָעִקָּר עַל מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע. כִּי אֶפְלּוּ הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאֶחָד בְּנַפְשְׁמִיּוּת עִם שׂוֹנְאִים וְאוֹיְבִים הַכֹּל הוּא מִלְחֲמוֹת הַיֵּצֶר הָרָע כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם צָרִים מִלְּמַטָּה כָּךְ יֵשׁ לוֹ צָרִים לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן עִקַּר הַמִּלְחָמָה הִיא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע. וְזֶה שֶׁהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, קֻדַּם שֶׁנִּכְנְסוּ לִלְחֹם מִלְחֶמֶת הַשֵּׁם לְנַצֵּחַ אֶת הָאוֹיְבִים וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמְּסַבְּבִין אֶת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת הָעַכּוּ"ם שֶׁסְּבִיב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלֵל כָּל הַמַּעֲכָבִים וְהַמּוֹנְעִים מִדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וּכְשֶׁהָאָדָם נִכְנָס לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם, אֲזַי נִתְעוֹרְרִין עָלָיו קְטֵרוּגִים גְּדוֹלִים וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶהוּ עִקַּר הַמִּלְחָמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לַעֲמד עַל רַגְלָיו לְבַל יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ

יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְנַצְּחָם וּלְשָׁבְרָם וּלְבַטְּלָם אֲבָל בַּמֶּה יִהְיֶה בִּטְחוֹנוֹ חָזָק שֶׁלֹּא יִפֹּל מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, הָעִקָּר הוּא רַק אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכְּשֶׁהוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם מִלְחָמָה וְשׁוּם נִסָּיוֹן שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁאָמַר לָהֶם הַכֹּהֵן: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ אֵין בָּכֶם זְכוּת אֶלָּא מַה שֶּׁאַתֶּם אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאוּיִים לְנַצֵּחַ אֶת אוֹיְבֵיכֶם וְכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. כִּי בִּזְכוּת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" לְבַד, הַיְנוּ בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, בָּזֶה לְבַד אַתֶּם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לַמִּלְחָמָה בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. כִּי מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שׁוּב אֵין לָכֶם לְהִתְיָרֵא כְּלָל מִשּׁוּם מִלְחָמָה שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה "אַל יֵרֵךְ לְבַבְכֶם אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּעַרְצוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ מִפְּנֵיהֶם", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַל תִּירְאוּ מִשַּׁעֲטַת סוּסִים וּמִשְּׁפְעַת הַקַּלְגַּסִּים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת, הַיְנוּ עִנְיְנֵי תַּכְסִיסֵי מִלְחָמָה שֶׁעוֹשִׂים הַשּׂוֹנְאִים לְהַפְחִיד וּלְאַיֵּם עַל שֶׁכְּנֶגְדָּם, וְכָל הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ יֵשׁ בְּמִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע וְהוּא יָדוּעַ לְמִי שֶׁהִתְחִיל לִכְנס קְצָת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְמִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט לְגַמְרֵי, כִּי דֶּרֶךְ הַבַּעַל דָּבָר לְאַיֵּם וּלְהַפְחִיד עַל הָאָדָם מְאד מְאד וּלְהַכְבִּיד עָלָיו עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מְאד מְאד. וּמֶחֱמַת זֶה רַבִּים נִמְנָעִים מִלְּהַתְחִיל לִכְנס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת הָאֵימִים וְהַכְּבֵדוּת הַלָּלוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם וְזֶה בְּחִינַת שַׁעֲטַת סוּסִים וְשִׁפְעַת קַלְגַּסִּים וְכוּ. אֲבָל הָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא יִפְחַד כְּלָל, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבר עַל גֶּשֶׁר צַר מְאד, וְהָעִקָּר הוּא שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד הָאָדָם כְּלָל וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לַעֲבר בְּשָׁלוֹם עַל גֶּשֶׁר הַצַּר בְּלִי פַּחַד הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כַּנַּ"ל, בְּחִינַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", "אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה", הַיְנוּ בִּזְכוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה אֲזַי שׁוּב "אַל יֵרֵךְ לְבַבְכֶם וְכוּ כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם" וְכוּ בִּבְחִינַת: "ה' לִי לֹא אִירָא", כִּי מֵאַחַר שֶׁאֲנִי מַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּדִי תָּמִיד, אָזַי שׁוּב "לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם", כִּי מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם אֱמוּנָה חֲזָקָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי יִנָּצֵחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, בִּבְחִינַת: "זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל", זֹאת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת אֱמוּנָה כַּמְבאָר בְּפָנִים (הִלְכוֹת גְּלוּחַ הֲלָכָה ג אוֹת ט)

אות ע

מֵעִנְיַן הַתֶּרֶת נְדָרִים עַל יְדֵי חֲרָטָה מִזֶּה יְכוֹלִין לְהָבִין עִנְיַן חַסְדֵי הַשֵּׁם עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וְאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. כִּי הַנְּדָרִים שֶׁאָדָם נוֹדֵר וְאוֹסֵר עַל עַצְמוֹ אֵיזֶה דָּבָר זֶהוּ בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאד, שֶׁעוֹלֶה לְמָקוֹם הַנֶּגֶד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמַּקִּיפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם

שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה כַּמְבאָר בִּפְנִים, אַף אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְרִים הֵם מִבְּחִינָה גְּבוֹהָה כָּל כָּךְ אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְהַתִּירָם עַל יְדֵי חֲרָטָה שֶׁמִּתְחָרֵט לִפְנֵי הֶחָכָם שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא חֲרָטָה כִּי שָׁם בִּבְחִינַת הַמַּקִּיפִין הַנַּ"ל שָׁם הוּא בְּחִינַת: "תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע" וְשָׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוֹף, וְיכוֹלִין לְהִתְחָרֵט וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. כִּי בֶּאֱמֶת עִנְיַן הַתְּשׁוּבָה הוּא דָּבָר נִפְלָא וְהוּא לְמַעְלָה מֵהַדַּעַת, לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּבְיָכוֹל וְכַמְבאָר בִּפְנִים, וְעַל כֵּן כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם בְּשׁוּם אפֶן, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמַּתְחִיל לְשׁוּב וְנוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם מִזֶּה, וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים וּבְכָל פַּעַם נָפַל אַחַר כָּךְ לְמָה שֶׁנָּפַל כַּנַּ"ל, אַף עַל פִּי כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, כִּי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה אֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כִּי שָׁם הַחֶסֶד עַד אֵין סוֹף וְזֶה אָנוּ רוֹאִים עַל יְדֵי הַתָּרַת נְדָרִים, שֶׁיְּכוֹלִין לְבַטֵּל הַנֶּדֶר עַל יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה בְּכֹחַ הֶחָכָם, אַף עַל פִּי שֶׁהַנֶּדֶר בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינָה גְּבוֹהָה מְאד בְּחִינַת מַקִּיפִין שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַדַּעַת בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בְּחִינָה גְּבוֹהָה עוֹד יוֹתֵר שֶׁשָּׁם מִתְבַּטֵּל הַנֶּדֶר עַל יְדֵי הַחֲרָטָה. כְּמוֹ כֵן בְּכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל אָדָם וּבְכָל דַּרְגָּא וּבְכָל זְמַן יֵשׁ חֲסָדִים נִפְלָאִים אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ, מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד וְהֵרִימוֹ מֵאַשְׁפּוֹת וְהֵשִׁיבוֹ אֵלָיו וְהוּא לֹא חָס עַל עַצְמוֹ וּפָגַם גַּם בְּהַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ חֶסֶד לְמַעְלָה מֵהֶחֶסֶד עַד אֵין סוֹף בְּאפֶן שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם בְּכֹחוֹ וּזְכוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהֶחָכָם שֶׁבְּדוֹרוֹ, אִם יִשְׁמְעוּ אֵלָיו וְיֵלְכוּ בְּדַרְכָיו הַקְּדוֹשׁוֹת (הִלְכוֹת נְדָרִים הֲלָכָה ד אוֹת ז)

אות עא

עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל יָכוֹל לְהָאִיר לַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּחִינַת "דְּרֵי מַעְלָה" וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם כִּי עֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִין כְּלָל מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְקָרֵב הָרְחוֹקִים וְהַנִּמּוֹכִים מְאד וּלְחַזֵּק אֶת לְבָבָם לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדַיִן הַשֵּׁם אִתָּם וְעִמָּם כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (שָׁם אוֹת י"ד ט"ו ט"ז וְעַיֵּן גֵּרִים אוֹת י"ד)

אות עב

מֵעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת לְהָאָדָם מֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לֵידַע, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אפֶן לֵידַע בְּזֶה הָעוֹלָם הֵיכָן הוּא עוֹמֵד וְאוֹחֵז וְזֶה עִקַּר בְּחִירָתוֹ וְנִסְיוֹנוֹ, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה לְהַאֲמִין

גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה שֶׁלּוֹ נֶאֱבֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (עַיִן אֱמוּנָה אוֹת ק"א)

אות עג

מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת עַל בִּטּוּל הַזְּמַן, וְאֵיךְ הַזְּמַן עוֹבֵר וּפוֹרֵחַ וְאֵין לוֹ מְנוּחָה אֲפִלּוּ כְּרֶגַע, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל רַק מֵחֶמַת קַטְנוּת דַּעְתֵּנוּ נִדְמֶה לָנוּ, כְּאִלּוּ יֵשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת זְמַן, כְּמוֹ שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם הַיָּשֵׁן וְחוֹלֵם בְּרֶבַע שָׁעָה וְנִדְמֶה לוֹ בַּחֲלוֹמוֹ שֶׁעָבְרוּ עָלָיו שִׁבְעִים שָׁנָה, וְכָל זֶה מֵחֶמַת קַטְנוּת דַּעְתּוֹ אָז. כִּי הֲלֹא תֵּכֶף אַחַר כָּךְ בַּהֲקִיצוֹ רוֹאֶה בְּעֵינָיו, שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו רַק רֶבַע שָׁעָה. כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ לְעִנְיָן מַה שֶּׁנִּדְמֶה לוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה בְּחִינַת זְמַן וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בִּפְנִים, וְאִם יִסְתַּכֵּל הָאָדָם עַל זֶה בֶּאֱמֶת, אָזַי בְּוַדַּאי יִשַּׁם כָּל לִבּוֹ לְבַטֵּל הַבְלֵי הַזְּמַן וְלִשַּׁם כָּל תִּקְוָתוֹ בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן גַּם עַל יְדֵי זֶה שֶׁיֵּאָמֵין בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַל יְדֵי זֶה לֹא יִפֹּל לְעוֹלָם מִשּׁוּם נְפִילָה שֶׁבָּעוֹלָם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךְ הַנֶּאֱמַר בְּמָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְכָל הַזְּמַן שֶׁעָבַר נִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד מַמָּשׁ עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁמַּשִּׂיגִין הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְזֶה עִקַּר הַתִּקְוָה וְהַהִתְחַזְּקוּת לָשׁוּב מִכָּל הַפְּגָמִים שֶׁנָּפַל בָּהֶם כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַזְּמַן. וּכְשֶׁרוֹצֶה לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּהֲמָתוֹ וְלָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וּלְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים, אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לָהֶפֵךְ וּלְתַקֵּן כָּל הַיָּמִים וְהַזְּמַנִּים שֶׁעָבְרוּ עָלָיו בִּפְגָמִים כְּאִלּוּ. עַל כֵּן עִקַּר תִּקְוָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁשָּׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְנַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד מַמָּשׁ וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁמַּאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבָעוֹלָם הַבָּא וּבְבִיאַת מָשִׁיחַ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן הַנֶּאֱמַר אֵצֶל מָשִׁיחַ, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם. וְאֵיךְ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא, אָזַי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתוֹ עַל יְדֵי בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךְ שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת מָשִׁיחַ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ קְדֻשָּׁה וְתִקּוּן עַל כָּל הַגֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה. כִּי אֲפִלּוּ גֵּר שֶׁנּוֹלָד מִזֶּהֲמַת הָעַכּוּ"ם וּכְשֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אָמְרוּ עָלָיו רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דְּמֵי בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךְ, מֵאַחַר שֶׁבָּא עַתָּה לִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שֶׁכֵּן הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁנּוֹלַד בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת עָבַר עָלָיו מַה שֶּׁעָבַר רַחֲמָנָא לִצְלָן. אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בֶּאֱמֶת וְלִכְנֹס בִּקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלֵמוּת, אָזַי צָרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלַד מַמָּשׁ שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִקְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים

שֶׁהֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ, וְזֶה עִקַּר הַכְנִיסָה לִתְשׁוּבָה וְלִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי כְּשֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינָה זאת לַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת כְּאִלּוּ עַתָּה נוֹלָד וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם וְיַחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁעַתָּה נוֹלַד אָז בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְּלוּ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַל יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַשְּׁלֵמָה וְיִהְיֶה נִכְלָל הַכֹּל בִּבְחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ בְּחִינַת אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. וְזֶה בְּחִינַת תָּשֹׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַד דְּכָדוּכָהּ שֶׁל נָפָשׁ, אַף עַל פִּי כֵן מוֹעִיל גַּם אָז תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם, וְכָל זֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וכו׳. וְזֶה גַּם כֵּן שֶׁמַּתְחִיל הַמִּזְמוֹר, אֲדֹנָי מָעוֹן וכו׳ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וכו׳ וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְכָל הַמִּזְמוֹר זֶה סוֹבֵב הוֹלֵךְ עַל עִנְיָן זֶה, עַיֵּן פְּנִים

אות עד

לְעִנְיַן מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל יְדֵי הַהִתְחַזְּקוּת בִּשְׁעַת יְרִידָה שֶׁתִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה וְשֶׁעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִתְחַדֵּשׁ לְטוֹבָה בְּהִתְחַדְּשׁוּת נִפְלָא, [עַיֵּן טִלְטוּל וּנְסִיעָה אוֹת י]

אות עה

מֵעִנְיַן מַה שֶּׁבְּמִצְוֹת נֶגְעִים מְרֻמָּז הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לְהָאָדָם שֶׁלִּפְעָמִים דַּיְקָא כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְתַכְלִית הַיְרִידָה אָז זוֹכֶה לְקַבֵּל טָהֳרָה וְתִקּוּן לְנַפְשׁוֹ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בַּהֶרֶת כִּגְרִיס טָמֵא פָּרְחָה בְכֻלּוֹ טָהוֹר וכו׳, [עַיֵּן יִרְאָה אוֹת פ״ז]

אות עו

לִפְעָמִים בְּחֶמְלַת הַשֵּׁם נִפְתָּח לְהָאָדָם אוֹר גָּדוֹל וְנִדְמֶה שֶׁבְּוַדַּאי יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר כָּרָאוּי וְאַחַר כָּךְ פִּתְאֹם נֶחְשַׁךְ לוֹ כְּאִלּוּ בָּא הַשֶּׁמֶשׁ מִמֶּשׁ פִּתְאֹם שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, כִּי בְּאַבְרָהָם נֶאֱמַר: וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק, אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לִפְגֹּעַ מַמָּשׁ בַּמָּקוֹם כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּתִיב בַּתֹּרָה וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְאָז הוֹדִיעוּ לוֹ בַּחֲלוֹם שֶׁכָּל זֶה בְּחִינַת וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁזֶּהוּ כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם שֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ מִדְּרֻגָּא לְדַרְגָּא כְּמוֹ שֶׁעוֹלִין בַּסֻּלָּם וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עוֹלִין וְיוֹרְדִין בּוֹ, הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרָאִים מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים כַּמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת

וְקֹדֶם הָעֲלִיָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה וְהַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. עַל כֵּן אַל יִשְׁתּוֹמֵם הָאָדָם וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת עֲלִיָּה שֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה יְשׁוּעָה וְהִתְנוֹצְצוּת אַל יִטְעֶה שֶׁכְּבָר הָאוֹר שֶׁלּוֹ, רַק יֵדַע שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד וְעַל יְדֵי זֶה לֹא יִפֹּל כְּשֶׁרוֹאֶה אַחֵר כָּךְ שֶׁנֶּחְשַׁךְ אֶצְלוֹ הָאוֹר שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְרִידָה. כִּי בֶּאֱמֶת אַף עַל פִּי כֵן הָאוֹר שֶׁכְּבָר הֵאִיר לוֹ לֹא נִכְבֶּה וְלֹא יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אוֹר חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ מֵאִיר עָלָיו תָּמִיד רַק שֶׁהַכֹּל הוּא בִּבְחִינַת מֶמְרָחָק תָּבִיא לַחְמָהּ וּבִבְחִינַת וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק. אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף יִגְמר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁהִתְחִיל וְיֵיטִיב עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל וְעִם כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת רַק צְרִיכִים לִהְיוֹת מְצַפִּים לִישׁוּעָה תָּמִיד וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה [וְעַיֵּן יִרְאָה וַעֲבוֹדָה אוֹת פ"ט] (הִלְכוֹת שְׁלוּחֵי הַקֵּן הֲלָכָה ה אוֹת י)

אות עז

יֵשׁ שֶׁיְּכוֹלִים לִטְעוֹת מֵאַחַר שֶׁרוֹאִים עִצָּם רְחוּקִים מֵהָאוֹר, עַל כֵּן יָכוֹל לִפֹּל עֲלֵיהֶם עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא מַזִּיק מְאד בְּיוֹתֵר מִן הַכֹּל כַּיָּדוּעַ. עַל כֵּן מִי שֶׁחָס עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁרוֹאֶה וּמֵבִין עִצָּם הִתְרַחֲקוּת הָאוֹר מִמֶּנּוּ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָגִיל וְיִשְׂמַח מְאד, כִּי הֲלֹא אַף עַל פִּי כֵן הוּא רוֹאֶה שֶׁהָאוֹר אֶצְלוֹ מַמָּשׁ, כִּי הֲלֹא אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ מַדְלִיקִים אוֹר הַקֹּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בְּבֵיתֵנוּ מַמָּשׁ. וְכֵן הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אוֹרוֹת נִשְׂגָּבִין מְאד וְאָנוּ מַנִּיחִין אוֹתָם עַל זְרוֹעֵנוּ וְעַל רֹאשֵׁינוּ, הֲיֵשׁ הִתְקָרְבוּת יוֹתֵר מִזֶּה. וְאִם שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין שֶׁעֲדַיִן אוֹר הַתְּפִלִּין רָחוֹק מֵאִתָּנוּ מְאד, אַדְרַבָּא, זֶהוּ שִׂמְחָתֵנוּ שֶׁמְּרַפְּאִים אוֹתָנוּ בִּרְפוּאוֹת יְקָרִים וְנִפְלָאִים כָּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחָק גָּדוֹל כָּל כָּךְ, וּבָזֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּוַדַּאי יוֹצִיאֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ וִיקָרְבֵנוּ אֵלָיו בְּרַחֲמִים. וּמֵאַחַר שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּכָל עֵת אוֹרוֹת רְחוֹקִים וְנִשְׂגָּבִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם אֶצְלֵנוּ מַמָּשׁ, וְאִם עֲדַיִן אָנוּ רְחוֹקִים מֵהֶם אַדְרַבָּא, כָּל זֶה צָרִיךְ לֵידַע שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, אַף עַל פִּי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין וּמַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה וְכוּ וְכוּ. כִּי צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁעֲדַיִן הָאוֹר רָחוֹק מִמֶּנּוּ מְאד אַךְ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לַהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה, כִּי אַף עַל פִּי כֵן הָאוֹר הָרָחוֹק הַנִּשְׂגָּב הַזֶּה הוּא אֶצְלִי וּבְבֵיתִי מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה עַל תִּקֶּף הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָנוּ בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים וְהַכֹּל כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה לְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד, בִּבְחִינַת זָכֹר עֲשֵׂה לְנִפְלְאוֹתָיו וְכוּ וְלִהְיוֹת בָּטוּחַ וְחָזָק שֶׁכְּמוֹ שֶׁגָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, לַעֲשׂוֹת לָנוּ נִסִּים כָּאֵלֶּה, שֶׁזָּכִינוּ לְאוֹרוֹת נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה הַבָּאִים מִמֶּרְחָק מְאד מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ, כְּדֵי לְרַפְּאוֹת תַּחֲלוּאֵי נַפְשׁוֹתֵינוּ, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ בְּטוּחִים בְּבִטָּחוֹן

חָזָק שֶׁבְּוַדַּאי יוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו וְיוֹסִיף, לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ נִסִּים חֲדָשִׁים וְנִפְלָאִים עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת וְיֹגְמר מַה שֶּׁהִתְחִיל כִּי דְבַר אֱלֹקֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְאַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה (שָׁם אוֹת י"א)

אות עח

עִקַּר הִתְקָרְבוּת רְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ גֵּרִים וּבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה הוּא עַל יְדֵי שֶׁיֵּדְעוּ וְיַכִּירוּ בְּעַצְמָם עַצֶּם הִתְרַחֲקוּתָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּד עַצְמָם, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵדְעוּ וְיַאֲמִינוּ גַּם לְהֵפֶךְ, שֶׁהֵם סְמוּכִים וּקְרוֹבִים מְאד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנִּפְלָאִים מְאד בְּלִי שִׁעוּר. שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, גֵּר שֶׁבָּא לְהִתְגַּיֵּר אוֹמְרִים לוֹ מָה רָאִיתָ וְכוּ, וְאִם אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֵינִי כְּדַאי, הַיְנוּ שֶׁמַּכִּיר בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן עַצֶּם הִתְרַחֲקוּתוֹ, רַק שֶׁאַף עַל פִּי כֵן חָפֵץ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִצַּד שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ בְּרַחֲמָיו הַמְּרֻבִּים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב גֵּר גַּם כֵּן, אָז מְקָרְבִין אוֹתוֹ וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה נָעֳמִי לְרוּת, אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, וְאָמְרָה לָהּ בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְכוּ. וְלִכְאוֹרָה, הָיָה זֶה כְּמוֹ הִתְרַחֲקוּת, כִּי רוּת הָיְתָה צְנוּעָה כָּל כָּךְ וְרָצְתָה לְהִתְגַּיֵּר בְּתִשּׁוּקָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לָהּ אוּלַי תְּחוּבִי בְּחֵטְא שֶׁל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין חַס וְשָׁלוֹם, וְגַם רוּת לָמָּה הֵשִׁיבָה בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת, הַיְנוּ שֶׁהִיא מְרֻצָּה גַּם לָזֶה, הָיָה לָהּ לְהָשִׁיב בְּטוּחָה אֲנִי בְּתַמִּי וְצִדְקָתִי שֶׁלֹּא אֶהְיֶה חַיָּב מִיתַת בֵּית דִּין חַס וְשָׁלוֹם אַף כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל, כִּי מֻחֲמַת שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת וְהִתְקָרְבוּת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב. כִּי תֵּכֶף שֶׁיִּטְעֶה בְּעַצְמוֹ לוֹמַר, שֶׁכְּבָר הוּא קָרוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז יֵדַע בְּוַדַּאי שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וּמִזֶּה הָיוּ כָּל הַחֻרְבָּנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי גַּם בִּזְמַן הַבַּיִת שֶׁאָז בְּוַדַּאי הָיָה זְמַן הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁזָּכוּ לַעֲמד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁשָּׁם תַּכְלִית שְׁלֵמוּת מְקוֹם הַהִתְקָרְבוּת, בְּפֶרְט בְּבֵית רִאשׁוֹן שֶׁהָיָה שָׁם עֲדַיִן הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת וְכוּ, אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ צְרִיכִין לֵידַע כַּמָּה הֵם רְחוֹקִים עֲדַיִן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמִקְדָּשׁ הַמָּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה, רַק לַהֵפֶךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְלִבְטֵחַ בְּחַסְדֵּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְקָרֵב גַּם כָּל הָרְחוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁצִּמְצֵם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַשְׁרָאַת שְׁכִינָתוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר הֵן הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּהוּ. וְכֵן מַעֲצַם רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ צִוָּה לְהַעֲלוֹת בְּהֵמָה גַּסְּמִית לְרֵיחַ נִיחוֹחַ. וּמֻחֲמַת שֶׁהֵם פָּגְמוּ אָז בָּזֶה וְסָבְרוּ, שֶׁכְּבָר כָּל טוּבָם בְּיָדֵם וּכְבָר קְרוֹבִים הֵם מִמָּשׁ מִצַּד עַצְמָם וְעַל יְדֵי זֶה וַיֵּרֶם לִבָּם עַל כֵּן שְׁכֵחוּנִי וְנִרְמוּ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַחֻרְבָּן, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם וְעַל כֵּן גַּם נָעֳמִי דִּבְּרָה עִם רוּת בְּדָרֶךְ זֶה, כִּי אַף עַל פִּי שֶׁעַתָּה בּוֹעֵר

לְבַד מְאד לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, מִכָּל מָקוֹם מִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה אַחַר כָּךְ, אוּלַי תִּתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית דִּין, וְרוּחַ הַצַּדֶּקֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי קִבְּלָה עַל עַצְמָהּ בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ אָז לִהְיוֹת צַדֶּקֶת גְּמוּרָה וְלֹא שֶׁתִּתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית דִּין חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן הֵשִׁיבָה לָהּ בְּתִמִּימוּת צִדְקָתָהּ, כִּי בְּוַדַּאי אֵינֶנִּי בְּטוּחָה בְּצִדְקָתִי לְעוֹלָם וּמִי יוֹדֵעַ בַּמֶּה שֶׁאוּכַל עוֹד לְהִכָּשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם. רַק יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אָפִלּוּ אִם יִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, וְיִבְיאֵנִי לְמַה שֶּׁיִּבְיאֵנִי שֶׁאֶתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית דִּין חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי מְקַבֶּלֶת עָלַי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת וְיַעֲבֹר עָלַי מָה וּבַאֲשֶׁר תְּמוּתִי אָמוּת וְכוּ. וַאֲזַי קְרֻבָה אוֹתָהּ נְעָמִי בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל וְנַעֲשֵׂית צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁזָּכְתָה שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה מָשִׁיחַ שֶׁיַּחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב. וְכֵן הוּא בְּכָל אָדָם הַבָּא לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, שֶׁעִקַּר הִתְקָרְבוּתוֹ עַל יְדֵי הִתְרַחֲקוּת. וַאֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּתְקָרֵב הַרְבֵּה צָרִיךְ לִזְכֹּר בְּכָל פַּעַם בְּהִתְרַחֲקוּתוֹ. רַק לֹא לְהִתְרַחֵק בֶּאֱמֶת עַל יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, שֶׁהַהִתְרַחֲקוּת יִהְיֶה בִּשְׁבִיל תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, בְּחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת ט"ז י"ז)

אות עט

לִפְעָמִים הָאָדָם נִכְנָס לַעֲבוֹדַת ה וּמַתְחִיל לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא, וּפִתְאֹם נִדְמֶה לוֹ, שֶׁהוּא נִתְרַחֵק מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד לִבְחִינַת קְצוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים, כִּי רוֹאֶה שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְתַאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וְכוּ, מַה שֶּׁלֹּא עָלוּ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ זֶה כַּמָּה יָמִים אוֹ שָׁנִים. אַל יִפֹּל לֵב הָאָדָם עָלָיו עַל יְדֵי זֶה, כִּי לִפְעָמִים זֶהוּ לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת טוֹבָתוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, שֶׁהוּא בְּסָמוּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה מַמָּשׁ וְרוֹצֶה לִכְנס לִפְנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנס לְשָׁם, עַד שֶׁיֵּחָזר וְיֵלֵךְ דֶּרֶךְ הַמְּקוֹמוֹת הַפְּגוּמִים, שֶׁהָיָה שָׁם בַּתְּחִלָּה וִיתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם וְיֵחָזר וְיבָרֵר וְיַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁהוֹרִידָם לְשָׁם עַל יְדֵי עֲוונוֹתָיו. וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים בִּבְחִינַת קְטֹרֶת וְאָז יִזְכֶּה לִכְנס לִפְנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה מַמָּשׁ. כִּי זֶה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׂעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְיָכוֹל לִהְיוֹת כְּשֶׁנִּתְרַחֵק הָאָדָם בְּיוֹתֵר וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם, שֶׁיְּקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ נַחַת רוּחַ גָּדוֹל מְאד. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּמְקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאד וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ מִשָּׁם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה וּבְכָל הַמַּשָּׂכָה וְהַמַּשָּׂכָה הוּא גּוֹרֵם שֶׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ לִמְשׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף יַחְמל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִכְנס עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לִפְנִים מִמָּשׁ לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה עַיֵּן פְּנִים (הִלְכוֹת חֲלֻקַּת שֻׂתְּפוּת הֲלָכָה ה אוֹת ו ח)

אות פג

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵין מְחַזְּקִין אֶלָּא לְמְחֻזָּקִין וְאֵין מְזָרְזִין אֶלָּא לְמְזֹרְזִין. וְלִכְאוֹרָה, אֵינוֹ מוּבָן כִּי אִם כֵּן מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, וּכְבָר מְבאָר בִּדְבָרֵינוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְאֵין יוֹדְעִין מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה. אַךְ בֶּאֱמֶת כָּל הַהַתְחָלָה וְהָאֶמְצַע וְהַסוֹף וְהַתַּכְלִית שֶׁלָּנוּ הַכֹּל הוּא רַק עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא הָיָה הָרַבִּי הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וּמִמֶּנּוּ הַהַתְחָלָה וְאֶצְלוֹ כָּל תַּכְלִיתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְהַהַתְחָלָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׂיג כְּלָל וְאֵין לָנוּ לְהָרְהֵר בָּזֶה כְּלָל, אֵיךְ זָכָה יִלּוּד אִשָּׁה לְהַשָּׂגָה כָּזֹאת וְכוּ'. אַךְ אַחַר שֶׁכְּבָר זָכִינוּ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּלְהַמְשִׁיךְ דַּעְתּוֹ הַקָּדוֹשָׁה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, עַל יְדֵי זֶה הוֹדוֹת לָאֵל יֵשׁ לָנוּ מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל, כִּי מִנְּעוּרֵינוּ מְגַדְּלִין אוֹתָנוּ בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל וּמַלִּין אֶת הַיֶּלֶד בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִיָּד, וְאַחַר כָּךְ מְחַנְּכִין אוֹתוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות, וּבְוַדַּאי יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהִתְחַזֵּק, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, בַּמֶּה שֶׁזָּכִינוּ לְהִוָּלֵד וּלְהִתְגַּדֵּל בְּקִדֻּשַׁת יִשְׂרָאֵל, וּמַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ בְּתוֹרַת מֹשֶׁה וּבְדִבְרֵי כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַבָּאִים אַחֲרָיו וּמְחַזְּקִין אוֹתָנוּ לְבַטֵּחַ בְּחַסְדֵי הַשֵּׁם, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר עָבַר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעָבַר בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת אַף עַל פִּי כֵן הֵם מַזְהִירִין אוֹתָנוּ לְבִלְתִּי לְיַאֵשׁ עַצְמֵנוּ וְלִהְיוֹת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִבְטָחֵנוּ, כִּי הַשֵּׁם אִתָּנוּ אַל תִּירָאוּם כִּי עֲדַיִן עֲדַיִן הַשֵּׁם עִמָּנוּ וְאֶצְלֵנוּ וְאִתָּנוּ וְקָרוֹב אֵלֵינוּ מְאד כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַעֲדַיִן חֲבִיבוּתֵיהּ גַּבַּן וַחֲבִיבוּתָן גַּבֵּיהּ וְעַל יְדֵי שֶׁאָנוּ זוֹכִין לְהַאֲמִין וּלְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁכְּבָר טָרְחוּ וְהִתְיַגְּעוּ בְּשְׁבִילֵנוּ הַרְבֵּה לְקָרֵב אוֹתָנוּ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, עַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין גַּם אֲנַחְנוּ לִזְכוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁיִּהְיֶה רְצוֹנֵנוּ חָזָק וְאַמִּיץ מְאד לְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסֹף אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְנַעֲנוּעִים גְּדוֹלִים מְאד וְאָז כָּל מַה שֶּׁהָרָצוֹן מִתְגַּדֵּל וּמִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה אָנוּ זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר כִּי עִקַּר הִתְחַזְּקוּת הוּא עַל יְדֵי הָרָצוֹן. כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי תָּמִיד, כִּי יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַף עַל פִּי כֵן רְצוֹנֵנוּ וְכוֹסְפֵנוּ חָזָק מְאד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְקַיֵּם מִצְוֹותָיו בֶּאֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וְאָז מִתְחַזֵּק עוֹד יוֹתֵר וְכֵן לְהַלָּן, וּבֶאֱמֶת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה, כַּמְבאָר בְּפָנִים, יוּכַל כָּל אָדָם לִזְכוֹת בְּקַל, כִּי הָרָצוֹן חָפְשִׁי לְעוֹלָם, רַק שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ חַיִל וּלְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאד וְזֶה תְּלוּי בָּזֶה כִּי אֵין מְחַזְּקִין אֶלָּא לְמְחֻזָּקִין כַּנַּ"ל וְהַהַתְחָלָה הוּא רַק בְּכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיִּגְעוּ כָּל כָּךְ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, עַד שֶׁהִמְשִׁיכוּ דַּעַת כָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִתְחַזֵּק וְלִזְכוֹת לְהֶאָרַת הָרָצוֹן וּלְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה בְּיוֹתֵר וְכֵן לְהַלָּן

כַּנַ"ל. וְעַל כֵּן יָפֶה אָמַר מֹשֶׁה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ, כִּי אִם לְיִרְאָה, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְגַבֵּי מֹשֶׁה יִרְאָה מִלְּתָא זוּטַרְתָּא, הַיְנוּ וְעַתָּה אַחַר שֶׁכְּבָר טָרַחְתִּי וְיָגַעְתִּי בִּשְׁבִילְכֶם כָּל כָּךְ כַּמְבאָר בַּפָּרָשִׁיוֹת הַקּוֹדְמִים, עַד שֶׁזָּכִיתִי לְהַשָּׂגָה וָדַעַת כָּזֶה אֲשֶׁר יִרְאָה מִלְּתָא זוּטַרְתָּא לְגַבֵּי מֹשֶׁה, עַל כֵּן יֵשׁ לָכֶם גַּם כֵּן יְסוֹד חָזָק וְהַתְחָלָה טוֹבָה שֶׁתּוּכְלוּ לְהִתְחַזֵּק כָּל כָּךְ עַל יְדֵי הָאֲרַת דַּעְתִּי שֶׁאֲנִי מֵאִיר בָּכֶם, עַד שֶׁתִּזְכּוּ גַּם כֵּן לְהָאֲרַת הָרָצוֹן וּלְיִרְאָה גְּדוֹלָה הַנִּמְשָׁךְ מֵהָאֲרַת הַדַּעַת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַד אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת גַּם אֶצְלָנוּ עַכְשָׁו בְּנֶקֶל לָנוּ לִזְכּוֹת לְמַדְרֵגָה זוֹ, שֶׁתִּהְיֶה הַיִּרְאָה מִלְּתָא זוּטַרְתָּא גַּם אֶצְלָנוּ עַל יְדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמֶת. בְּכֹחַ הַהִתְחָלָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְשֶׁל כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַבָּאִים אַחֲרָיו

אות פד

אֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל מְאד חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיְּהֶיה לוֹ יִרְאָה גְּדוֹלָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה, שֶׁיּוּכַל לְמַלֵּט אֶת נַפְשׁוֹ מֵרַע וְלִמְשׁךְ אֶת עַצְמוֹ לְאֵיזֶה טוֹב וְאַל יִפְטר אֶת עַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נָפַל כָּל כָּךְ אִם כֵּן הֲתַר לוֹ הַכֹּל חַס וְשָׁלוֹם, חָלִילָה לא תְּהֵא כָּזאת בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן. כִּי גַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו צְרִיכִין לִירָא אֶת הַשֵּׁם מְאד מְאד כִּי בְּכָל מְקוֹמוֹת מֻמְשַׁלְתּוֹ. (הִלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הֲלָכָה ד אוֹת י"ד עַיֵּן יִרְאָה אוֹת ק"ד)

אות פה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּךְ הוּא דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְכוּ שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וּכְתִיב, הוֹי מוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכוּ. וּבֶאֱמֶת לְפִי דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע עִם אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שֶׁאֵינָם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדּוֹ בְּנֹעוּרֵיהֶם בְּוַדַּאי הָיָה אֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, לְרב הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְכוּ. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח וְהוּא שׁוֹלֵחַ סִיּוּעָא מִלְּעֵלָּא עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר הַגְּדוֹלִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְדְּכַי וְהֵם יוֹדְעִים הֵיטֵב מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּחִינַת וּמָרְדְּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וְהֵם מְעוֹרְרִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְתְשׁוּבָה, בִּבְחִינַת וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה. וְהֵם מוֹדִיעִים לְכָלַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר לְבַל תִּתְיָאֵשׁ עַצְמָהּ מִן הָרַחֲמִים וְתָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַף עַל פִּי שֶׁהִיא רְחוֹקָה כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא נִקְרֵאת לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֲשֶׁר

עַל כָּל פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים, אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם. עַד שֶׁאַחַר כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְקַבֶּלֶת דַּעַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאוֹמֶרֶת וּבְכֵן אָבא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לא כַדָּת, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא כַדָּת שֶׁל תּוֹרָה, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי שֶׁעַל פִּי דָּת שֶׁל תּוֹרָה בְּוַדַּאי אֵינֶנִּי רָאוּי לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי יוֹדֵעַ חֲטָאַי וַעֲוֹנוֹתַי. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אָבוֹא לְפָנָיו שֶׁלֹּא כַדָּת, וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי. הַיְנוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ לְרָצוֹן לְפָנָיו תְּפִלָּתִי וְהִתְבּוֹדְדוּתִי עַתָּה מֵרִבּוּי קִלְקוּלַי, כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי וְיַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמִּי מַה שֶּׁיִּרְצֶה, אֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְאֶצְעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְרַחֵם. וְאָז מְרַחֵם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, זֶה סוֹד הַהֶאָרָה וְהִתְקָרְבוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁמַּגִּיעַ לְפָעָמִים לְהָאָדָם הַנָּמוּךְ מְאד, שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הִתְקָרְבוּת מֵרָחוֹק בְּסוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּנֵס אַמּוֹת הַרְבֵּה כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ שֶׁאֶפְלוּ הָאָדָם הָרָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ לַעֲצַת הַצַּדִּיק לִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ, רַק אַף עַל פִּי כֵן אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא הוּא מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּבִטּוּל גָּמוּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבָא לִפְנֵי מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם לְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו, אָזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמֵאִיר עָלָיו הָאָרָה נִפְלָאָה מֵרָחוֹק מְאד, כִּי מֵאִיר עָלָיו הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן מְאד שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה גַּם הָרָחוֹק מְאד לְשֶׁלֵּמוּת הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה עִם דַּעַת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת (שָׁם אות ט"ז י"ז)

אות פו

יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה כְּשֶׁמְּעַיְּנִים בְּסִפְרֵי מוּסָר, שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעִצָּם גֹּדֶל הַפְּגָם שֶׁל הַחֲטָאִים וּמֵעִצָּם מְרִירַת הָעֲנָשִׁים שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְכַיּוֹצֵא וְכוּ, הֵם מִתְפַּחֲדִים מְאד. אֲבָל הַבַּעַל דָּבָר מִתְגָּרֶה בָּהֶם וּמַפִּילָם עַל יְדֵי זֶה לְעַצְבוּת גָּדוֹל יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפְלִים עַל יְדֵי זֶה בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְיֵשׁ שֶׁנּוֹפְלִים חַס וְשָׁלוֹם, כָּל כָּךְ עַד שֶׁבָּאִים לִכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַבֵּל הַדַּעַת הָאֱמִתִּי מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמָם וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר נִשְׁקְעוּ בְּדַרְכֵיהֶם כָּל כָּךְ חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לָשׁוּב עוֹד, וְעַל כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאִין יִרְאַת הָעֲנָשִׁים נוֹפְלִים בְּעֵינֵי עַצְמָן יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְזֶה עִקַּר בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר, כַּמְבאָר בִּפְנִים אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ וְשׁוֹלֵחַ עָלֵינוּ הָאָרָה נִפְלָאָה עַל יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר מִבְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁיְּמַשִּׁיךְ הַיִּרְאָה בְּשִׂכְלָ עֶלְיוֹן כָּל כָּךְ עַד שֶׁתַּגִּיעַ הַיִּרְאָה לְטוֹבָה אֲפִלּוּ לַגְּרוּעִ שֶׁבַּגְּרוּעִים, שֶׁאֲפִלּוּ

הָרָחוֹק מְאד מְאד יִהְיֶה לוֹ דַּעַת אֲמִתִּי לְהַבְחִין הָאֱמֶת, שֶׁגַּם הוּא יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כִּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ רַבִּים מְאד. וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל עַל יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ אַדְּרַבָּא, מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּמֶּה שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל עַל כָּל פָּנִים. וְדַיְקָא עַל יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ יָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ תַּכְרִיחֵהוּ לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּזְהִירִים מְאד אֶת הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, שֶׁיִּתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד עַל פִּי דַּרְכֵי עֲצוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת. וּבְוַדַּאי צְרִיכִין אֲנַחְנוּ לְהִתְיָרֵא מְאד לִשְׁמֹעַ לְדִבְרֵיהֶם הָאֲמִתִּיִּים וּלְקַיְמָם בֶּאֱמֶת, וְעַל כֵּן בְּסוֹף הַתּוֹכָחָה שֶׁהוּא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ כְּתִיב, תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה אֱלֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה, נִמְצָא שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְיָרֵא מְאד מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ, עַד אֲשֶׁר יִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁמַּזְהִירִים אֶת הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בִּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ עַדַיִן וְלַעֲבד אֶת הַשֵּׁם בְּשִׂמְחָה (שָׁם אוֹת י"ז כ)

אות פז

צְרִיכִין לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסֵפֶר "רֵאשִׁית חָכְמָה" וּשְׁאָר סִפְרֵי קֹדֶשׁ עִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה גְּדוֹלָה וְעִצָּם הַפְּגָם וְהֶעֹנֶשׁ שֶׁל כָּל חֵטְא וּפְגָם אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, אֵין הַכַּוָּנָה בְּכָל זֶה בִּכְדֵי לְרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, רַק כַּוָּנָתָם הַטּוֹבָה הוּא רַק לְקָרֵב וּלְהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהְיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וְיִתְרַחֲקוּ אֲפִלּוּ מִפְּגָם כָּל שֶׁהוּא, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ רָאוּי לָהֶם לִפְּי עִצָּם קְדֻשָּׁתָם מִשֶּׁרְשָׁם, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּגַם כְּמוֹ שֶׁפָּגַם רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְקַיֵּם מַאֲמַר הַכָּתוּב אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִי שֶׁאָכַל שׁוּם וְרֵיחוֹ נוֹדֵף יַחֲזֹר וְיֹאכַל שׁוּם וְיִהְיֶה רֵיחוֹ נוֹדֵף יוֹתֵר. וּבְוַדַּאי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הַיִּרְאָה וְהַמּוּסָר לָרָעָה חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְרַחֵק עַל יְדֵי זֶה בְּיוֹתֵר רַק שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת יִרְאַת הַשֵּׁם לְחַיִּים דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַמּוּסָר וְלֹא לְהִתְרַחֵק חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְּרַבָּא, מֵעִצָּם הַיִּרְאָה יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְקַיֵּם דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהִזְהִירוּנוּ לְהַאֲמִין בְּחַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם, וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם (שָׁם אוֹת כ"ח)

אות פח

בָּזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁצִּוּתָה הַתּוֹרָה עַל עֶבֶד עִבְרִי, אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, בָּזֶה אָנוּ רוֹאִים רַחֲמָנוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁהוּא חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח, כִּי הֲלֹא אֶפְלּוּ הָעֶבֶד שֶׁיָּרַד לְמַדְרֵגָה פְּחוּתָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁהַתּוֹרָה הַתּוֹרָה לָרְבּוֹ לְמָסֹר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית שֶׁהוּא עִוֹּון חָמוּר מְאד, אִם כֵּן הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא כְּבָר הֶפְקֵר גָּמוּר וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּקָּוָה עוֹד. וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא כִּי אָנוּ רוֹאִים שֶׁגַּם בְּהֶעֶבֶד יֵשׁ כַּמָּה דִּינִים וְאַזְהָרוֹת, שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה לְרַחֵם עָלָיו הַרְבֵּה וְשָׁלֹא לְהַפְקִירוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה אָנוּ רוֹאִים גַּם בַּמָּה שֶׁהַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא וְכוּ, הַיְנוּ שֶׁאִם אֵין לוֹ אִשָּׁה בַּת יִשְׂרָאֵל אָסוּר לְרַבּוֹ לְמָסֹר לוֹ שִׁפְחָה לְאִשָּׁה בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יאבַד לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם. כִּי אִם יֵשׁ לוֹ כְּבָר קֶשֶׁר וְחִבּוּר בְּאִשָּׁה יִרְאַת הַשֵּׁם מִבַּת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁפְּלוּת מַדְרֵגָתוֹ שֶׁיָּרַד לְמַדְרֵגַת עֶבֶד הֻתַּר לוֹ לִשָּׂא שִׁפְחָה אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ תִּקָּוָה. אֲבָל אִם לֹא נִתְחַבֵּר עֲדַיִן בְּבַת יִשְׂרָאֵל, אֲזַי אִם הָיָה נוֹשֵׂא שִׁפְחָה שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ הָיָה נֶאֱבָד לְגַמְרֵי, עַל כֵּן אָסְרָה הַתּוֹרָה לְמָסֹר לוֹ שִׁפְחָה אַף עַל פִּי שֶׁנָּפַל לְעַבְדוּת. כִּי אֶפְלּוּ עַל הַנּוֹפֵל לְעַבְדוּת גָּמוּר שֶׁהוּא תִּקֶּף זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּחִינַת עֲמָלֵק אַף עַל פִּי כֵן גַּם לְשָׁם מַגִּיעִין רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִהְיֶה נִדָּחָה לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם (שָׁם אות כ"ו)

אות פט

צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבִלִּי לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אפֶן, רַק לֵידַע תָּמִיד, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וַעֲדַיִן הַשֵּׁם עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ וְכוּ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּשִׁעַת הָאֲכִילָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁדֵּיקָא בְּעֵת הָאֲכִילָה יַגִּיעַ עָלָיו רָצוֹן וְהִשְׁתּוֹקְקוּת חָזָק וְנִמְרָץ מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ הַהֶפֶךְ מַמָּשׁ מֵהַנְּפִילוֹת שֶׁל רב הָעוֹלָם שֶׁרב הַנְּפִילוֹת הֵם עַל יְדֵי הָאֲכִילָה, הַיְנוּ שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם מְאד מֵחֲמַת הָאֲכִילָה שֶׁלָּהֶם שֶׁאֵינָהּ בְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי. וּבֶאֱמֶת אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֲכִילָתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לוֹ לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דָּבָר רַק אַדְרַבָּה, צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וּבִפְרָט בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁאָסוּר לִהְיוֹת אָז אִישׁ עָצֵל רַק לִהְיוֹת אִישׁ חַיִל, הַיְנוּ כִּי לֹא דַּי שֶׁאָסוּר לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ, אַדְרַבָּה, צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֲכִילַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יְקָרָה מְאד מֵאַחַר שֶׁאֲכִילָתוֹ עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל דָּבָר הָאָסוּר חַס וְשָׁלוֹם, רַק הַכֹּל עַל פִּי הַתּוֹרָה. וְגַם מְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר תְּחִלָּה וְסוֹף, וְעַל יְדֵי זֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְבָרֵר בְּרוּרִים הַרְבֵּה בַּאֲכִילָתוֹ וְיֵשׁ לוֹ לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה וּבְהִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֵידַע כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהַשֵּׁם עִמּוֹ וְכוּ כַּנַּ"ל. עַד שֶׁיִּזְכֶּה בִּשְׁעַת

אֲכִילָתוֹ דַּיְקָא לְהָאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁיִּשְׁתּוֹקֵק אָז דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹן מֻפְלָג מְאד שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל יְדֵי זֶה הוּא תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַבֵּרוּר שֶׁל כָּל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּמַאֲכָל וְעוֹלִים עַל יְדֵי זֶה לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן בִּשְׁלֵמוּת כַּמְבאָר בִּפְנִים (הִלְכוֹת חֲלָה הֲלָכָה ד אוֹת ג)

אות צ

אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכָר כָּל בְּרִיָּה, וְכָל מַה שֶּׁפָּעַל וְעָשָׂה אָדָם אֵיזֶה טוֹב לְשֵׁם שָׁמַיִם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן, לֹא יאבַד שׁוּם דָּבָר לֶעָתִיד אֲפִלּוּ אִם עָבַר חַס וְשָׁלוֹם, כַּמָּה פְּעָמִים עַל כָּל הַתּוֹרָה כִּי אַף עַל פִּי שֶׁמְּבאָר בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ, שֶׁמִּי שֶׁהוּא רָשָׁע הוּא מוֹסִיף כֹּחַ בַּקְלִפָּה עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים בְּגוֹ אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֲרָם כָּל כָּךְ בִּפְרָט בִּכְתָב, אַךְ הַכְּלָל שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ, שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי וּמִתְגַּעְגֵּעַ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָשׁוּב כָּרָאוּי לוֹ אַף עַל פִּי כֵן כָּל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ אִם לֹא יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁעַל פִּי הָרֹב כְּשֶׁיִּהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְיַרְגִּיל עַצְמוֹ מְעַט מְעַט בְּתוֹךְ דַּרְכֵי הַקְּדֻשָּׁה, אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. (הִלְכוֹת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת הֲלָכָה ג אוֹת ב)

אות צא

כְּשֶׁהָאָדָם הוּא בְּמַצַּר גָּדוֹל וְהַתַּאֲוֹות וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאד, עַד שֶׁאֵין לוֹ דֶּרֶךְ לִנְטוֹת יָמִין וּשְׂמאל, בִּבְחִינַת כָּל רוֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, עַד שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאָפֵס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְהוּא בְּעֹצֶם דְּחָקוֹ וּמְצָרֵי נַפְשׁוֹ פּוֹנֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצוֹעֵק עָלָיו יִתְבָּרַךְ מִן הַמֵּצַר, בִּבְחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁמַּה שֶּׁפּוֹנֶה עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, אַף עַל פִּי כֵן הוּא יָקָר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשֶׂה מִמֵּצַר צֶמֶר שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת דְּדִיקְנָא קַדִּישָׁא, הַיְנוּ שֶׁנִּתְעוֹרְרִין וְנִמְשָׁכִין עָלָיו כָּל הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם תְּלִיסַר תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא קַדִּישָׁא, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ רַחֲמִים וְטוֹב וְשָׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְכוּת כַּיָּדוּעַ, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבאָר בַּכַּוָּנוֹת, מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, מֵצַר אוֹתִיּוֹת צֶמֶר, בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא וְכוּ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת חוּט שֶׁל צֶמֶר בְּיוֹם כִּפּוּר שֶׁהָיָה מַלְבִּין הָעֲוֹנוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, בִּבְחִינַת אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, כִּי עִקַּר סִלּוּחַת עֲוֹנוֹת בְּיוֹם כִּפּוּרִים נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי בְּחִינָה זאת עַל יְדֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל

אֲפִלּוּ בַּחוֹטְאִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמָּה וְכַמָּה שְׁעָרוֹת טוֹבוֹת, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּנַתְּקִין עַצְמָם כַּמָּה פְּעָמִים מִן הָרָע אֶל הַטּוֹב כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה עַל כָּל פָּנִים שֶׁגַּם זֶה יָקָר מְאד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְאִירִין הַשְּׁעָרוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת בְּחִינַת תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא בְּחִינַת צֶמֶר שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְחִילַת כָּל הֶעָוונוֹת כַּנַּ"ל [וְעַיֵּן יִרְאָה וַעֲבוֹדָה אוֹת פ"ט] (הִלְכוֹת רֹאשׁ הַגּוּף הֲלָכָה ג אוֹת ב)

אות צב

מִיכָאֵל כַּהֲנָא רַבָּא מְלַמֵּד תְּמִיד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַזְּכֻיּוֹת שֶׁמּוֹצְאִין בְּיִשְׂרָאֵל הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת שְׂעָרוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִמְצא זְכוּת אֲפִלּוּ בַּגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי בְּכֻלָּם נִמְצְאוּ כַּמָּה שְׂעָרוֹת טוֹבוֹת מַה שֶּׁמַּמְשִׁיכִין עַצְמָם כַּמָּה פְּעָמִים מֵרַע לְטוֹב כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. וְעַל יְדֵי מְצִוַּת נְתִינַת רֹאשׁ הַגּוּף אֶל הַכֹּהֵן עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַצֶּמֶר בְּשָׁרְשׁוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂעָרוֹת עֶלְיוֹנוֹת הַנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַשְּׂעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם כַּנַּ"ל (שָׁם אוֹת ג)

אות צג

כָּל הַתּוֹכָחוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁמְּבַזֶּה אוֹתָם לִפְעָמִים בְּדָרְךָ בִּזָּיוֹן הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כְּדֵי לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת וְחֶסֶד כְּדֵי שֶׁיְּשׁוּבוּ אֵלָיו בֶּאֱמֶת. כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַלְקְלִין מַעֲשֵׂיהֶם מְאד מְאד עַד שֶׁכְּמְעַט אֵין נִכָּר מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם מֵעֶצֶם רִבּוּי הַפְּשָׁעִים וְהַקִּלְקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת עַל יְדֵי מְעַט הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם יִתְעוֹרְרוּ הַמְקַטְרְגִים, חַס וְשָׁלוֹם, וִימְצְאוּ כְּנֶגֶד זֶה אֲלָפִים פְּעָמִים לְהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא רוֹצֶה בְּעַמּוֹ וְחָפֵץ לְהַטּוֹת עִמָּהֶם כְּלַפֵּי חֶסֶד, אָז בְּטוּבוֹ וְחָכְמָתוֹ הַנִּפְלָאָה הוּא בְּעַצְמוֹ מְבַזֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַבִּזָּיוֹן, עַד שֶׁאוֹמֵר עֲלֵיהֶם שֶׁכְּבָר הֵם אֶצְלוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כָּל הָאֻמּוֹת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ. וְתַכְלִית שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְאוֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּמוֹ הָאֻמּוֹת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר קִלְקְלוּ כָּל כָּךְ. וְתַכְלִית שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְאוֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּמוֹ הָאֻמּוֹת מַמָּשׁ, אָז תֵּכֶף נִתְגַּלֶּה וְנִתְרָאֶה עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא אֶמְתַּת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּהֶם כִּי בְּוַדַּאי בַּתְּחִלָּה לֹא הָיָה נֶחֱשָׁב הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם כְּלָל עַד שֶׁכְּמְעַט לֹא הָיָה נִרְאֶה כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי לְפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם אָז אֲפִלּוּ אִם אֵין פּוֹגְמִין כָּל יָמָיו רַק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אַחַת הוּא גַּם כֵּן פְּגַם גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וּמִכָּל מִינֵי פְּגָמִים, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפּוֹגְמִים חַס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר מִחוּט הַשַּׂעֲרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים מְרֻבִּים מְאד רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁמְּעַט הַטּוֹב אֵינוֹ נִכָּר כְּלָל, בִּפְרָט כִּי גַּם מְעַט

הַטּוֹב עַצְמוֹ מְעֹרָב בְּפִסְלֹת הָרִבּוּי, אָז בְּוַדַּאי כְּשֶׁיִּרְצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְם רִבּוּי הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם לְפִי קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁרָאוּי לָהֶם לִהְיוֹת אָז בְּוַדַּאי כִּמְעַט אֲפֵס תִּקָּוָה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַב חֶסֶד וֶאֱמֶת וְחָפֵץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְרַק הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ וְהֵיכָן הָאָדָם כָּבוּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ, עַל כֵּן בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הוּא בְּעַצְמוֹ מְהַפֵּךְ הַדָּבָר לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל וּמַתְחִיל לְהַשְׁוֹוֹת אוֹתָם לְכָל הָאֻמּוֹת, בִּבְחִינַת הֲלֹא כִּבְנֵי כוּשִׁיִּים אַתֶּם לִי וְכוּ, וְתֵכֶף כְּשֶׁמְּדַמֶּה וּמַשְׁוֶה אוֹתָם לִשְׁאָר הָאֻמּוֹת, בְּוַדַּאי הַכֹּל יוֹדוּ וְיֹאמְרוּ בְּפֶה מָלֵא, שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ חִלּוּק רַב וְנִפְלָא כְּרִחוּק מִזְרָח מִמַּעֲרָב בֵּין הַגְּרוּעַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַכּוּ"ם, כִּי כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם נִמְצָא תָּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמָּה שְׁעָרוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְווֹת כְּרִמּוֹן כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמְּדַמֶּה יִשְׂרָאֵל לָעַכּוּ"ם וְלִבְנֵי כוּשִׁיִּים עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה וּמֵאִיר לְעֵין כָּל הַזְּכוּת וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, כִּי כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם בְּוַדַּאי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צַדִּיקִים, כִּי כֻּלָּנוּ מַנִּיחִין טַלִּית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם וּמִתְעַנִּין בְּיוֹם כִּפּוּרִים וְכוּ. וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁאָמַר הַנָּבִיא, הֲלֹא כִּבְנֵי כוּשִׁיִּים וְכוּ, חוֹזֵר וּמְסַיֵּם תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר לְטוֹבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם, אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵד אַשְׁמִיד וְכוּ בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וְכוּ, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמְּהַפֵּךְ הַדָּבָר וּמְדַמֶּה יִשְׂרָאֵל לְעַכּוּ"ם חַס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְגַּלֶּה וְנִתְרָאֶה כַּמָּה וְכַמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כְּנֶגֶד הָעַכּוּ"ם וְעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ וְיָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת, כִּי מָשִׁיחַ הוּא מִבְּחִינַת עַתִּיק, בְּחִינַת וְעַד עַתִּיק יוֹמִין מָטָא וְהוּא יוֹדֵעַ לְלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל, לְמָצֹא כָּל הַשְּׁעָרוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַחֶסֶד הָרַב שֶׁל בְּחִינַת עַתִּיק, וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת קְרֵא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְכוּ, וְתֵכֶף חוֹזֵר וְאוֹמֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, הַיְנוּ כַּנַ"ל, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה עִצֶּם מַעֲלָתָם וְתִפְאַרְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הָעַמִּים (שָׁם אוֹת ד ה)

אות צד

לִפְעָמִים נוֹפֵל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם טוֹב כְּלָל, אָז צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהֻפַּךְ הַדָּבָר וּלְהַתְחִיל מִצַּד הַשֵּׁנִי כַּנַ"ל וְלַחֲשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, אִם כֵּן כְּפִי דַּעְתִּי אֲנִי כֻּלִּי רַע לְגַמְרֵי וְאֵין בִּי שׁוּם טוֹב כְּלָל, וְאָז דַּיְקָא מַתְחִיל לְהַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בּוֹ עֲדַיִן, כִּי כְּנֶגֶד הַגְּרוּעַ וְהָרַע לְגַמְרֵי בְּוַדַּאי יִמְצָא בְּעַצְמוֹ גַּם בְּעִצָּם גְּרִיעוּתוֹ כַּמָּה וְכַמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ. וְכֵן הוּא גַּם כֵּן לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, כִּי צָרִיךְ לְדוֹן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בַּחֲבֵרוֹ, בְּחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים (שָׁם אוֹת ו, עַיֵּן שָׁלוֹם אוֹת כ"ו)

אות צה

בַּתְּחִלָּה הַיֵּצֶר הָרָע מַחֲטִיא אֶת הָאָדָם עַל יְדֵי שִׁקְרוֹ שֶׁמַּטְעֶה אוֹתוֹ בְּכַמָּה מִינֵי הַטְעָאוֹת, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא עַל דַּעְתּוֹ לָשׁוּב, הוּא מַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ וּמַכְנִיס בְּלִבּוֹ, שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ וְהוּא רָחוֹק כָּל כָּךְ עַד שֶׁכְּבָר אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב. וּבֶאֱמֶת הוּא לְהֵפֶךְ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה אֲפִלּוּ בְּעָשֶׂר כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הַשּׂוֹכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאוֹתָם, וְדִרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם טְמֵאִים שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, וְזֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בָּאַרְבָּעִים יוֹם הָאַחֲרוֹנִים מֵאֱלוּל עַד יוֹם כִּפּוּרִים, שֶׁהָעִקָּר הוּא לֵידַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲדַיִן עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ עִם הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר זֹאת בְּדַעְתּוֹ וּמַכְנִיס זֹאת בְּלִבּוֹ בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה בְּחִינַת הָאַזְהָרָה וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וְכוּ, כִּי ה הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, הַיְנוּ בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, אֲזַי בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה, כִּי כָּל יְמֵי חַיָּיו לִזְכּוֹת לְדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בֶּאֱמֶת כִּי זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְכוּ, שֶׁזֶּה סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל כַּמּוּבָא בַּכַּוָּנוֹת וְהַכַּוָּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁיּוֹצֵא מִזֶּה לְכָל בְּנֵי אָדָם הַפְּשׁוּטִים הוּא לֵידַע, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ מְצוּלוֹת יָם הַשּׁוֹטְפִים מְאד עַל הָאָדָם כַּהֲמוֹן גַּלֵּי הַיָּם מַמָּשׁ, בִּבְחִינַת: וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בְּלֵבָב יַמִּים, אַף עַל פִּי כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ דֶּרֶךְ וְנָתִיב תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, שֶׁזֶּה סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל, שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת אֵלָיו תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בִּפְרָט בֶּאֱלוּל, אִם יַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמֶת וּבִפְשִׁיטוּת (הִלְכוֹת עֵדוּת הֲלָכָה ה אוֹת ט)

אות צו

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה וְאֶת זְכַרְיָה, אוּרִיָּה סִימָן לִזְכַרְיָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַיְּמָה נְבוּאַת אוּרִיָּה שֶׁהִתְנַבֵּא עַל הַחָרְבָּן, כֵּן תִּתְקַיֵּם נְבוּאַת זְכַרְיָה שֶׁהִתְנַבֵּא עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְזֶה הָעִנְיָן הוּא בִּכְלָל, וּבִפְרָט גַּם כֵּן לְעִנְיַן גְּאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְתִקּוּן מַעֲשָׂיו, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּפְרָט, כִּי בְּטֶבַע הָאָדָם לְהַאֲמִין בְּהַקַּלְקוּל, הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִין שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים קַלְקֵל וּפָגַם הַרְבֵּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֲבָל עַל יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ מְאד עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר אֲבָדָה תִּקְוָתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָשׁוּב וּלְתַקֵּן מַעֲשָׂיו עוֹד, וְזֶה רַק מַעֲשֵׂי בַּעַל דָּבָר כִּי עַל יְדֵי זֶה הוּא פּוֹגֵם בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם. וּבֶאֱמֶת צְרִיכִין לֵידַע וּלְהַאֲמִין, כִּי כְּמוֹ שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל כְּמוֹ כֵן יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם כֵּן וּלְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה,

עַד שֶׁיִּתְתַּקֵּן כָּל מַה שֶּׁפָּגַם. וְאַדְרַבָּא, מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה וּצְרִיכִין אָנוּ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בְּבִטָּחוֹן חָזָק בְּרֹב חֶסְדָּיו וְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כִּי סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי נִזְכֶּה לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת וְיִבָּנֶה הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהִבְטִיחָנוּ עַל יְדֵי כַּמָּה נְבִיאִים וְצַדִּיקִים, כַּמְבאָר בִּפְנִים (שָׁם אוֹת יא)

אות צז

הַתּוֹרָה נִקְרֵאת עֵדוּת בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת, שְׁנֵי דְּיֻקָא כִּי צְרִיכִין שְׁנֵי עֵדִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל בְּאוֹת צ"ה, הַיְנוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לְהוֹדִיעַ כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשְׁלָה בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת, בְּחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל וְכוּ, שֶׁזֶּה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּרִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וָאָעִידָה בָּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְעַל כֵּן נִתְּנוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת בְּיוֹם כִּפּוּרִים דַּיְקָא, כִּי הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדוּת הֵם עֵדִים נֶאֱמָנִים, שֶׁמַּזְכִּירִין וּמְזָרְזִין אֶת הָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְבַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה נִתְּנוּ לוּחוֹת הָעֵדוּת בְּיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן יוֹם מְחִילָה וּסְלִיחָה יוֹם שֶׁנִּגְמָר בּוֹ הַדֶּרֶךְ לְתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל, לְהָעִיד לְיִשְׂרָאֵל אֲמִתַּת טוּבוֹ וְחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, לוּחוֹת הָעֵדוּת נִתְּנוּ בְּיוֹם כִּפּוּרִים עַל יְסוֹד זֶה שֶׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל. הַיְנוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהִזָּהֵר בְּנַפְשׁוֹ וְלִשְׁמר אֶת הַתּוֹרָה מְאד וְשֶׁלֹּא לִפְגם אֲפִלּוּ פְּגָם כָּל שֶׁהוּא, כִּי בְּתְנוּעָה קַלָּה פּוֹגֵם וּמְקַלְקֵל מְאד כְּשֶׁנּוֹטֶה מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה חַס וְשָׁלוֹם, וְאַדְרַבָּא, צָרִיךְ הָאָדָם לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו בְּכָל פַּעַם וְלַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה בְּחִינַת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה. אַף עַל פִּי כֵן כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין בָּזֶה, שֶׁאִם עוֹבְרִין עַל דִּבְרֵי תוֹרָה פּוֹגְמִין וּמְקַלְקְלִין מְאד וְגוֹרְמִין חֻרְבָּן גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לְהַאֲמִין גַּם כֵּן לְהֵפֶךְ, שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחַ הָאָדָם לְתַקֵּן כָּל מַה שֶּׁפָּגַם, כִּי עָדַיִן הַשֵּׁם עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, בְּחִינַת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, כִּי יְמִינוֹ יִתְבָּרַךְ פְּשׁוּטָה תָּמִיד לְעָזְרֵנוּ לָשׁוּב וּלְקָרְבֵנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּגְמָר בְּיוֹם כִּפּוּרִים, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כּוֹלֵל שְׁנֵי הַנְּקֻדּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, רַק אָנוּ צְרִיכִין לְשִׂים לִבֵּנוּ לָזֶה וּלְהַאֲמִין בָּזֶה בְּכָל עֵת, וְזֶה בְּחִינַת עֵדוּת ה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא רוֹצָה לְהַחְכִּים אֲפִלּוּ אֶת הַפֶּתִי, הַיְנוּ אֲפִלּוּ אֶת מִי שֶׁכְּבָר נִתְפַּתָּה אַחַר יִצְרוֹ וְנִתְעָה לְמָקוֹם שֶׁנִּתְעָה, אַף עַל פִּי כֵן הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וּמְעִידָה לְפָנָיו שֶׁאִם יָשׁוּב מִיָּד, יְקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּשׁוּבָתוֹ בְּרָצוֹן וִיקָרְבוֹ אֵלָיו בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מְעִידָה לְפָנָיו הַדֶּרֶךְ לִתְשׁוּבָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה יָכוֹל גַּם הַפֶּתִי לְהִתְחַכֵּם, רַק הַמְּנִיעָה הוּא מֵחֲמַת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ

לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּכוֹל לְתַקֵּן עֲדַיִן, וְעַל זֶה קוֹרֵא הַכָּתוּב וּמַכְרִיז, כִּי עֵדוּת ה נֶאֱמָנָה, כִּי בְּוַדַּאי הִיא נֶאֱמָנָה מְאד בְּעֵדוּתָהּ שֶׁמַּעִידָה שֶׁמַּלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּכל מָשָׁלָה בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת כַּנַ"ל, וְאִם אַתָּה מַאֲמִין לְעֵדוּתָהּ עַל הַפֶּגֶם וְהַקִּלְקוּל חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ אַתָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין לְעֵדוּתָהּ עַל כֹּחַ הַתִּקּוּן, כִּי בְּוַדַּאי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה כַּנַ"ל. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת עֵדוּתֵיךְ נֶאֱמְנוּ מְאד וְכוּ ה לְאֹרֶךְ יָמִים, הַיְנוּ אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר אָרְכוּ הַיָּמִים שֶׁאָנוּ מְצַפִּים לְבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן וַעֲדַיִן לֹא נוֹשָׁעְנוּ בִּשְׁלֵמוּת, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין עֲדַיִן לְהִתְחַזֵּק מְאד בְּתִקְוָתֵנוּ, כִּי בְּוַדַּאי עֵדוּת ה נֶאֱמְנוּ מְאד כַּנַ"ל (שָׁם אוֹת ט י י"א י"ב י"ד)

אות צח

הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו הֵם בְּחִינַת עֲדֵי שֶׁקֶר שֶׁמַּכְנִיסִין בְּלֵב הָאָדָם הַהֶפֶךְ מִכָּל הַנַּ"ל, כִּי הוּא הַמַּסְּיתִ הוּא הַמַּדִּיחַ הוּא הַמַּסְטִין, כִּי בַּתְּחִלָּה מֵסִית לְהָאָדָם וּמְבִיאוֹ לְמַה שֶּׁמְּבִיאוֹ וְאַחַר כָּךְ הוּא מַסְטִין וּמְקַטְרֵג עָלָיו לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּכְמוֹ שֶׁהוּא מַסְטִין וּמְקַטְרֵג לְמַעְלָה לְהַרְחִיק רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ מִיִּשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ כֵן הוּא מַסְטִין בְּיוֹתֵר בְּלֵב הָאָדָם בְּעַצְמוֹ וּמַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ כְּבָר אָפֵס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל זֶה צוֹעֵק הַכָּתוּב, כִּי קָמוּ בִי עֲדֵי שֶׁקֶר שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁרוֹצִים לְהָעִיד בְּלֵב הָאָדָם הֶפֶךְ מִן הָאֱמֶת וּלְהַרְחִיקוֹ בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן נָתַן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּרֵין סַהֲדִין שֶׁהֵם מִילָה וּתְפִלִּין אוֹ מִילָה וְשַׁבָּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים הַנַּ"ל הֵם מְעִידִין וּמַבְטִיחִין לוֹ בְּכָל עֵת, שֶׁעֲדַיִן חֲבִיבוּתֵהּ גָּבֵן מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכִין עֲדַיִן לִשְׁנֵי עֵדִים קְדוֹשִׁים כְּאֵלּוּ, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ הָעֵדֵי שֶׁקֶר הַנַּ"ל עַל יְדֵי בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְתְשׁוּבָה שֶׁכָּלוּל גַּם כֵּן מִבְּחִינַת שְׁנֵי עֵדִים נֶאֱמָנִים בְּחִינַת לוּחוֹת הָעֵדוּת (שָׁם אוֹת י"ד)

אות צט

צָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהִזָּהֵר מְאד לְבִלִּי לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיָּמִים הָרָעִים וְעִתִּים לְרָעָה הָעוֹבְרִים עָלָיו, רַק אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הַיְמֵי רָע שֶׁהֵם הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכַיּוֹצֵא יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ גַּם בָּהֶם, עַד שֶׁיִּמְצָא גַּם בָּהֶם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְחִיּוּת אֱלקוּת הַמְלֻבָּשׁ שָׁם. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מָקוֹם נָמוּךְ וְיָרוּד בָּעוֹלָם וְלֹא שׁוּם יוֹם וְעֵת וּזְמַן בָּעוֹלָם שֶׁאֵין שָׁם דִּבְרֵי תוֹרָה וְחִיּוּת אֱלקוּת בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם, שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן. וְלִפְעָמִים מַפִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם לִמְקוֹמוֹת כְּאֵלּוּ בְּמָכְנָן בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן, אִם יִתְגַּבֵּר שָׁם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כְּרָאוּי אֶת הַטּוֹב הַמְלֻבָּשׁ בְּתוֹךְ מָקוֹם

וּזְמַן רַע כָּזֶה, וְאָז תְּהִי הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כַּמְבאָר בִּפְנִים, (הִלְכוֹת הַלְוָאָה הֲלָכָה ה אות ה ו)

אות ק

בְּעֵת שֶׁהָאָדָם רָחוֹק מִקְּדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל וְדוֹחִין אוֹתוֹ מִקְּדֻשָּׁתוֹ מְדֻחֵי אֶל דֻּחֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן אִם הוּא חָזָק וְאַמִּיץ לְבַקֵּשׁ וְלִדְרֹשׁ וּלְחַפֵּשׂ וְלַחֲתֹר בְּכָל עֵת וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ וְלִכְסֹף וּלְבַקֵּשׁ אֶת שֶׁאַהֲבָה נַפְשׁוֹ, הַיְנוּ לִזְכּוֹת לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן עוֹבְרִים עָלָיו יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְאֵינוֹ זוֹכֶה לִמְצָאוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אַף עַל פִּי כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין כִּי בְּכָל עֵת וְעֵת עַל יְדֵי כָּל בַּקָּשָׁה וְחִפּוּשׂ וְעַל יְדֵי כָּל דְּרִישָׁה וּדְרִישָׁה שֶׁדּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ לִמְצֹא כְּבוֹד קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי כָּל הַבָּטָה וְנַעֲנוּעַ שֶׁמַּבִּיט וְתוֹלֶה עֵינָיו לְרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁפּוֹנֶה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, עַל יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְשַׁבֵּר חוֹמוֹת בַּרְזֶל וְדַלְתוֹת נְחשֶׁת, אַף עַל פִּי שֶׁאַחַר כָּךְ מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּכָל פַּעַם רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין יְגִיעוֹ לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, וְאֵין שׁוּם תְּנוּעָה שֶׁפּוֹנָה לַקְּדֻשָּׁה נֶאֱבֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם, וְאִם הוּא חָזָק וְאַמִּיץ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ יוֹתֵר אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי צְרִיכִין לַעֲבֹר עַל הָאָדָם עִדָּן וְעִדָּנִין הַרְבֵּה וְכַמָּה יָמִים וּנְהָרוֹת וּתְהוֹמוֹת וּמֵימוֹת מְחֻלָּפִין צְרִיכִין לַעֲבֹר עָלָיו, וּבְכַמָּה מִדְבָּרִיּוֹת הַמְּלֵאִים נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים צָרִיךְ לַעֲבֹר בָּהֶם, עַד אֲשֶׁר זוֹכֶה לְהִכָּנֵס לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת, וְזֶה הַדָּבָר אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כְּלָל עַד הֵיכָן הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק, אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר זָכַרְנוּ בָּזֶה הַרְבֵּה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן צְרִיכִין לְמַדְעִי כִּי לְכָל אֶחָד נִדְמֶה שֶׁעָלָיו אֵין אָנוּ מְכַוְּנִים בְּדִבְרֵינוּ, כִּי הוּא יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת כְּאֵלֶּה וְנִתְפָּס בְּתַאֲוֹתָיו וּבִמְצוּדָתוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁלְּאִישׁ כְּמוֹתוֹ אִי אֶפְשָׁר עוֹד לָשׁוּב בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּבָר נִלְכַּד יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה בְּמַה שֶּׁנִּלְכַּד עַד אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ, כָּךְ נִדְמֶה לְכָל אֶחָד. וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הָיָה קוֹרֵא תָּגֵר עַל זֶה מְאד וְאָמַר בָּזֶה הַלָּשׁוֹן: "אֲהָהּ! לְבַל תִּתְיָאֲשׁוּ עַצְמְכֶם", וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז: "גִיוַואלְד זַייט אַיְיךְ נִיט מְיַאֵשׁ" וּמָשָׁךְ מְאד תֵּיבַת גִּיוַואלְד, כִּי בֶּאֱמֶת הַכֹּל יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ עַל יְדֵי עֵצָה זוֹ לְבַד, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַפְּשׂוּ וִיבַקְּשׁוּ וְיִצְטָעֲרוּ וְיִתְגַּעְגְּעוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקָרְבוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה, וְאָז יִרְאוּ שֶׁאֵין שׁוּם תְּנוּעָה דִּקְדֻשָּׁה נֶאֱבֶדֶת חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל יְדֵי כָּל תְּנוּעָה וּבַקָּשָׁה שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תִּקּוּן, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לַעֲלוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה (הִלְכוֹת גְּבִירַת חוֹב מֵהַיְתוֹמִים הֲלָכָה ג אות י"ז)

אות קא

עִנְיַן מַה שֶּׁאָסוּר לְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין חֲזָקִים דִּקְדֻשָּׁה וּלְהַאֲמִין, שֶׁהָרְצוֹן בְּעַצְמוֹ הוּא גַּם כֵּן טוֹב וְשֶׁיְּכוֹלִין עַל יְדֵי זֶה לִזְכּוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עַד שֶׁהַהִתְרַחֲקוּת יִהְיֶה תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת וְהַיְרִידָה יִהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, (עַיֵּן רָצוֹן אוֹת כ"ז כ"ח כ"ט)

אות קב

עִנְיַן אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד לְהַרְבּוֹת בְּתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁזֶּה כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּזֶה וְאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם פְּעֻלָּה כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים הוּא בְּבְחִינַת מְחָאָה נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁלֹּא תּוּכַל עַל יְדֵי זֶה לְהַחֲזִיק בְּנַחֲלָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְעוֹלָם, עַיֵּן הִתְבּוֹדְדוּת כ"ט

אות קג

הָאָדָם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ וְכוּ, וְאֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הֲוָיָה כַּמּוּבָא, הַיְנוּ כִּי בְּכָל אָדָם יֵשׁ בּוֹ שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא כַּמּוּבָן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְשֵׁם הַשֵּׁם זֶה בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת בְּחִינַת ה אוֹרִי, כִּי אֱמֶת ה לְעוֹלָם, כִּי בְּכָל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא אֶפְלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי גַּם שָׁם יֵשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה הַמַּשְׁרֶשֶׁת בּוֹ וְזֹאת הַנְּקֻדָּה הִיא בְּחִינַת שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא הַמַּשְׁרֵשׁ בְּכָל אָדָם שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, וּמֵאוֹר הַזֶּה נִמְשָׁכִין אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם שֶׁקּוֹנוֹת לוֹ אֶפְלּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כִּי אֶפְלּוּ אִם הָאָדָם בִּמְקוֹמוֹת הַחִיצוֹנִים בְּחִינַת רְשׁוּת הָרַבִּים גַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ מָקוֹם וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה וּבִטּוּל בָּעוֹלָם כִּי גַּם שָׁם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה רוֹאֶה כָּל הַפְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְזוֹכֶה לְבָרֵר וּלְהוֹצִיא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְּשֻׁקָּעִים שָׁם וְעַל יְדֵי זֶה קוֹנֶה כָּל הַקִּנְיָנִים, כַּמְבֹאָר בַּפָּנִים וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּשַׁבָּת גַּם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. וְכֵן אֶפְלּוּ הַיּוֹצֵא חוּץ לַתְּחוּם יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, כִּי אֵלּוּ הָאַרְבַּע אַמּוֹת הֵם בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, יְחוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם כִּי הֵם נִמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִשֵּׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת הַמֵּאִיר לְהָאָדָם בְּכָל מָקוֹם אֶפְלּוּ אִם יָצָא בַּעֲוֹנוֹתָיו חוּץ לִתְחוּם הַקְּדֻשָּׁה, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ מָקוֹם גַּם שָׁם וְגַם מִשָּׁם יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן יִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ בְּכָל כֹּחוֹ רַק אֶל נְקֻדַּת

הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וְאָז יָאִיר לוֹ הָאֱמֶת בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפֶּתַח, אֵיךְ לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְיִשְׁבֹּר כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים וְהַבִּלְבּוּלִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם נְטוּרֵי תַּרְעָא הָעוֹמְדִין אֵצֶל הַפֶּתַח דִּקְדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ וְהֵם מַחְשִׁיכִין עֵינֵי הָאָדָם כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה הַפֶּתַח וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם פֶּתַח לְפָנָיו לְהִכָּנֵס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, מֵחֲמַת גֹּדֶל הַמְּנִיעוֹת שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִין לְפָנָיו. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן וְהָעֵצָה לָזֶה הוּא רַק אֱמֶת כִּי עַל יְדֵי שֶׁיַּמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת, יִרְאֶה שֶׁאֵין שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, וְהַכֹּל הוּא רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת הַפֶּתַח דִּקְדֻשָּׁה וּלְהִכָּנֵס שָׁם לְבֶטַח. וְזֶה בְּחִינַת אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ לְהָאָדָם לִפְנֵי הַפֶּתַח לְפָרֵק שָׁם מַשָּׂאוֹ, כַּמְבֹאָר בְּפִנִים (הִלְכוֹת חֲלֻקַּת שֻׁתָּפוּת הֲלָכָה ד אוֹת ג ד ה ו)

אות קד

לִפְעָמִים הָאָדָם נִכְנָס לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּמַתְחִיל לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וּפִתְאֹם נִדְמֶה לוֹ, שֶׁהוּא נִתְרַחֵק מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאד לִבְחִינַת קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחוֹקִים. כִּי רוֹאֶה שֶׁחוֹזְרִין וְעוֹלִין עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת וְתַאֲוֹת וְהִרְהוּרִים וְכוּ מַה שֶּׁלֹּא עָלוּ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ זֶה כַּמָּה יָמִים אוֹ שָׁנִים. אַל יִפֹּל לֵב הָאָדָם עָלָיו עַל יְדֵי זֶה, כִּי לִפְעָמִים זֶהוּ לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת טוֹבָתוֹ, כִּי מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ שֶׁהוּא בְּסָמוּךְ אֶל הַקְּדֻשָּׁה מַמָּשׁ וְרוֹצֶה לִכְנֹס לִפְנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִכָּנֵס לְשָׁם עַד שֶׁיַּחֲזוֹר וְיֵלֵךְ דֶּרֶךְ הַמְּקוֹמוֹת הַפְּגוּמִים, שֶׁהָיָה שָׁם בַּתְּחִלָּה וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם וְיַחֲזוֹר וְיִבְרֹר וְיַעֲלֶה כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוֹרִידָם לְשָׁם עַל יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו. וְאָז נַעֲשֶׂה מִזֶּה תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים בִּבְחִינַת קְטֹרֶת וְאָז יְזֻכֶּה לְהִכָּנֵס לִפְנִימִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה מַמָּשׁ. כִּי זֶה עִקַּר תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׁוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁמַּעֲלִין הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, וְיָכוֹל לִהְיוֹת כְּשֶׁנִּתְרַחֵק הָאָדָם בְּיוֹתֵר וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם, שֶׁיְּקַבֵּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ נַחַת רוּחַ גָּדוֹל מְאד, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאד וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ מִשָּׁם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה וּבְכָל הַמְשָׁכָה וְהַמְשָׁכָה הוּא גּוֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ לִמְשֹׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲזַי סוֹף כָּל סוֹף יַחְמֹל עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִכָּנֵס עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא לִפְנִים מִמָּשׁ לְתוֹךְ בֵּית הַקְּדֻשָּׁה עַיֵּן פְּנִים. (שָׁם הֲלָכָה ה אוֹת ו ח, עַיֵּן יִרְאֶה אוֹת קכ"ג)

אות קה

הָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת כִּי בְּוַדַּאי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ בְּוַדַּאי יַחְתֹּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּשּׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת, כִּי אַף עַל פִּי כֵן מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה מֻכְרָח לְהִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, עַל כֵּן הֲלֹא טוֹב לוֹ שֶׁיָּשׁוּב מִיָּד. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי כָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיֵּאוּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם הוּא רַק מֵחֲמַת הָרִחוּק מֵאֱמֶת שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לָשׁוּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ, שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין שֶׁאֶפְשָׁר עֲדַיִן לָשׁוּב מִנִּי חֹשֶׁךְ וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַשֶּׁקֶר, כִּי הוּא מְבַקֵּשׁ לְעַצְמוֹ עֲלִילָה לִפְטֹר עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל אָדָם בְּטִבְעוֹ יֵשׁ לוֹ רַע הַמּוֹנְעוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְצָרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר וִיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְשַׁבֵּר זֶה הָרָע, וְעַל כֵּן הוּא מְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם לִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מֵחֲמַת הָרָע שֶׁבְּטִבְעוֹ אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אוֹי לוֹ מִיְּצִרּוֹ אוֹי לוֹ מִיּוֹצְרוֹ, כִּי אֵימַת הַדִּין עָלָיו, מַה יַּעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה. אַךְ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְחִיל כַּמָּה פְּעָמִים לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ קְצָת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמד בְּשׁוּם נִסָּיוֹן קַל, אֲזַי מוֹצֵא לְעַצְמוֹ תֵּרוּץ לוֹמַר, מָה אֶעֱשֶׂה, בֶּאֱמֶת הָיִיתִי רוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יִצְרִי מִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכָל פַּעַם וּמַה כֹּחִי כִּי אֵיחַל עוֹד, כִּי כְּבָר נִתְפַּסְתִּי בְּגָלוּת גָּדוֹל עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָשׁוּב עוֹד חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל זֶה הוּא פִּתּוּי הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסָּתַת הַבַּעַל דָּבָר מֵעֶצֶם הָרָע שֶׁבְּטִבְעוֹ שֶׁרוֹצֶה לִפְטֹר עַצְמוֹ וְלִפְרֹשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי דְּחִיָּה וְטָעוּת זֶה. וּבֶאֱמֶת הוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה בְּסוֹפוֹ, כִּי אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן. וּבְוַדַּאי יִהְיֶה מֻכְרָח לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יָוְתְּרוּ לוֹ דָּבָר אֶחָד, וְאִם יֵשׁ לוֹ רַק דַּעַת כָּל שֶׁהוּא רָאוּי לוֹ לִבְלִי לְהַנִּיחַ לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ כְּלָל וְאֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ לַחֲתֹר וּלְבַקֵּשׁ הַצָּלָה וּמָנוֹס מֵעִמְקֵי שְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתִּיו. וְאִם הוּא רוֹאֶה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהוּא חוֹתֵר יָמִים וְשָׁנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַעֲדַיִן לֹא שָׁב מִטָּעוּתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה עִקָּשֹׁן גָּדוֹל מְאד וְיֹאחֵז בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ עִקְּשָׁנוּת, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְיִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם תָּמִיד אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים מִמַּה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְהִנָּצֵל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ וְרָאוּי לְהָאָדָם הַבַּר דַּעַת שֶׁיִּהְיֶה מְרֻצֶּה, שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יִפְעוֹל בְּכָל טָרְחוֹ וִיגִיעָתוֹ שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְאֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ בִּשְׁלֵמוּת, רַק שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה עַל כָּל פָּנִים לְהִנָּצֵל פַּעַם אַחַת בְּכָל יְמֵי חַיָּיו מִפֶּגֶם אֶחָד מֵעֲבֵרָה אַחַת אוֹ מֵהֶרְהוּר וְתַאֲוָה אַחַת וְכַיּוֹצֵא, הֵינוּ שֶׁזּוֹכֶה עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ וְכוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ עֲבֵרָה אַחַת פְּחוּתָה מֵחֶשְׁבּוֹן עֲוֹונוֹתָיו מֵאֲשֶׁר הָיָה לוֹ אִם לֹא הָיָה חוֹתֵר וּמִתְפַּלֵּל לְהִנָּצֵל מֵהֶם, גַּם זֶה דַּי לוֹ. כִּי סוֹף כָּל סוֹף לֹא יִהְיֶה נִשְׁאָר מִכָּל עָמָל וִיגִיעַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם מַה שֶּׁזָּכָה לִפְעָמִים

לְהִנָּצֵל מֵרַע וַעֲבֵרוֹת וְלַחֲטֹף לִפְעָמִים אֵיזֶה מִצְוֹות וְדָבָר טוֹב. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, עַד הֵיכָן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא יַנִּיחַ אֶת הָרָצוֹן לְעוֹלָם. וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמֶת, כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וּמִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת שֶׁלֹּא יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ הַנִּצְחִי, בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כִּי אֱמֶת ה לְעוֹלָם (הִלְכוֹת שְׁלוּחִין הֲלָכָה ג)

אות קו

כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה צָרִיךְ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו אֲלָפִים וּרְבָבוֹת יְרִידוֹת בְּלִי שִׁעוּר, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה גִּבּוֹר חָזָק לְחַזֵּק לִבּוֹ בְּכָל פַּעַם לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ מִשּׁוּם יְרִידָה שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל אֵלּוּ הָעֲלִיּוֹת וִירִידוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַמַּלְחָמוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל כְּלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל מִימוֹת עוֹלָם, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים (עַיֵּן גְּלוּת וּגְאֻלָּה אות י"ח). וְהָעִקָּר הוּא הִתְחַזְּקוּת לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁאֵין שׁוּם יְרִידָה בָּעוֹלָם, כִּי בְּכָל מָקוֹם יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹפֵל לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד וְלִבְלִי לְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם, כִּי גַּם שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ. וְזֶה עִקַּר הַכְּלָל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ לִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ מִימוֹת עוֹלָם שָׁזְכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ אַשְׁרֵי לָהֶם אַשְׁרֵי חֶלְקָם, כֻּלָּם לֹא בָּאוּ לִשְׁלֵמוּתָם כִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינָה זוֹ עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיוּ מְיָאֲשִׁין עַצְמָן לְעוֹלָם, כִּי גַּם עֲלֵיהֶם עָבְרוּ יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת הַרְבֵּה, רַק שֶׁהֵם הִתְחַזְּקוּ עַצְמָן בְּכָל פַּעַם אַף עַל פִּי שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעָבַר. וְעַל יְדֵי הִתְחַזְּקוּת שֶׁלָּהֶם (שֶׁקּוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ) זָכוּ לְמַה שֶׁזָּכוּ אֲשְׁרֵי לָהֶם (הִלְכוֹת אוֹנָאָה הֲלָכָה ג א)

אות קז

עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁיִּזְכֶּה לְהִשָּׁאֵר קַיָּם עַל מַעֲמָדוֹ לְעוֹלָם וְלֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אפֶן בָּעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא תְּפִלָּה, כַּמְבֹאָר בִּפְנִים (שָׁם אוֹת ב וְעַיֵּן הִתְבּוֹדְדוּת אוֹת ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה)

אות קח

מְבאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל חֹדֶשׁ וּבְכָל שָׁנָה, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי סוֹף כָּל סוֹף חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ יִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ וְיָבִיא לָנוּ מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, וְכָל מַה שֶּׁקָּרוֹב יוֹתֵר לְבִיאַת הַמָּשִׁיחַ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, בִּבְחִינַת וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ, כִּי מָשִׁיחַ יַמְשִׁיךְ הַחֲסָדִים בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל יְדֵי אֵלּוּ הַחֲסָדִים יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה תָּמִיד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים. אַךְ כָּל אֵלּוּ הַחֲסָדִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת אֵין מִי שֶׁיֵּדַע מֵהֶם בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְכָל מִי שֶׁמִּקָּרֵב אֵלָיו הוּא מוֹדִיעַ לוֹ רַחֲמָיו וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם עַד אֵין חֵקֶר, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה יָכוֹל כָּל אֶחָד לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים לְקַבֵּל הָאוֹצָר מַתָּנַת חִנָּם שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר עַל יְדֵי אֱמוּנָה וְרָצוֹן שֶׁיֵּדַע הָאֱמֶת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל מָה אָתִי לְהַאי עָלְמָא וְיִתְחַזֵּק בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים תָּמִיד לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַחְתֹּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁיּוֹדְעִים לְחַזְּקוֹ וּלְיַעֲצוֹ בְּעֵצוֹת נְכוֹנוֹת וַאֲמִתִּיּוֹת, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם וִירַחֲמֵהוּ וְכוּ (הִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ד אוֹת ח עַיֵּן יִרְאֶה אוֹת קל"ב)

אות קט

בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל הָאָדָם כַּמָּה וְכַמָּה עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא כִּי אִם עַל יְדֵי הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה וְאָז הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, אַף אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁנִּפְּלוּ עַל יְדֵי הַיְרִידוֹת שֶׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁצְּרִיכִין הִתְחַזְּקוּת הַרְבֵּה וַעֲקִשָׁנוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁצְּרִיכִין קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לְהִכָּנֵס אֶל מְדוֹר הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת נֵהָלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ. וְעִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַהִתְחַזְּקוּת צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּבוֹהִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, שֶׁזָּכוּ לִבְחִינַת תּוֹרַת הַשֵּׁם וּתְפִלַּת הַשֵּׁם מַמָּשׁ שֶׁשָּׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה עַד אֵין סוֹף, בְּחִינַת חַסְדֵי ה כִּי לֹא תָמְנוּ שֶׁזֶּה הַחֶסֶד מַמְשִׁיכִין בְּיוֹתֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כַּמְבֹאָר בְּפָנִים וּבֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג כְּלָל הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה הַנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם, כִּי הוּא בְּחִינַת תְּפִלַּת הַשֵּׁם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל מִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהַמְשִׁיךְ וּלְגַלּוֹת הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַנַּעֲלָם הַזֶּה. וּבָזֶה יְכוֹלִין לְהִתְחַזֵּק הַכֹּל בְּכָל עֵת מֵאַחַר שֶׁמַּאֲמִין בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁגִּלּוּ לָנוּ שֶׁיֵּשׁ תְּפִלַּת הַשֵּׁם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כְּבִיכוֹל מִתְפַּלֵּל, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיִּכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעֲסֶיךָ וְכוּ וְשָׁם הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה עַד אֵין קֵץ וְהוּא בְּחִינַת סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם, כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים שֶׁזָּכוּ לָזֶה וְהֵם יְכוֹלִים לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ

הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה הַנִּפְלָאִים הַנַּ"ל. וּבְכֹחָם יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה וְלָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם

אות קטו

צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד מִכָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי הַיִּסּוּרִין וְהַתְּלָאוֹת וְדַחֲקוּת הַפַּרְנָסָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו. וְאִם יִסְתַּכֵּל בְּעֵין הָאֱמֶת יִרְאֶה, שֶׁכָּל הַיִּסּוּרִים הָעוֹבְרִים עָלָיו הֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל וְלֹא בָּאוּ עָלָיו לְרַחֵק אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, לְקָרֵב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וּלְעוֹרְרוֹ בִּתְשׁוּבָה וּלְפִדּוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה מֵעֲנָשִׁים קָשִׁים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם וְלִזְכּוֹת לָעוֹלָם הַבָּא. וּבִפְרָט שֶׁבְּתוֹךְ הַצָּרָה וְהַיִּסּוּרִים בְּעַצְמָן יְכוֹלִין לִמְצֹא בָּהֶם הַרְחָבוֹת גְּדוֹלוֹת, בְּחִינַת בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִי, וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְכֵן יֵשׁ מִי שֶׁמַּטְעֶה אֶת עַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עִצָּם רִבּוּי פְּגָמָיו שֶׁנִּתְרַחֵק עַל יָדָם מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּכְבָר מְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה שֶׁאָסוּר לָאָדָם לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן יָכוֹל לַחֲטֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלִזְכּוֹת לְחֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא. וְצָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ מְאֹד בְּהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן וְיֵדַע וְיַאֲמִין, כִּי עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְאִם יֹאמַר הָאֱמֶת שֶׁהַיִּסּוּרִים בַּחֲסָדִים גְּדוֹלִים וְגַם יֵשׁ בִּי נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת עֲדַיִן, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן מָה אֶעֱשֶׂה שֶׁרִבּוּי הַפְּגָמִים וְהַקִּלְקוּלִים גָּבְרוּ עָלַי כָּל כָּךְ, עַד שֶׁקָּשֶׁה לִי לִסְבֹּל גַּם מְעַט הַיִּסּוּרִים וְכֵן עִצָּם הַקְּטָנוּת וַחֲלִישַׁת הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ בְּלִבִּי מֵרִבּוּי פְּגָמַי וְקִלְקוּלַי. אַף עַל פִּי כֵן עַל יְדֵי שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְיִסְתַּכֵּל עַל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים וְכֵן עַל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת עַל יְדֵי זֶה יוּכַל עַל כָּל פָּנִים לְחַזֵּק לִבּוֹ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה, עַד שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת וְיַצִּיל אוֹתוֹ מִכָּל הַיִּסּוּרִים וְיִמְחַל לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו וְיִזַּכֵּהוּ לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה (הִלְכוֹת פְּרִיקָה וּטְעִינָה הֲלָכָה ד אוֹת י"ג)

אות קטז

צָרִיךְ כָּל אֶחָד אֲפִלּוּ אִם נָפַל וְנִתְרַחֵק כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב בְּכָל עֵת וְלִלְמֹד עַל כָּל פָּנִים מְעַט בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֵיזֶה הֲלָכוֹת מֵהִלְכוֹת הַתּוֹרָה, וּלְהַטּוֹת אָזְנוֹ הֵיטֵב לִשְׁמֹעַ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּקוֹל הַשֵּׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַקּוֹרֵא בְּלֵב הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַטּוֹת אָזְנָיו וְלִבּוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל הַשֵּׁם

שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִהְיוּ לוֹ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּה יָקָר מְאד. וְהָעִקָּר לִשְׁמֹחַ בְּכָל עֹז וּלְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ חֶמְדָּה גְּנוּזָה אֲשֶׁר הִיא חַיֵּינוּ וְכוּ וְזֶה עִקַּר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בָּהּ מְאד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיְנוּ לְהוֹדוֹת וּלְבָרֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל מְעַט דְּמְעַט הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַדַיִן מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעִקַּר כָּל הַחֻרְבָּן וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל הָיָה רַק בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁלֹּא קִיְּמוּ כְּכָל הַנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ וְכוּ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי, הַיְנוּ שֶׁעָזְבוּהָ לְגַמְרֵי וְלֹא נִזְהֲרוּ לַחֲטף עַל כָּל פָּנִים מְעַט לִמּוּד הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, וְזֶה וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי, הַיְנוּ שֶׁלֹּא הִטּוּ אֶת אָזְנָם לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל הַשֵּׁם הַקּוֹרֵא בְּלִבָּם בְּכָל עֵת. וְעִקַּר וְלֹא הָלְכוּ בָהּ וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ וְלֹא הָלְכוּ בָהּ דַּיְקָא, כִּי זֶה הִלּוּךְ וֶדֶרֶךְ נִפְלָא מְאד לְהִתְקָרֵב עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִינֵי נְפִילוֹת וִירִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עַל יְדֵי בְּחִינַת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, הַיְנוּ לְבָרֵךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל נְעִימַת חֶלְקֵנוּ וְגוֹרָלֵנוּ שֶׁזִּכִּינוּ לְתוֹרָה קְדוֹשָׁה כְּזֹאת. וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ זוֹכִין בְּכָל יוֹם לַחֲטף אֵיזֶה נִיצוֹצוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וּבָזֶה יֵשׁ לָנוּ לְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ מְאד וּלְחַזֵּק לְבָבֵנוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם הָיוּ הוֹלְכִים גַּם אָז בְּדֶרֶךְ זֶה לֹא הָיוּ בָּאִים לִידֵי נְפִילוֹת כָּאֵלּוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁהָיָה בְּבֵית רִאשׁוֹן גִּלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְלֹא הָיוּ לָהֶם צָרוֹת כָּאֵלֶּה וְגַלְיוֹת וְכוּ. וְעַתָּה כָּל תִּקְוָתֵנוּ לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְבֵית מִקְדָּשֵׁנוּ הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה, כִּי לֵית מִלְּתָא דְּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא, וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא רַק עַל יְדֵי זֶה (שָׁם אוֹת ל"ה)

אות קי

עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם וִירִידָתוֹ לָעוֹלָם הַנַּשְׁמִי הַזֶּה הַמָּלֵא קְלִפּוֹת וְהַסְּתוֹת וְכוּ הוּא כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא הַחֲסָדִים הַנֶּעֱלָמִים מְאד מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִדַּת הַחֶסֶד נִקְרָא גְּדוֹלָה וְכָל מַה שֶּׁמּוֹצִיאִין חַסְדּוֹ מֵהֶעְלֵם אֶל הַגִּלּוּי נִתְגַּלֶּה גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר. וְזֶה בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן הָעִנְיָן שֶׁל בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיק עַצְמוֹ גַּם בְּעֵת הַיְרִידָה עַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּעֶצֶם חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית, עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיא הַחֲסָדִים הַנֶּעֱלָמִים אֶל הַגִּלּוּי שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲלוֹת בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה יְתֵרָה בִּגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים אֵין צַדִּיקִים גְּמוּרִים יְכוֹלִים לַעֲמד, כִּי עַל יְדֵיהֶם נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר (שָׁם אוֹת ט"ו)

אות קיא

אִי אֶפְשָׁר לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ צָדָקָה וָחֶסֶד חִנָּם לְבַד כִּי אִם כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם חַס וְשָׁלוֹם, רַק אַדְרַבָּא, יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁלִּבּוֹ חָפֵץ חַס וְשָׁלוֹם, וְיִסְמוֹךְ עַל חַסְדֵי ה וְאֵין זֶה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אֲבָל גַּם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט לְבַד גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר, כִּי אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עַל פִּי מִדַּת הַדִּין לְבַד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁהַרְבֵּה נָפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ עַל יְדֵי רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין יוֹתֵר מִדַּי שֶׁהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן הַרְבֵּה עַד שֶׁאָמְרוּ בְּלִבָּם שֶׁאֵפַס תִּקְוָתָם חַס וְשָׁלוֹם, לְפִי רִבּוּי עֲוֹונוֹתֵיהֶם וְקִלְקוּלֵיהֶם וּפְגָמֵיהֶם הָעֲצוּמִים. וְאִם כִּי אֱמֶת שֶׁפְּגָמוּ וְקִלְקְלוּ הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִבְטֹחַ בְּחַסְדֵי הַשֵּׁם וְרַחֲמָיו, שֶׁאֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם שֶׁעֲדַיִן עֲדַיִן יֵשׁ תִּקְוָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי חַסְדֵי הַשֵּׁם לֹא תָּמְנוּ וְכוּ וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, אַל תִּצְדַּק הַרְבֵּה וְאַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם רָשַׁעְתָּ מְעַט אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הִרְשִׁיעַ הַרְבֵּה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כֵן לֹא יוֹסִיף וְיַרְשִׁיעַ עוֹד הַרְבֵּה בְּיוֹתֵר, וְכֹל מַה שֶּׁמְּמַעֵט קְצָת מִלְּהַרְשִׁיעַ בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָתוֹ לָנֶצַח, וְגַם עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לִזְכּוֹת בַּסּוֹף לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֻּרְעָנוּת. וּמַה כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם אוֹ עוֹבֵר עֲבֵרָה חַס וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמְסַתֵּכֵל עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אִם יִסָּתֵר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ וּכְתִיב, מְמֻכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ וְכוּ הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּמִדָּה טוֹבָה שֶׁבְּוַדַּאי אֵין שׁוּם תְּנוּעָה טוֹבָה נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִסְמוֹךְ רַק עַל הַחֶסֶד חִנָּם וְיִפְרֹק עַל לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, זֶה בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁיָּצָא מֵאַבְרָהָם שֶׁהָיְתָה עִקַּר מִדָּתוֹ חֶסֶד וּצְדָקָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ, מִי שֶׁנּוֹפֵל מֵחֲמַת רִבּוּי הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין וְהַחֲמֻרוֹת יִתְרוֹת וְהַמָּרוֹת שְׁחוֹרוֹת שֶׁמַּכְבִּיד עַל עַצְמוֹ, זֶה בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו שֶׁיָּצָא מִיִּצְחָק שֶׁמִּדָּתוֹ דִּין וּמִשְׁפָּט, וְעַל כֵּן שָׂאַל אֶת אָבִיו הַאִיךְ מְעַשְּׂרִין תֶּבֶן וְמֶלַח, חֲמֻרוֹת יְתֵרוֹת הַנַּ"ל, כִּי חֲמֻרוֹת יְתֵרוֹת הֵם גַּם כֵּן פְּגָם גָּדוֹל לִפְעָמִים וְכַמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁנִּכְלָל מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַחַד שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב בְּחִינַת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב וְכוּ וְעַל כֵּן הָיְתָה מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁלֵמָה וְעַיֵּן פְּנִים (שָׁם אות ל"ז ל"ח)

אות קיב

עִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם עַל יְדֵי שֶׁיֵּדַע הָאָדָם הַיֵּטֶב, כִּי אֵין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הָעֵת וְהָרֶגַע שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ עַכְשָׁו וְלֹא יַחֲשֹׁב כְּלָל מִשָּׁעָה לַחֲבֶרְתָּהּ, [עַיֵּן יִרְאָה וְכוּ אות קל"ה קל"ו קל"ז]

אות קיג

כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מְיַאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִלְּחַפֵּשׂ אַחַר אֲבֵדוֹתָיו הָרַבִּים בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְנַעֲנוּעִים חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה עֲדַיִן שֶׁיַּחֲזִירוּ לוֹ אֲבֵדוֹתָיו בִּשְׁלֵמוּת, [עַיֵּן רָצוֹן אוֹת ל"ח]

אות קיד

אָסוּר לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אַף אִם תִּעֲה כְּשֶׂה אוֹבֵד, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל בִּבְחִינַת וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כַּמְבאָר בִּפְנִים, וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת הֲשָׁבַת אֲבֵדָה קֹדֶם יֵאוּשׁ דַּיְקָא (הִלְכוֹת אֲבֵדָה וּמְצִיאָה הֲלָכָה ב אוֹת ב)

אות קיז

יֵשׁ סוֹדוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁעַל יְדֵיהֶם יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לַה יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר וְזֶה בְּחִינַת הַסּוֹדוֹת שֶׁמְּגַלִּין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ וְהַכֹּל רַק בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּמַה שֶּׁאוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלּוּ בְּסוֹד וּבְלַחַשׁ הוּא סוֹד מַה שֶּׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בַּחֲשַׁאי וּבְלַחַשׁ דַּיְקָא. וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּסוֹד ה אֲשֶׁר לִירֵאָיו, יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה תָּמִיד לָצֵאת מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לוֹ, וְזֶה בְּחִינַת: סוֹד ה לִירֵאָיו וְכוּ עֵינַי תָּמִיד אֶל ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי (הִלְכוֹת הֶפְקֵר וְנִכְסֵי הַגֵּר הֲלָכָה ד)

אות קיח

מְבאָר בַּבָּנוֹת, שֶׁבְּפֶסַח וּסְפִירָה מֻכְרָחִין לְקַבֵּל הַמּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַבְּלִין הַמּחִין דְּגַדְלוּת קֹדֶם הַמּחִין דְּקַטְנוּת, וְעַיֵּן שָׁם בְּעִנְיַן הַשִּׁנּוּיִים הַנִּפְלָאִים שֶׁיֵּשׁ בַּיָּמִים הָאֵלּוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם בְּעִנְיַן הַמִּשְׁכַּת הַמּחִין הַנַּ"ל. וּמְבאָר שָׁם שֶׁמַּה שֶּׁמֻּכְרָחִין לְקַבֵּל הַמּחִין אָז שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר הוּא מֵחֲמַת גֹּדֶל אֲחִיזַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא זֶהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱחֶזֶת אָז בָּהֶם עֲדַיִן, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַהֶכְרֵחַ לְקַבֵּל הַמּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר. וְהִנֵּה אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁם מְבאָר, שֶׁאֵין מְקַבְּלִין הַמּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר רַק בַּיָּמִים הַלָּלוּ מֵחֲמַת הַנַּ"ל. אֲבָל תָּמִיד מְקַבְּלִין הַמּחִין כְּסֵדֶר. אַף עַל פִּי כֵן מִמֵּילָא מוּבָן שֶׁכָּל זֶה לְעִנְיַן הַמְשָׁכַת הַמּחִין בִּכְלָל שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָעֲבוֹדָה שֶׁל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בִּפְרָטִיּוּת כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ נָקִי מֵעֲוֹנוֹתָיו וְצָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בִּפְרָטִיּוּת, אֲזַי הוּא צָרִיךְ גַּם בְּשָׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לְקַבֵּל הַמּחִין שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר כְּפִי בְּחִינַת יְצִיאָתוֹ מִמִּצְרַיִם, דְּהַיְנוּ מִזֶּהֱמַת עֲוֹנוֹתָיו וּכְלַל כָּל

הַמְשָׁכַת הַמּחִין וְהַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא לָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. וּבְכָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ חָכְמָה וְשֵׂכֶל מְיֻחָד שֶׁזֶּה עִקַּר הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם וְהוּא עִקַּר אוֹר הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמֵּאִיר בְּכָל יוֹם, רַק כָּל יוֹמָא אִית לֵהּ גְּוַדִּי מִלְּבַר דִּלָּא יָעוֹל כָּל בַּר נַשׁ לְהַאי טוֹב, כְּגוֹן חֲשׁוֹכָא דְּכַסְיָא לִנְהוֹרָא כַּמְבאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפְּרִי, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כְּלַל כָּל הַסִּבּוֹת וְהַמַּאֲרָעוֹת שֶׁעוֹבְרִין עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם, וְהִתְפַּשְׁטוּת וְהִשְׁתַּטְּחוּת הַבִּלְבּוּלִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁבְּכָל פַּעַם נִדְמֶה לוֹ, שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֶה לִדְחוֹת אֶת עַצְמוֹ מִיּוֹם אֶל יוֹם בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם, וְזֶה אִסּוּר גָּדוֹל, כִּי צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְשַׁבֵּר הַגְּדָרִים וְהַמְנִיעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו וְלִמְצא הַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא וּלְהַמְשִׁיךְ הַמּחִין וְהַשֵּׂכֶל הַמְיֻחָד לְזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא, וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה כְּפִי בְּחִינַת אוֹתוֹ הַיּוֹם דַּיְקָא כַּמְבאָר כָּל זֶה בִּפְנִים בַּאֲרִיכוּת (עַיֵּן יִרְאָה אוֹת קמ"ג פֶּסַח וּסְפִירָה אוֹת קנ"ז קנ"ח) וְהִנֵּה כְּפִי הַמַּשָּׂכַת הַמּחִין שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל בְּכָל יוֹם בְּפַרְטִיּוּת כְּמוֹ כֵן זֶה לְעֻמַּת זֶה מִתְגַּבְּרִין וּמִשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ בְּחִינַת הַגְּדָרִים וְהַמַּסָּכִים וְהַמְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי כְּפִי הַשִּׁנּוּיִים הַגְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַמּחִין הַקְּדוֹשִׁים, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ שִׁנּוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר בְּעִנְיַן הַגְּדָרִים וְהַמְּחִצּוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל יוֹם וָיוֹם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל מִינֵי הַדְּחִיּוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּאִין עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם. וְעַל כֵּן אַל יִפֹּל לֵב הָאָדָם עָלָיו אִם רוֹאֶה, שֶׁבַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הִתְפַּלֵּל קְצָת בְּכַוָּנָה וְהָיָה לוֹ אֵיזֶה נַיְחָא קְצָת מִן הַבִּלְבּוּלִים וְכוּ וְעַכְשָׁו מִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ בִּבְחִינַת הַמַּשָּׂכַת הַמּחִין דְּגַדְלוּת אָצְלוֹ, שֶׁשָּׁם אֵין אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים שֶׁהֵם הַמְנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים כָּל כָּךְ, וְעַכְשָׁו צָרִיךְ לְקַבֵּל גַּם בְּחִינַת מחִין דְּקַטְנוּת וְלִפְעָמִים הֵם בְּחִינַת קַטְנוּת דְּקַטְנוּת, שֶׁשָּׁם הַסִּטְרָא אַחֲרָא נָאֱחָזֶת בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן נִדְמֶה לוֹ שֶׁקָּשֶׁה לַעֲמד כְּנֶגֶד הַמְנִיעוֹת וְהָעִכּוּבִים שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם. אֲבָל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי גַּם בְּזֶה הַיּוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב, רַק שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר הַגָּדֵר שֶׁכְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם כְּדַי לִזְכּוֹת לְזֶה הַטּוֹב שֶׁבְּזֶה הַיּוֹם דַּיְקָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם לִפְעָמִים מִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ מְאד עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אפֶן לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁגַּם הַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם וְהוּא מָנוּי וְסָפוּר בִּימֵי חַיָּיו, וְעַל כֵּן אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אפֶן לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת בּוֹ עֲבוֹדָה אַחֶרֶת, לוֹמַר שִׁאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכַוָּנָה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אוֹ לִלְמד יוֹתֵר אוֹ לַעֲסֹק בְּמִצְוֹות וּגְמִילוּת חֲסָדִים. כִּי רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹות, וּבָרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ לָנוּ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ בְּכָל יוֹם בְּכַמָּה מִינֵי לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּבְכַמָּה מִינֵי מִצְוֹות וְכוּ.

וְהָעִקָּר שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה בָּטֵל וְהוֹלֵךְ, כִּי צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּכָל יוֹם שֶׁאֵין לוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם לְבַד בִּבְחִינַת הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ (הִלְכוֹת פְּקָדוֹן ד אוֹת ה ו ז ח)

אות קיט

אַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִפְרֹעַ חוֹבַת כָּל יוֹם וָיוֹם בִּזְמַנּוֹ דַּיְקָא בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהִתְחַזֵּק מְאד לְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה, שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי כֵן לֹא יַרְפֶּה יָדָיו חַס וְשָׁלוֹם, מִלְּהוֹחִיל וּלְהַמְתִּין לִישׁוּעַת הַשֵּׁם תָּמִיד וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לִשְׁלֵמוּת יְשׁוּעָתוֹ, [עַיֵּן כָּל זֶה יִרְאֶה אוֹת קמ"ד פֶּסַח וּסְפִירָה אוֹת ק"ס]

אות קכ

עִנְיַן מַה שֶּׁעִקַּר שְׁלֵמוּת אֱמוּנַת חֲכָמִים הוּא לְהִתְחַזֵּק כָּל כָּךְ עַד שֶׁיַּאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ כִּי בְּגֶדֶל כֹּחַ צַדְּקָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת יַעֲלוּ גַּם אוֹתוֹ מַעְלָה מַעְלָה, וּלְעֵת עַתָּה גַּם הַהִתְקָרְבוּת בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּתְקָרֵב אֲלֵיהֶם וּמַאֲמִין בָּהֶם הוּא טוֹב וְיָקָר מְאד. וְעִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בַּמָּה שֶׁאֵין מְבִינִים בַּשֵּׂכֶל כַּיָּדוּעַ, וּכְמוֹ כֵן גַּם בְּעִנְיָן זֶה אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ הוּא רָחוֹק עֲדַיִן מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה כִּי בְּוַדַּאי גַּם מְעַט נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים יְקָרִים מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ [עַיֵּן אֱמוּנָה אוֹת קנ"ה]

אות קכא

עִנְיַן מַה שֶּׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְּצֵם עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית וּמְרַמֵּז לְהָאָדָם רְמָזִים לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, כְּפִי הֲרָאוּי לוֹ עַכְשָׁו בִּמְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לִזְכֹּר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁבָּעוֹלָם [עַיֵּן יִרְאֶה וְכוּ אוֹת קנ"ה]

אות קכב

עִנְיַן מַה שֶּׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה אֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל מְקֻשָּׁרִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא יוֹרֶדֶת אֲפִלּוּ בְּעִמְקֵי תְּהוֹם לְעוֹרֵר אֲפִלּוּ אֶת הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין הַכֹּל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁכְּבָר נִשְׁקְעוּ בְּתוֹךְ סִטְרָא דְּמוֹתָא חַס וְשָׁלוֹם, וְדִבְרֵי תוֹרָה אֵינָם מְקֻבָּלִים טָמְאָה לְעוֹלָם, רַק אַדְרַבָּא, מַעֲלִין אֶת הָאָדָם מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה [עַיֵּן תּוֹרָה אוֹת ק"ב]

אות קכג

שֹׁרֶשׁ הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַיְנוּ שֹׁרֶשׁ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יְנִיקָתָם הוּא מִבְּחִינַת תְּחִלַּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפָּנוּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, הֶעֱלִים וְהִסְתִּיר אוֹר חָכְמָתוֹ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְהַהַעְלָמָה וְהַהַסְתָּרָה הוּא, כִּבְיָכוֹל, כְּמוֹ בְּחִינַת גְּנֵבָה, כִּי בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁהוּא מַעֲלִים וּמַסְתִּיר עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּשְׁבִיל הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה, בִּבְחִינַת אַתָּה אַל מִסְתַּתֵּר, וּכְעִין שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר הַקֵּיסָר אֲלֵקֵיכֶם גַּנָּב הוּא, וְהֵשִׁיב לוֹ שֶׁהוּא לְטוֹבָה וְכַמְבאָר שָׁם הַמָּשָׁל. וּמִשָּׁם שֹׁרֶשׁ הַגְּנֵבָה וְהָעָרְמוֹת וְהַמִּרְמוֹת שֶׁל הַבַּעַל דָּבָר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַגַּנָּבִים וּבָא עַל הָאָדָם בְּעָרְמָה וּבְמִרְמָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר וְכוּ יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי וְכוּ. וְעַל כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֱמֶת עַל יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁבְּכָל מָקוֹם נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ תּוֹקֶף הִתְגַּבְּרוּת הַחֹשֶׁךְ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, אַף עַל פִּי כֵן גַּם שָׁם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר הָאֱמֶת, עַד שֶׁיָּאִיר לוֹ לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהָאֲפֵלָה וּלְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר, כִּי גַּם הֶחָלָל הַפָּנוּי מָלֵא מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁיְּמַשִּׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אָז בְּוַדַּאי אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֵר שָׁם, כִּי גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וּכְתִיב, כִּי אֹשֶׁב בַּחֹשֶׁךְ ה אוֹר לִי. וְאָז לֹא דַּי שֶׁיִּזְכֶּה לָצֵאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ אַף גַּם יִזְכֶּה לְהוֹצִיא כָּל הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בָּהֶם מִכְּבָר. וְכָל מַה שֶּׁהַחֹשֶׁךְ מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר יֵדַע, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת, וְאָז יִזְכֶּה לְהוֹצִיא עַל יְדֵי זֶה הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַגַּנָּב כְּשֶׁנִּמְצָא הַגְּנֵבָה בְּיָדוֹ מְשַׁלֵּם כֶּפֶל וְאִם טָבְחוֹ אוֹ מְכָרוֹ אָז מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה, כַּמְבאָר בִּפְנִים [וְעַיֵּן אֱמֶת אוֹת ע"ז ע"ח] (הִלְכוֹת גְּנֵבָה הֲלָכָה ה אוֹת ט י)

אות קכד

עִקַּר קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם הוּא צִיצִית וּתְפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת אוֹר הָאֱמֶת, כַּמְבאָר בִּפְנִים, וְהֵם בְּחִינַת שׁוֹר וָשֶׂה. וְלִפְעָמִים מִתְגַּבֶּרֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁגּוֹנֵב חַס וְשָׁלוֹם, גַּם בְּחִינַת הַשּׁוֹר וָשֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ שֶׁמַּטִּיל פְּגָם אוֹ מְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ מֵעִקַּר קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁהוּא צִיצִית וּתְפִלִּין. וְהוּא גַּם הוּא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לִבְלִי לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ וְלִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְלִדְרֹשׁ וְלַחֲתֹר לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ, וִיחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ וִידְרֹשׁ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים אַחַר תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי, עַד שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְצָא הַגַּנָּב וְאָז יוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּכִפְלֵי כִּפְלַיִם, בִּבְחִינַת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה הַנַּ"ל (שָׁם אוֹת טו). וְעַיֵּן עוֹד הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל מִמַּה שֶּׁיְּכוֹלִין הַכֹּל

לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אוֹר הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר גַּם בָּעֶצֶם חֶשְׁכַת לַיְלָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית בַּלַּיְלָה שֶׁאָז אֵין זְמַן צִיצִית וּתְפִלִּין, [עַיֵּן אֱמֶת אוֹת פ]

אות קכה

כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְכוּ אָז יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם [עַיֵּן אֱמוּנָה אוֹת קע"ג]

אות קכו

אַף עַל פִּי שֶׁכָּל הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ מֻכְרָח לְעוֹרֵר מַטֵּה עֹז שֶׁל עֲבוֹדָתוֹ, הַיְנוּ הַכֹּחַ וּזְכוּת שֶׁל נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים בִּפְרָט הַכֹּחַ וּזְכוּת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת הַחוֹסֶה בָּהֶם, אֵין זֶה רַק בִּשְׁבִיל לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבּוֹ, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁהַבַּעַל דָּבָר בָּא לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ גַּם מִמַּעֲט עֲבוֹדָתוֹ וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ מֵרִבּוּי קְלְקוּלָיו וּפְגָמָיו הַמְרֻבִּים, עַל כֵּן מֻכְרָח לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בִּכְדֵי לְהַחֲיוֹת וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, בִּבְחִינוֹת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְכוּ, כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמד כַּדַּל וְכָרֵשׁ וְיִשְׁפּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם וְרַק בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים וְלֹא יִתְלֶה בְּשׁוּם זְכוּת כְּלָל וְגַם לֹא יִדְחוֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל וְכוּ. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָוִד, עֲדֵינוּ הָעֶצְנִי, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כְּשֶׁיּוֹצֵא לַמִּלְחָמָה מִתְקַשֶּׁה עַצְמוֹ כָּעֵץ וּכְשֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה מְעַדֵּן עַצְמוֹ כְּתוֹלָעַת (עַיֵּן כָּל זֶה בְּתַלְמוּד תּוֹרָה אוֹת ק"ד)

אות קכז

בֵּאוּר הַרְבֵּה בְּעִנְיַן מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה אֲפִלּוּ בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, רַק צְרִיכִין לְהַמְתִּין הַרְבֵּה וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנֶגְדֵי אֵשׁ וְאַחַר כָּךְ צְרִיכִין לְהַמְתִּין עוֹד הַרְבֵּה, עַד שֶׁיִּתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ וְעַד שֶׁיִּתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת. וְאַף עַל פִּי כֵן גַּם בְּתוֹךְ זְמַן הַהַמְתָּנָה וְהַשְׁהִיָּה אָסוּר לִשְׁכֹּחַ וּלְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין וְהַגַּעְגּוּעִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ [עַיֵּן הִתְבּוֹדְדוּת אוֹת מז, יִרְאָה אוֹת קס"ד, פֶּסַח וּסְפִירָה קס"ה קס"ו]

אות קכח

צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע, שֶׁחוּט הַשַּׁעֲרָה יָקָר מְאד מְאד וְהוּא תְּלוּי בְּכָל עֵת בְּחוּט הַשַּׁעֲרָה. שֶׁיָּכוֹל הָאָדָם לְקַלְקֵל הַרְבֵּה עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן הַרְבֵּה עַל יְדֵי חוּט הַשַּׁעֲרָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה מִמִּדַּת פֶּרֶעֲנִיּוּת, כִּי חוּט הַשַּׁעֲרָה

בַּקְּדֻשָּׁה יָקָר מְאד מְאד. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו זְכָה אוֹתָנוּ בְּמִצְוֹות רַבּוֹת בְּכָל יוֹם וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהָרָע אֶל הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי הוֹלֵךְ מִבֵּיתוֹ וּמֵעֲסָקָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּמִתְפַּלֵּל וְכוּ, וּבְוַדַּאי נִמְצָא בְּכָל זֶה כַּמָּה וְכַמָּה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם יְקָרִים אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאד מְאד וְכֵן אֶפְלּוּ בְּעִנְיְנֵי תַּאֲוֹות וְהִרְהוּרִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קָצַת יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת נֶגֶד הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים. וְכֹל תְּנוּעָה שֶׁמְּנַתֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ מְאד מְאד, כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ וְכוּ, וְיוֹדֵעַ אֵיךְ הַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל כֵּן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה אֲפִלּוּ הִיא כַּשַּׂעֲרָה מַמָּשׁ מַה שֶּׁהָאָדָם מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הָעַשִׂיָּה שֶׁהוּא מָלֵא קְלִפּוֹת וְהֵם כְּרוּכִים אַחַר הָאָדָם מְאד מְאד, וְלוּלֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו בְּכָל עֵת לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד שֶׁלֹּא תַּתְחִיל מַחֲשַׁבְתּוֹ לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל דִּקְדֻשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. כִּי עַל יְדֵי פְּגָם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה שֶׁנּוֹטֶה מִן הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב חַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לְהַטּוֹת הָרְחֵבָה לִדְרָכִים נְבוֹכִים, וְכַאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁעִקַּר קִלְקוּלָיו וּפְגָמָיו וַחֲטָאָיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, כֻּלָּם הִתְחִילוּ מִחוּט הַשַּׂעֲרָה עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה נִזְהָר בַּתְּחִלָּה לִשְׁמר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב וְנִמְשַׁךְ אַחַר הַמַּסִּית מְעַט מְעַט רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: הוֹי מוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וּכְעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וְכוּ. וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע עַל הָאָדָם הָיָה חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ תִּקְוָה, אַךְ מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה כִּי חוּט הַשַּׂעֲרָה דִּקְדֻשָּׁה יָקָר מְאד מְאד וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע גַּם הַהֵפֶךְ, שֶׁכְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו מְאד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְעָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמד נֶגְדָּם, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁכָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁיְּנַתֵּק וְיַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מֵהֶם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה הוּא יָקָר מְאד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ בִּלְי שִׁעוּר, וְאֵלּוּ הַשְּׂעָרוֹת יִתְלַקְּטוּ יַחַד בְּרִבּוֹת הַיָּמִים וְיִזְכֶּה עַל יָדָם לְהַשָּׂגַת אֱלקוּת שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל יְדֵי צִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם נַעֲשִׂים עַל יְדֵי בְּחִינַת הַשְּׂעָרוֹת הַנַּ"ל, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מוֹשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ מֵרַע לְטוֹב בְּכָל פַּעַם שֶׁעִקְּרוֹ תְּלוּי בְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, כִּי אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים תְּלוּיִים בְּכָל עֵת בְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, בִּבְחִינַת וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאד, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (הִלְכוֹת נְזִיקִין הֲלָכָה ד אוֹת ג וְעַיֵּן צַדִּיק אוֹת ע"ד)

אות קכט

עִקַּר הַיְהֲדוּת תָּלוּי בְּהִתְחַזְקוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, כְּמוֹ כֵן הוּא נִכְנָס בִּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת נַהֲלֹתָ בְעָזֶךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ, וְיִתְקָרֵב יוֹתֵר אֶל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּלְצַדִּיקֵי אֱמֶת. וְכָל מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְתוֹרָה וְלִתְפִלָּה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וְהִתְחַזְקוּת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה, עַד שֶׁיָּכוֹל עַל יְדֵי זֶה לָבוֹא לְמַדְרֵגוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אִם יִזְכֶּה לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת וְלִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בְּכָל הַבְּחִינוֹת. הֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם שֶׁהוּא עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר בְּעִנְיְנֵי הַתַּאֲוֹת, וְהֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כְּנֶגֶד כָּל מִינֵי הָעַזִּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַמְסִיתִים וְהַמַּדִּיחִים אוֹתוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְכֵן גַּם לְהֵפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת כָּל שֶׁהוּא יָכוֹל לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְרַחֵק מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּכְמוֹ כֵן נֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן חוֹזֵר חָלִילָה עַד שֶׁהַרְבֵּה נָפְלוּ עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי. וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא לְהַחֲלִישׁ לֵב הָאָדָם בְּתַחְבּוּלוֹתָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ בְּכָל יוֹם לְחַזֵּק לִבֵּנוּ בְּכַמָּה מִינֵי הִתְחַזְקוּת, שֶׁחִזְּקוּ אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת בְּתוֹרָתָם וְשִׂיחָתָם הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת וְהָעֲמֻקוֹת מְאד מְאד כְּבָר הָיָה מַה שֶּׁהָיָה חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל כֵּן עִקַּר הַסֵּלֶם לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם הוּא רַק עַל יְדֵי הִתְחַזְקוּת וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל (הִלְכוֹת מַעֲקֶה וּשְׁמִירַת נֶפֶשׁ הֲלָכָה ד אוֹת ב ג)

אות קל

בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קוֹדֶם הָעֲלִיָּה וְאָז בְּוַדַּאי הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וְיֵשׁ עָלָיו מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה הַרְבֵּה, עַד שֶׁיְּבַטֵּל הַמָּסָךְ הַמַּבְדִּיל וְהַחשֶׁךְ שֶׁקּוֹדֶם לְאוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְרִידָה שֶׁקּוֹדֶם לַעֲלִיָּה, עַד שֶׁתִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, וְזֶה עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם עוֹבֵר כָּל זֶה, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מְאד מְאד וַאֲפִלּוּ אִם עָבַר מַה שֶּׁעָבַר וְגַם עַתָּה הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל עֵת שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאֵיזֶה תְּנוּעָה קַלָּה לְהִתְקָרֵב לְאֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה אֲזַי לְפִי בְּחִינָתוֹ יֵשׁ לוֹ תֵּכֶף עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת הַרְבֵּה כְּפִי הִתְעוֹרְרוּתוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת וּמִתַּחְתָּיו רַחֲמָנָא לִצְלָן, גַּם מִשָּׁם כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִין לַעֲלוֹת מִשָּׁם גַּם שָׁם יֵשׁ בְּוַדַּאי כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת בְּלִי שִׁעוּר כְּמוֹ לְמָשָׁל בְּנַשְׁמִיּוּת כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ מַדְרֵגוֹת רַבּוֹת מִבַּיִת

לַעֲלִיָּה וּמַעֲלִיָּה לַעֲלִיָּה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ כַּמָּה מַדְרֵגוֹת יֵשׁ מֵאֶרֶץ לַשָּׁמַיִם מִכָּל שֶׁכֵּן מִשָּׁמַיִם לְמַעְלָה וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ כֵן תּוֹךְ גּוּף עֲבִי הָאָרֶץ בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם כַּמָּה וְכַמָּה מַדְרֵגוֹת, אִם יְשַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ בּוֹרוֹת וּמְחִלּוֹת בְּעִמְקֵי הָאָרֶץ הַרְבֵּה, בְּוַדַּאי אִם רוֹצֶה לַעֲלוֹת מִשָּׁם מֵעִמְקֵי הַבּוֹרוֹת וְהַמְּחִלּוֹת בְּוַדַּאי הַהֶכְרֵחַ, שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וַאֲזַי כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲלוֹת מִמַּדְרֵגָתוֹ לְאֵיזֶה מַעֲלָה וּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מִמֶּנָּה קָצַת אַף שֶׁגַּם זוֹ הַמַּדְרֵגָה עֲדַיִן בְּתוֹךְ עֹמֶק הָאָרֶץ הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן אָז מִשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ הַרְבֵּה בְּכָל פַּעַם וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהָאָדָם מִלְּחָמוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת בְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצֶה לָגֶשֶׁת לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה שֶׁל קְדֻשׁ. וְלִפְעָמִים מֵעֶצֶם הַמִּלְחָמָה הוּא נִכְשָׁל לִפְעָמִים וְאֵינוֹ עוֹמֵד בַּנִּסָּיוֹן חַס וְשָׁלוֹם, וְאָז צָרִיךְ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ. עַל כֵּן צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל וְעָצוּם מְאד בְּכָל פַּעַם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ בְּכָל פַּעַם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה יִּהְיֶה מִמֶּנּוּ, וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְחֻיָּב וּמְשֻׁעְבָּד לִלְחֹם מִלְחֶמֶת הַשֵּׁם בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל. כִּי הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ מַה שֶּׁמִּתְיַגֵּעַ וְחוֹתֵר עַל כָּל פָּנִים בְּכָל פַּעַם לָצֵאת וְלַעֲלוֹת מִפְּחִיתוּת מַדְרֵגָתוֹ זֶה גַּם כֵּן יָקָר מְאד מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאִם יִתְיַגֵּעַ וְיַחְתֹּר וְיִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוֹצִיאֵהוּ מִמְּקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁנָּפַל בָּהֶם, בְּוַדַּאי יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ לְטוֹבָה כִּי סוֹף כָּל סוֹף יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכָל הַיְרִידוֹת יִתְהַפְּכוּ לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה (שָׁם ב ה)

אות קלא

מִי שֶׁחָס עַל חַיָּיו הָאֲמִתִּיִּים הַנִּצְחִיִּים, אָזַי כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם בְּחִינַת הֵיכָלֵי הַתְּמוּרוֹת מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים וּמִשְׁתַּטְּחִים כְּנֶגְדּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כְּמוֹ כֵן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמִתְאַמֵּץ וּמְזַדְּרֵז יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאֶה שֶׁרוֹצִים לְדָחוֹתוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל מַמְרֵא הוּא שְׁנָתַן לוֹ עֵצָה עַל הַמִּילָה, מַמְרֵא הוּא בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ וְהִשְׁתַּטְּחוּ כְּנֶגְדּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְיַעֵץ לְמוּל אֶת לְבָבוֹ בִּשְׁלֵמוּת (הִלְכוֹת אִישׁוּת הֲלָכָה ד אוֹת י"ט)

אות קלב

כְּשֶׁרוֹצֶה הָאָדָם לִכְנס אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אָזַי מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת מְאד, וְכָל מַה שֶּׁהוּא סְמוּךְ יוֹתֵר לְפֶתַח הַקְּדֻשָּׁה, מִתְגַּבְּרִין וּמִתְפַּשְּׁטִין כְּנֶגְדּוֹ מְאד מְאד עַד שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁכְּבָר הָיוּ אֵצֶל הַפֶּתַח וְחָזְרוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא

יָדְעוּ שֶׁכְּבָר הֵם אֲצֶל הַפֶּתַח אוֹ מֻחְמֶּמֶת שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִין כְּנֶגְדּוֹ מְאד מְאד עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְשַׁבְּרָם. אֲבָל הָאִישׁ הַכָּשֵׁר בֶּאֱמֶת הוּא יוֹשֵׁב וּמַמְתִּין וּמִתְעַכֵּב יָמִים הַרְבֵּה אֲצֶל פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה, וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּתוֹךְ זְמַן זֶה שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב אֲצֶל הַפֶּתַח וּמְקַוֶּה וּמְיַחֵל לְהִכָּנֵס לִפְנִים, מִתְגַּבֵּר עָלָיו חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע מְאד, אַף עַל פִּי כֵן הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיוֹשֵׁב וּמַמְתִּין אֲצֶל פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה וְאֵינוֹ רוֹצֶה לָשׁוּב לַאֲחוֹרָיו בְּשׁוּם אפֶן, וְזֶה בְּחִינַת וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאהֶל, יְשִׁיבָה מִלְּשׁוֹן עַכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּכְחֹם הַיּוֹם מְרַמֵּז עַל הִתְגַּבְּרוּת חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע, אַף עַל פִּי כֵן הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ וְחוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בֶּאֱמֶת וְאֵינוֹ שָׁב לְאָחוֹר בְּשׁוּם אפֶן יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמַמְתִּין וּמִתְעַכֵּב אֲצֶל פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה יָמִים רַבִּים כַּמָּה שֶׁיִּהְיֶה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַפֶּתַח, וְחֹם הַיּוֹם שֶׁהוּא חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע לוֹהֵט אוֹתוֹ מְאד אַף עַל פִּי כֵן הוּא אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְיוֹשֵׁב וּמִתְעַכֵּב אֲצֶל פֶּתַח הָאהֶל שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים עַד יֵרָחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ גַּם כֵּן בְּחִינַת וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאהֶל, כַּמְבֹאָר בְּפָנִים (שָׁם אוֹת הַנ"ל)

אות קלג

עִקַּר הַמְתָּקַת כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים הוּא עַל יְדֵי הַשֵּׂכֶל וְיֵשׁ לְכָל צִמְצוּם בְּחִינַת שֵׂכֶל פָּרְטִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל דַּיְקָא נִמְתָּק זֶה הַצִּמְצוּם. אַךְ יֵשׁ בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִים כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים, אַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִשָּׁם כִּי אִם עַל יְדֵי רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכַמְבֹאָר בְּפָנִים וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל וְצִמְצוּם הוּא עַל יְדֵי סֵפֶר כְּתֻבָּה אוֹ קִדּוּשֵׁי שְׁטָר. וְכֵן הַפֵּרוּד שֶׁבֵּינֵיהֶם הוּא גַּם כֵּן עַל יְדֵי סֵפֶר כְּרִיתוּת דַּיְקָא, כִּי בֵּין הַחִבּוּר וּבֵין הַפֵּרוּד אִי אֶפְשָׁר עַד שֶׁיַּעֲלוּ לְשָׁם לִבְחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁמְּקַבְּלִין מִשָּׁם עַל יְדֵי בְּחִינַת סֵפֶר. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים יֵשׁ קְטָטוֹת וּמְרִיבוֹת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַד שֶׁבְּאִין אֲצֶל הָרַב לְסַדֵּר לָהֶם גֵּט. וְאָז דַּיְקָא מִתְרַצִּין וּמִתְפַּיְסִין זֶה עִם זֶה וְנִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר הָאַהֲבָה וְהַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם, וְזֶה מֵחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם הָאָרָה מֵהַמְתָּקַת הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל שֶׁשָּׁם נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּעוֹלָם. אַךְ מֻחְמֶּמֶת שֶׁעַל פִּי רב אֵין לָהֶם כֹּחַ לְקַבֵּל מִשָּׁם הַהַמְתָּקָה בִּשְׁלֵמוּת עַל כֵּן נִגְמָר הַגֵּט עַל פִּי רוֹב כִּי אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַמְתִּיק הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם בִּשְׁלֵמוּת, רַק אַדְרַבָּא, עוֹלִין לְשָׁם לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר בְּשָׁרְשׁוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַגֵּט (עַיֵּן זוּגִים וְכוּ אוֹת כ"ז כ"ח) אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד וּכְבָר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים בְּמַעֲמַד הַר סִינַי שֶׁנִּקְרָא יוֹם חֲתֻנָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זֶה מַתַּן

תּוֹרָה וּכְבָר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא לְרַחֵק אוֹתָנוּ לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְכִּיר עָלֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הִתְרַחֲקוּת וּפֵרוּד כִּבְיָכוֹל, אֵין כַּוָּנָתוֹ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כַּעַס עִם אִשְׁתּוֹ וְשָׁלַח אַחַר הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב לָהּ גֵּט וּבְתוֹךְ כָּךְ נִתְפַּיֵּס עִמָּהּ אָמַר לַסּוֹפֵר, צֵא וּכְפֹל לָהּ כְּתֻבָּתָהּ. הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי הַהִתְרַחֲקוּת וְהַפֵּרוּד חַס וְשָׁלוֹם, לְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם מִכָּבָר אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁעוֹלִין עַד בְּחִינַת חָכְמָה עִלָּאָה בְּחִינַת שֵׂכֶל הַכּוֹלֵל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים וְתֵכֶף כְּשֶׁעוֹלִין לְשָׁם, אָזַי תֵּכֶף נִכְמְרִין רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וַאֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר וְלֹא מִבָּעְיָא שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל הַקֶּשֶׁר שָׁם חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּא, מַמְשִׁיךְ מִשָּׁם הָאָרָה גְּדוֹלָה לְבַטֵּל כָּל הַצִּמְצוּמִים וְכָל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הַכְּעָסִים וְכָל הַקְּפֵדוֹת שֶׁהָיָה לוֹ עַל יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם בִּכְלָל וּבִפְרָט הַכֹּל מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל עַל יְדֵי הַבְּחִינָה חָכְמָה עִלָּאָה, שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשָּׁם בִּשְׁבִיל פֵּרוּד וְסֵפֶר כְּרִיתוּת חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עַכְשָׁו נִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר עַד שֶׁאַדְרַבָּא, נִמְשָׁךְ מִשָּׁם הַמְתָּקָה גְּדוֹלָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמַר לַסּוֹפֵר, צֵא וּכְפֹל לָהּ כְּתֻבָּתָהּ, הַיְנוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ הָאָרָה גְּדוֹלָה מִשָּׁם בִּשְׁבִיל חִזּוּק הַהִתְחַבְּרוּת וְאַהֲבָה וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, כִּי כָּל עִקַּר כַּוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁכִּבְיָכוֹל, קָרָא הַסּוֹפֵר לִכְתֹּב הַגֵּט, הַיְנוּ מַה שֶּׁהִזְכִּיר שָׁם הִתְרַחֲקוּת חַס וְשָׁלוֹם, כָּל כַּוָּנָתוֹ הִיא לְטוֹבָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, בִּמְקוֹם דַּיְקָא כִּי דַּיְקָא בִּמְקוֹם הַהִתְרַחֲקוּת בְּחִינַת גֵּט שֶׁרָצָה לִכְתֹּב חַס וְשָׁלוֹם, וּלְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִשֶּׁכֶל הַכּוֹלֵל בִּשְׁבִיל פֵּרוּד וְהִתְרַחֲקוּת חַס וְשָׁלוֹם, כִּבְיָכוֹל, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה דַּיְקָא יִתְהַפֵּךְ וְיִמָּשֵׁךְ מִשָּׁם הַמְתָּקָה לַכֹּל עַד שֶׁיֵּאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי, כִּי מִשָּׁם דַּיְקָא נִמְשָׁךְ כָּל הַהַמְתָּקוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל. (הִלְכוֹת גִּטִּין הֲלָכָה ג אוֹת ד וְעַיֵּן גַּם כֵּן תּוֹרָה אוֹת קי"ב)

אות קלד

בְּתֹקֶף הַגָּלוּת בְּתֹקֶף הַיְרִידָה שֶׁל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנּוֹפֵל מְאד חַס וְשָׁלוֹם, לְסִטְרָא דְּמָסָאבָא אָז דַּיְקָא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל חִיּוּת מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה פְּרָטִית כִּי אִם מִבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאד, שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְהִתְעַלֵּם וּלְהִסְתַּתֵּר גַּם בַּמְּקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְנַמְרֵי וּלְהַחֲיוֹת הַנּוֹפְלִים לְשָׁם חַס וְשָׁלוֹם, בִּבְחִינַת וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכוּ אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ כַּיָּדוּעַ. וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת לִפְעָמִים הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים בֶּאֱמֶת מְקַבְּלִין בְּעֵת הַיְרִידָה וְהַגָּלוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מְאד, עַל כֵּן אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת הָרָעִים וְהַטְּמֵאִים שֶׁבָּעוֹלָם יְכוֹלִין לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אַדְרַבָּא, שָׁם דַּיְקָא

מְלֵבָּשׁ וְנִסְתָּר וְנֶעְלָם קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מְאד, וְעַל כֵּן אִם יִזְכר אָדָם זאת בְּתִקֻּף יְרִידָתוֹ וּנְפִילָתוֹ וְיַאֲמִין זאת בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁמַּדְיְקָא בִּמְקוֹמוֹ מַסְתִּיר עַצְמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לְהַחֲיוֹתוֹ וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים מֵרָחוֹק לָשׁוּב אֵלָיו בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה לְבַד, אָז בְּוַדַּאי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְלַהֲפֹךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, וְכַמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּרִים, שֶׁאָז עוֹלִין לְשָׁם לִבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה הַנַּ"ל בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. כִּי עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה רְאוּיִים לַעֲלוֹת לְשָׁם וּלְקַבֵּל מִשָּׁם שֶׁפַע גָּדוֹל וְרב טוּב לְבֵית יִשְׂרָאֵל וּלְהַמְתִּיק כָּל הַצְּמְצוּמִים וְהַדִּינִים עַד שֶׁעֲוונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת (שָׁם אוֹת כ"א כ"ב)